

Mesečna mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
lesto 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun:
Ljubljana številka
10.650 in 10.349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Indija zopet na vrsti

Vest, da se angleški podkralj Indije, lord Linlithgow razgovarja z Gandhijem, kako bi se mogle angleške koristi v tem predelu sveta spraviti v sklad z nacionalnimi zahtevami njegovega 300-milijonskega naroda, je spomnila svet, da ima mogočni britski imperij v sedanjem trenutku na tej ali oni točki svoje ogromne posesti nekatere večje ali manjše težave. Na splošno je položaj angleške svetovne oblasti tako trden, kakor je bil, in ponekod so se pokazale vezi, ki spajajo angleške dominione in kolonije ter njihove koristi z materno deželo, kot neločljive in nezlomljive. Resno vprašanje pa sta zopet postali Irska, kjer bi radikalno krilo irskega nacionalizma rado izbrabilo sedanjost vojsko, da bi se združilo z irsko republiko tudi severni del otoka, pa Indija.

V Indiji je politična organizacija indskega naroda, ki se je bila l. 1937 z angleško oblastjo na podlagi nove provincijalne ustave sporazumela, zopet zavzela sovražno stališče proti angleškemu gospodstvu. Ta organizacija, ki je dobila ime vseindskega kongresa, se je poročila l. 1887, ko se je zadnji, pod nadzorstvom angleške vzhodnoindijske trgovske družbe stoječi domači vladar v Delhiju tujcem uprl. Ta silno krvava vstaja, ki jo je na tistem podpirala v krivski vojni poražena Rusija, se je zaradi needinosti indskih knezov ponesrečila in je imela za posledico, da je ta najbogatejša kolonija imperija prišla tudi formalnopravno pod oblast angleške krone. Ostala pa je narodna zavest nekaterih indskih elementov, ki so se odslej tajno zbirali. Zanimivo je, da je dal pobudo za to, da se je ta tajna zarotniška organizacija izpremenila v javno politično gibanje, Anglež Hume, ki je l. 1885 javno pozval indsko inteligenco, naj se združi z namenom, da priporoči večje politične svobode. Danes je dokazano, da je Humeja podpiral takratni angleški podkralj lord Dufferin, ki je pravilno menil, da je boljše imeti opravka s stranko, katero je mogoče kontrolirati in vplivati na njo, kakor s skrivnimi zarotniki. Tako se je l. 1885 rodil takozvani indski nacionalni kongres. Kongres si je postavil za cilj, da vzgoji indski narod za samoupravo in je odslej zboroval vsako leto. Kakšnih 15 let je imela indska narodna organizacija zgolj idealen pomen in angleška kolonialna uprava se ni nič spremenila. Kongres je začel izvajati večje in manjše šole za časa vojske med Anglijo in Buri 1899—1902, v kateri so angleški armadi v Južni Afriki pomagali do težke zmage v prvi vrsti indski vojski. Sedaj se je v indski narodni organizaciji, v kateri so imeli doslej edino besedo zmerni elementi, ki niso zahtevali nič drugega, kakor avtonomijo v okviru imperija, ustanovilo levo krilo, ki je zahtevalo neodvisnost, čeprav še ni šlo tako daleč, da bi hotelo Indijo popolnoma izločiti iz zveze britskih držav.

Svetovna vojska 1914—1918 je ustvarila v Indiji razmere, ki so obetale popolno spravo med narodom in angleško oblastjo. Ta je namreč obljubila Indiji kot samostojni in enakopravni državi imperija, ki se bo upravljala čisto sama, položaj pravega dominiona. Ta obljuba pa se ni izpolnila, zaradi česar je med pristajši indske narodne stranke, ki je poudarjala, da je Indija postavila za Anglijo na zahodni fronti en milijon vojakov, in med britskimi oblastmi izbruhnil spor, ki je dosegel svoj višek 11. aprila 1919, ko je general Dyer zapovedal ogenj na množico v svetem mestu Amritsar, kjer je obležalo 400 mrtvih in nad 1000 ranjenih. Posledica je bila, da je zmagala v narodni stranki skrajna levica in da je stopil pokret za svobodo Indije na čelo Gandhi, ki je bil zanesel misel politične svobode in edinosti med preprosto ljudstvo. Gandhijeva metoda pasivne rezistence sicer ni izdala ničesar proti angleški oblasti kot taki, je pa vendar ustvarila trajno nemogoče stanje, ker je občutno prizadevala britsko gospodarstvo in finance ter ljudstvo vedno bolj oddaljevala od angleške vladavine. Končno je prišlo do sporazuma in leta 1921 je bila proglašena indska ustava, ki pa ni imela dolgega obstanda.

Ta ustava je sicer uvedla parlament, ki pa se v ljudstvu ni mogel vsidati, saj je dal volilno pravico samo dveh odstotkom vsega indskega prebivalstva. Poleg osrednje vlade so se ustanovile deželne vlade (izvzemši 563 vlad, oziroma držav indskih knezov, ki so neke vrste vazali Anglije in imajo z njo posebne pogodbe), čijih samoupravnih pravice pa so bile malenkostne in so bile le posvetovalni organ angleškega guvernerja. Indski narodni kongres se zato ni pomiril in sledila je vnovič 16 letna doba neprestanih trenj in nemirov, dokler se ni v Londonu sklicala glede Indije leta 1926 državna konferenca. Iz teh posvetovanj, ki se jih pa zastopniki nacionalnega kongresa niso udeleževali, se je rodila nova indska ustava po dvotirnem upravnem sistemu, ki jo je sprejel angleški parlament leta 1935 in jo uveljavil leta 1937. Nacionalni kongres te ustave formalno ni priznal, je pa sklenil, da se udeležiti volitev v indske provincijalne parlamente in v osrednji parlament v Delhiju zato, da bi se s pozitivnim parlamentarnim delovanjem doseglo polagoma razveljavljanje te ustave, ki naj bi jo nadomestila druga, ki bi povsem zadovoljila zahteve narodne stranke. Indski nacionalisti so dobili večino v 8 provincih od 10 in so se v tem smislu sestavile tudi posamezne provincijalne vlade.

Indsko vprašanje pa se s tem nikakor ni rešilo. Stranka, ki je za dominionski položaj (kateraga ustava od 1935 ni uresničila), je v veliki manjšini, pretežna večina, kateri pripada tudi Gandhi, zahteva popolno neodvisnost, ki naj se pa doseže mirnim putem, dočim je levo krilo, če treba, tudi za revolucijo. Do spora z angleško oblastjo je prišlo meseca septembra lanskega leta, ko se je kongres uprl nameri, da se indske čete odpeljejo v Evropo in je sklenil resolucijo, da se Indija evropske vojske ne udeležiti, dokler angleška vlada ne da obvezne izjave, da bo Indija dobila popolno neodvisnost. Ker je Anglija to odklonila, so odstopile vse provincijalne vlade, tako da je

Okrog „črnomorskega pakta“

Francozi službeno zanikajo prizadevanja za „črnomorski pakt“, pač pa priznavajo „tri diplomatske toke“ v južnovzhodni Evropi „Pred važnimi razvoji v madžarsko-jugoslovanskih odnosajih“

Pariz, 8. febr. t. Havas: Francoski diplomatski krogi zanikajo poročila, ki so bila zadnje dni objavljena v številnih inozemskih listih, da bi se delale priprave za sklenitev črnomorskega pakta, v katerega bi vstopile Turčija, Bolgarija in Romunija, in ki bi imel namen zadrževati Sovjetsko Rusijo, ako bi hotela širiti svoj vpliv proti jugu. Isti diplomatski krogi pa menijo, da je mogoče v sedanjem trenutku opaziti oblikovanje naslednjih političnih tokov na jugovzhodu Evrope:

1. Vedno večje prijateljsko zблиževanje Turčije in Bolgarije, ki je silno okrepljeno po obisku turskega zunanjega ministra Saradžogla pri bolgarskem kralju Borisu.
2. Prijateljsko zблиževanje med Madžarsko in Jugoslavijo, o katerem napovedujejo v bližnji bodočnosti nove razvoje. — Glede madžarsko-jugoslovanskih pogajanj pristavljajo v merod. francoskih diplomatskih krogih, da je v načrtu predlog za sklenitev dvostranskega pakta o nenapadanju, ki naj bi vseboval obojestransko priznanje obstoječih meja, kakor tudi določbe o zaščiti obojih narodnih manjšin. Če do sklenitve še ni prišlo, je temu bolj kriva Madžarska, ki še vedno okleva, da bi podpisala pogodbo v takšni obliki in s to vsebino, kot ji je bila predložena. Italijanska vlada se zelo prizadeva, da bi izposredovala čimprej uspešni zaključek teh pogajanj.
3. Pogajanja med Italijo in Romunijo se bodo v kratkem začela in bodo imela namen, da pomagajo odstraniti vse obstoječe težave med Romunijo in Madžarsko, kakor tudi da Italiji zagotovijo dobavo nekaterih surovin iz Romunije.

Naštet politični stremeljenja na jugovzhodu Evrope pa niso v ničemer v zvezi s kakšnim načrtom o nekem črnomorskem paktu, o katerem so prvi začetki poročali nemški listi očitno s namenom, da vzbudijo zaskrbljenost pri Sovjetih in obrnejo njihovo pozornost proti Dardanelam.

Saradžoglu se je vrnil

Ankara, 8. febr. AA. Anatolska agencija poroča: Davi ob 9.40 se je zunanji minister Saradžoglu pripeljal iz Belgrada čez Sofijo v Ankaru. Na postaji ga gozdravili predsednik velike narodne skušnice, prvi pribočnik predsednika republike, minister Menemenzogli, glavni tajnik zunanjega ministrstva, ankarški župan in francoski, angleški, jugoslovanski, romunski in grški, iranski, afganski in iraški poslaniki. Na postajo so prišli tudi višji uradniki zunanjega ministrstva in mnogo poslancev.

Carigrad, 8. febr. b. Turški zunanji minister Saradžoglu je izjavil, da bodo balkanske države odslej reševale spore tako, kakor se urejajo spori med člani kake družine.

Vodilni turški listi poudarjajo v dolgih uvodnikih odločitev Turčije, da bo šla v primeru zapletitve na Balkanu na po-

Armadni general Bogoljub Ilić pomočnik vrhovnega inspektorja vse jugoslovanske oborožene sile (Glej članek na 2. strani!)

ustava dejansko prenehala in morajo angleški guvernerji vladati z naredbami. Ker silijo razmere na evropskem bojišču, ki bi se moglo razširiti tudi na Azijo, k čim prejšnjo rešitvi, pogajanja med lordom Linlithgow in Gandhijem nikogar ne presenečajo.

moč državam, ki bi bile napadene. — Husein Haida Jalcina piše v listu »Jenny Sabah«, da bo Turčija vsak napad na Romunijo, ali na kakšno drugo sosedno državo smatrala kot napad na Turčijo ter bo takoj postopala proti sovražniku. Turčija ne bo čakala, da sovražnik prodre do Drinopolja.

G. Cvetković obišče Grčijo in Turčijo

Dalje poročajo turški listi, da bo jugoslovanski ministrski predsednik g. Dragiša Cvetković v kratkem obiskal Atene in da bo tedaj prišel za en dan tudi v Ankaru.

Italijanski general opozarja na Besarabijo

Rim, 8. febr. b. Zaradi propagande sovjetskih radijskih postaj, ki trošijo v svet glasove, da bo Sovjetija načela vprašanje Besarabije, poudarjajo italijanski listi, da bi bilo potrebno, da se Romuniji že vnaprej zagotovi stvarno pomoč proti boljševistični nevarnosti.

Italijanski kritik, general Cabiatti, je napisal v tržaškem »Piccolu« članek, v katerem podaja zgodovino besarabijskega vprašanja. Pisec članka ugotavlja, da Sovjetija ni nikdar priznala priključitve Besarabije k Romuniji, zaradi česar to vprašanje pomenja stalno veliko nevarnost za mir na jugovzhodu Evrope. General Cabiatti smatra, da je Besarabija s strateškega stališča najvažnejša postojanka za obrambo ne le Romunije, temveč vsega evropskega jugovzhoda.

General Weygand v Egiptu

Zaključni pregled vse angleško-francoske armade na bližnjem vzhodu

Kairo, 8. febr. AA. Stefani: Danes popoldne je z letalom prispel v Kairo poveljnik francoskih čet v Siriji, general Weygand. Pri sprejemu so bili poveljnik egiptskega vojnega letalstva, glavni poveljnik britanskih čet na vzhodu, poveljnik britanskih čet v Egiptu, načelnik egiptskega generalnega štaba, francoski poslanik in druge osebnosti, predstavniki vojaških in civilnih oblasti. General Weygand se je odpeljal na dvor, kjer se je vpisal v dvorno knjigo. Jutri popoldne bo na letališču Almaza revija čet iz Anglije, Indije in Egipta. Te parade se bo udeležil poleg generala Weyganda tudi predsednik egiptске vlade, britanski veleposlanik in višji častniki egiptsko-angleške vojske.

General Weygand, vrhovni poveljnik francoskih sil v Siriji, je v spremstvu generala Wewella, poveljnika angleške armade v Egiptu, obiskal ministrskega predsednika Ali Maser pašo, nakar so vsi trije odšli okoli Kaira, kjer so si ogledali nekatere motorizirane enice angleške armade. Prebivalstvo je generalom priredilo veličasten sprejem. Egiptsko časopisje posveča temu obisku cele strani.

Kolikšna je moč francoske armade v Siriji

Pariz, 8. febr. AA. Reuter: Danes so prvič, odkar se je začela vojna, mogli v Parizu kaj sli-

šati o francoski vojaški sili na bližnjem vzhodu. Po nekih namigavanjih iz tujine, naj bi Francozi imeli na bližnjem vzhodu armado kakšnih 150.000 mož, drugi pa računajo na 400.000 mož. V dobro informiranih vojaških krogih v Parizu izjavljajo, da predstavlja francoska vojaška sila na bližnjem vzhodu število nekako na sredini med gornjima dvema številkami. Razen tega je treba spomniti na to, da imajo Francozi na bližnjem vzhodu mnogo vojaštva, ki opravlja policijsko in garnizijsko službo. V Parizu govorijo glede na poročila, da je general Weygand prispel v Kairo, da se bo tam posvetoval s svojimi britanskimi tovariši v Egiptu.

Carigrad, 8. febr. AA. Havas: Francoski veleposlanik v Moskvi, Naggyar, je prispel snoti v Carigrad. Novinarjem je dejal, da jim ne more dati nobene izjave.

Seja italijanskega vrhovnega vojnega sveta

Rim, 8. februarja AA. Stefani: Danes bo seja vrhovnega odbora narodne obrambe; predsedoval ji bo Mussolini, udeležili se je bodo pa maršali, načelnik štaba, veliki admiral italijanske mornarice, več ministrov in predsednik komisije za civilno mobilizacijo.

Koliko ladij potopljenih

Nasprotujoča si nemška in angleška poročila

Berlin, 8. febr. t. DNB: Vrhovno vojno poveljstvo poroča: Od začetka vojne pa do konca januarja so sovražna trgovska brodovja, kakor tudi nevarna brodovja izgubila po delovanju nemških vojnihi sil skupno 409 ladij s skupno tonažo 1.493.431 ton.

London, 8. febr. t. Reuter. Admiraliteta poroča, da so nemške navedbe o do sedaj potopljenih ladjah netočne. Nemške navedbe navajajo 409 ladij, med tem ko je resnično le, da znaša skupno število zavezniških in nevarnih ladij, ki so bile potopljene od Nemcev (podmornice, mine, letala) 274 ladij. Od teh jih 143 pripada Angliji, 14 Franciji, 117 pa nevarnim državam. Vsa drugačna poročila so neresnična.

Na suhem

Francosko vojno poročilo se glasi: Nič novega. Le tu in tam posamezno streljanje patrol.

Zasebna poročila z bojišča pa pravijo, da je nastopilo južno vreme. Topovsko streljanje je bilo močnejše na obeh straneh Rena.

Nemški generalni štab poroča: Na odseku Saare večje delovanje izvidniških patrol in topništva.

London, 8. febr. t. Reuter. Vojno ministrstvo poroča, da so prispeli v Anglijo nadaljnji oddelki kanadske armade. Pripeljali so se na velikih čez-

oceanskih parnikih, ki so jih spremljale vojne ladje. V Angliji so Kanadčane sprejeli nad vse slovesno. Kanadci so bili poslani v za nje določena vežbališča.

Nemško »tajno orožje« — plin

Pariz, 8. febr. b. »United Press« poroča, da vojaški strokovnjak Vamler »Petit Parisien« dobil informacije o nemškem »tajnem orožju«, ki ga je Hitler večkrat omenil. To je nov vojni plin, s katerim namerava Nemčija pregnati iz Maginotove črte francoske vojske.

Dopusti v Nemčiji niso preklancani

Amsterdam, 8. febr. b. Nemški uradni krogi zanikajo novice, da so ukinjeni dopusti v nemški vojski. Novi dopusti se sicer ne dajejo; to je pripisati predvsem težavam, ki so nastale v železniškem prometu.

Zagrebska vremenska napoved: Iladno in megleno.

Zemunska vremenska napoved: Večja pooblačitev v zahodni polovici, posebno v primorskih krajih. Tam utegne tudi deževati. Delno oblačilo v vzhodnih pokrajinah. Toplota bo poskočila. Na Primorju precej močan jug, v Podonavju pa južnovzhodni veter.

Politični zapiski

»Srbi na Hrvatskem«

Pod tem naslovom prinaša »Srpski glas« uvodni članek, ki v njem zelo ostro govori o hrvatskih zahtevah ter o položaju Srbov na Hrvatskem. Zaradi informacije naj navedemo glavne misli tega članka, ki izraža misli srbske duhovne elite, ki je list njeno glasilo. Najprej se peča z razdelitvijo Jugoslovanov na tri individualnosti ter pravi: »Najbrž je to »razbratimljenje« Srbov in Hrvatov lažje šlo izpod rok dr. Mačku, ki je po očetu Slovence, kakor bi bilo to šlo komu drugemu, ki bi bil čisto kraven Srb ali Hrvat. Resnica je, da bi Franjo Miklošič, veliki slovenski učenjak, ko bi živel, nikdar ne bil hotel take slave sprejeti nase. Tudi Stjepan Radić ne bi bil šel tako daleč...« Nato govori o razmerah Srbov na Hrvatskem v preteklosti ter naglašja, da je na Hrvatskem en milijon Srbov med 3 in pol milijona Hrvatov, da pa je vseh Srbov v državi 8 milijonov. Nato pa nadaljuje: »Dobro se spominjamo, da je Vuk Karadžić dejal: »Hrvati imajo vse, nimajo pa naroda.« S tem je vsakega hotel povedati: za hrvatske ambicije bi bil potreben ogromen narod, ki pa ga nimajo. Danes pa ga poskušajo ustvariti, in sicer s srbskim življenjem. Hrvati žive v dalmatinski Hrvatski ter v zagorski Hrvatski v znano težavem položaju. Zato Bičanič iz Zagreba tudi ponavlja: »Mi in Vojvodina« (pa misli na Mađarsko) ter »Hrvati in muslimani« (pa misli na Srbe muslimane). Kot gospodarski človek ve, da so vse srbske dežele bogate: Srbija, južna Srbija, Kosovo, Metohija, Bosna in Vojvodina. Če pa misli na Bosno, ki za njo Hrvati poprej niso prelili niti kaplje krvi, ne znoja, ne črnila, je to zato, da bi Hrvati prišli do tamkajšnjih rud ter gozdov in do muslimanske delovne sile, ki je zagrebški industriji »nej dejal, da bi bila najcenejša v Evropi.«

Pod naslovom »Država nad vse«

Zadnja številka »Srpskega glasa«, ki je nenavadno bojevit za srbstvo, prinaša v drugem članku pod naslovom »Država nad vse« trditve, da Srbi gledajo sedanjost bolj kot srbskega, ampak bolj z državnega stališča. Nato pa sklepa: »Ko s tem merilom ocenjujemo težnje, ki se za nje bojujejo naši partnerji v boju, moramo naglasiti nekaj stvari. Mi razlikujemo med držanjem slovenskih predstavnikov in med držanjem hrvatskih. Poseben prostor v tem boju pa imajo nekateri zastopniki bratov muslimanov. V marsičem se ne strinjamo z držanjem slovenskih predstavnikov v vladajoči stranki, ne moremo pa si kaj, da jim ne bi priznali, da s svojim stališčem (vsaj uradnim) v današnjem političnem boju nikdar niso grešili nad državo. Kar se tiče muslimanov, priznavamo njihovo državljanstvo in dober namen, čeprav ravnanje njihovih vodij ni vedno dovolj jasno. O hrvatskih predstavnikih pa je treba vedeti povedati. Mi nikdar nismo vseh Hrvatov istovetili s tistimi elementi, ki se niso pomirili z Jugoslavijo. Vedno smo delali razliko med dr. Mačkom in Pavelićem, celo takrat, kadar sta oba vodila skupno akcijo. Ne moremo pa se pomiriti, kadar sam dr. Maček z nekaterimi svojimi deli spravlja v vprašanje splošni državni interes.« Nato list navaja nekaj dejstev, ki iz njih sklepa, da se Srbi z njimi nikakor ne morejo sprijazniti. Pravi, da je hrvatska zaščita posebna hrvatska vojska, med tem ko v državi ne moreta biti dve vojski. Drugi greh, ki ga Hrvatov očita, je njihova politika z narodnimi manjšinami, katerim baje pripovedujejo, da država nima pravice zahtevati od njih učenje državnega jezika. Tretji očitke pa je: »Nikakor pa ne služi državnim interesom, ko hrvatski zastopniki v pogledu državnih preureditve naglašajo zahteve, ki jih noben pošten Srb ne more sprejeti. Kdor postavlja vprašanje na podlago, ki na njem ne more biti rešeno, ta zavestno in po načrtu gre zoper državo.« Na koncu veli list, da Srbi ne poznajo nobenega kompromisa in nobene milosti, ko gre za državo.

»Obzor« zoper »Srpski glas«

Zagrebski »Obzor« se v političnem članku peča z uvodnim člankom predzadnje številke »Srpskega glasa« ter pobija njegove trditve glede meja med Srbi in Hrvati v preteklosti. Nato pa pravi: »Zgodovina nam nič določenega ne pripoveduje o teh mejah. Bistvena pa je v tem pisanju »Srpskega glasa« želja, da bi se omalovaževala hrvatska preteklost in neresnično podala današnje etniško področje hrvatskega naroda. To ni majhna stvar. Vsak Hrvat se namreč mora opravičeno vprašati: Ako tako piše glasilo belgrajske duhovne elite ob 20 letnici naše države, česa je potem mogoče od te strani pričakovati še za prihodnje?«

»Srbi ne bodo zadovoljni, dokler...«

Na izjavo sarajevskega nadškofa dr. Šariča o željah Hrvatov katoličanov v Bosni, ki smo o tem že poročali, se je v belgrajski »Politiki« oglasil tužlanski pravoslavni episkop dr. Nektarije Krulji, ki v daljši izjavi polemizira z nadškofom glede Srbov in Hrvatov v Bosni, nakar sklene s temle splošnim koncem: »Naj vsakdo dobro ve, da ne bo sreče, pravice in zadovoljstva v tej državi, dokler se bo merilo z dvojnimi merili, niti ne bo miru med Srbi, dokler bo več Srbov v banovini Hrvatski kakor pa je Hrvatov v banovini Srbski. Kar kdo zahteva za sebe, to mora dati drugemu. Vsakdo se moti, kdor misli, da bodo Srbi zadovoljni, preden ne bo izvedeno načelo: enake pravice, enake dolžnosti. Kolikor Srbov v banovini Hrvatski, toliko Hrvatov v banovini Srbski. Elementi pa, ki jih je importirala črna Avstrija v Bosno in Hercegovino, ne prihajajo v poštev.«

Reis ul ulema Spaho zoper spletke

Te dni je bival v Belgradu vrhovni verski poglavar muslimanov G. Fehim Spaho, ki se je zdaj vrnil v Sarajevo. Tukaj je dopisniku »Vremena« dal izjavo, ki v njej zavrača govorice, ki so se po Sarajevu razširile v zvezi z njegovim potom v Belgrad. G. Spaho pravi med drugim: »Presenetilo me je, ko sem danes od prijateljev slišal, kako neka stran razlaga mojo pot v Belgrad ter ji daje docela politični značaj, ki ni v skladu s sedanjimi težnjami bosansko-hercegovskih muslimanov. Slišal sem, da mi pripisujejo, da želim ustanoviti nekako novo stranko, z novimi ljudmi, ki naj bi našega dr. Kulenovića odstranili s položaja. Toda jaz sem ves čas svojega bivanja v Belgradu bil vedno v zvezi z g. dr. Kulenovićem ter sva se vsak dan po večkrat shajala. Opravke, ki jih nisem mogel sam opraviti, sem pustil njemu v rešitev...« Ze 45 let sem v javnem delu. Če sem kdaj politično delal, sem bil vedno tam, kjer so bili vsi muslimani. Zato se ne morem dovolj navediti spletkam, ki so bile zlonamerno vržene na našo javnost, kakor da bi bil jaz sposoben, da bi nekaj mesecev po smrti svojega rajnega brata Mehmeda Spaha začel razdirati njegovo delo, ki je na njem delal vse svoje življenje in je na njem tudi umrl.«

Politični položaj je jasen

JRZ mirno deluje brez krize — Pogajanja z radikali se uspešno nadaljujejo — Blamirani spletkarji

Belgrad, 8. febr. m. Danes je bilo v Belgradu več konferenc. Predsednik vlade Cvetković je davi najprej sprejel podpredsednika vlade dr. Mačka ter je imel z njim daljši razgovor. Drugemu delu tega razgovora so prisostvovali tudi finančni minister dr. Sutej, dr. Bariša Smoljan in dr. Konstantinovič. Predsednik vlade je za tem sprejel gradbenega ministra dr. Kreka ter ostal z njim daljši čas v razgovoru.

Drugače danes v prestolnici ni bilo važnejših političnih dogodkov. Posamezni ministri so v svojih ministrstvih opravljali svoje resorne posle. Politika javnost je tudi še danes razpravljala o zadnjem članku prof. Ilića o nekaki krizi v vrstah JRZ ter o izjavi, s katero je sam predsednik stranke Dragiša Cvetković zavrnil omenjeni članek, kakor tudi sam popravek glavnega odbora stranke. Trezni politični dobro poučeni krogi gledajo na položaj takole:

Vsi mogoči ljudje se trudijo, da bi kolikor mogoče razburili javnost ter napravili vtis, kakor da bi stali pred važnimi političnimi dogodki, da bi iz te nivoje po možnosti izvili kakšno korist za sebe in za svojo politično skupino. Tovrstno »senzacijo« je vzbudilo pisanje tednika »Napred« o nekaki krizi v JRZ v zvezi z izjavo g. ministra dr. Kulenovića. Medtem pa je znano, da g. minister dr. Kulenovič lepo vztraja v JRZ, da JRZ živahno deluje, sklicuje številne shode, banovinske konference in tradicionalne strankine zabave. Vse prireditve JRZ so dobro obiskane ter nikjer niti najmanj ni opaziti pri njej kakšne krize. Iz akcije za zbiranje vseh radikalov skušajo nasprotniki radikalov, katerim to ne gre v račun, izrabiti za udrhanje po JRZ in po predsedniku Cvetkoviću. Dejansko po pogajanja čisto normalno potekajo in si obe stranki prizadevata, da bi našli dobro in za obe strani zadovoljivo rešitev, ki bi se najbolje približala cilju: popolni konsolidaciji razmer v vrstah radikalov. Kakor smo že ponovno omenjali, na razpust JRZ nihče ne misli. Tisti, ki te vesti razširjajo, sami dobro vedo, da trosijo le svoje želje, ko trde neumnosti, da bo JRZ sama tiho likvidirala.

Nedavno je v te motne vode iz Slovenije priplaval v Belgrad tudi dr. Kramer, ki bi rad s svojim obiskom po Belgradu postal malo zanimiv, ker JNS na politični borzi sploh več ne notira in se ne jemlje več v noben politični račun. Zato je dr. Kramer takoj po obisku v strankini pisarni hitel iskat zvez pri drugih strankah, da bi v primeru volitev napravil kakšno kombinacijo, da bi slovenska JNS mogla vsaj kandidirati. Obe izjavi, tako izjavo predsednika vlade Dragiša Cvetkovića, kakor tudi popravek, ki ga je dobila »Politika« od glavnega tajnika JRZ, bivšega ministra Vojka Cvrkića, na omenjeni Iličev članek, sta popolnoma razjasnili situacijo v korist JRZ. Še bolj krepko se bo to poudarilo na številnih strankinih shodih prihodnji teden.

Dve izjavi

Zadnja številka lista Napred, ki ga izdaja profesor dr. Ilić, je prinesla med drugim tudi članek, kjer govori, da je v JRZ nastala kriza. Ta članek je ponatisnila tudi belgrajska Politika. Na ta članek je predsednik vlade g. Dragiša Cvetković odgovoril v posebni izjavi, katero je dal belgrajskemu Vremenu. Ta izjava se glasi:

»Znano mi je, da nekateri politični krogi iz zlih namenov širijo vesti o neslogi v JRZ v zvezi z izjavo ministra dr. Džafeja Kulenovića in v zvezi z mojo akcijo za zbiranje radikalov iz vseh radikalnih skupin. Videl sem tudi senzacionalen naslov v nekem belgrajskem listu o tej tako imenovani krizi. Lahko rečem, da me vse to ne zanima zlasti pa tisto ne, kar je napisano brez podpisa, ker veste, da sem osebno proti vsaki brezimnosti v našem političnem življenju. Stojim na stališču, da mora časopis, v kolikor nepristransko, resnično in brez sleherne tendence obveščati javnost o političnih dogodkih. To mora zlasti veljati za časopis, ki se prištevata med nepravilne, informativne organe. Članek profesorja dr. Ilića v »Napredu«, na katerega je glavni odbor JRZ že podal svoj odgovor, je ponatisnil neki belgrajski dnevnik v trenutku, ko se jaz odkritosrčno trudim, da bi moj trud za združitev radikalov iz vseh radikalnih skupin v eno politično stranko, dal najboljši uspehe. V tem trenutku razgalja trditve, da bi v stranki JRZ bila kriza, namen, katerega lahko opazi tudi najbolj lakohoren človek.

Toda jaz upam, da bomo radikali navzlic vsemu temu spoznali in sprejeli upravičenost teh naporov, pa naj bodo v JRZ ali v katerikoli drugi radikalni skupini. JRZ bo v tem času korakala odločno naprej in v celoti izpolnila dolžnost, ki jo ima do ljudstva in do svojega programa. Tako delovanje je nebo spravilo v nobeno krizo.«

V »Politiki« pa je izšla druga izjava, katero je dal tajništvo glavnega odbora JRZ in ki jo je pod-

pisal glavni tajnik g. Vojko Cvrkić. Ta izjava pa pravi:

»Članek dr. Ilića v »Napredu« o krizi v JRZ predstavlja čisto izmišljeno mnenje o razmerah v naši stranki, ki so za mnoge ljudi, pa tudi za dr. Ilića popolnoma neznane. Glavni dokaz dr. Ilića o krizi JRZ je v dejstvu, ki potrjuje dejansko prav nasprotno resnico. Dr. Ilić vidi krizo v izjavi podpredsed. JRZ in ministra dr. Džafeja Kulenovića, ki želi, da bi se JRZ pretvorila v Jugoslovansko radikalno stranko. To pomeni, da stremljenja voditelja muslimanov dr. Džafeja Kulenovića vprav v ničemer ne nasprotujejo JRZ, temveč gredo za tem, da se JRZ ohrani v dosedanjih obliki. Če ta dokaz odpade, potem so vse ostale navedbe neresne. In le tako so se mogli roditi sklepi glede krize JRZ. JRZ ima svoje vodstvo, ideologijo in program. Eden izmed pomembnih členov tega programa je brez dvoma združitev radikalov v eno samo politično organizacijo. Predsednik JRZ Cvetković se je že od vsega začetka iskreno boril za združitev vseh radikalov in naredil več poskusov z drugimi radikalnimi skupinami pri glavnem odboru radikalov. Če se bo to posrečilo, bo pokazal čas. Vse to ne more spraviti JRZ v krizo, saj so to stranko pred tremi leti usta-

Armadni general Bogoljub Ilić Pomočnik vrhovnega inspektorja vojne sile

Belgrad, 8. februarja. m. Po nedavno objavljeni uredbi o inspekciji vojne sile je postal Nj. Vis. knez namestnik Pavle vrhovni inspektor vojne sile.

Na predlog vojnega ministra so v imenu Nj. Vel. kralja Petra II. krajevni namestniki postavili za pomočnika vrhovnega inspektorja vojne sile armadnega generala g. Bogoljuba Ilića, dosedanjega poveljnika 2. armijske oblasti.

Pomočnik vrhovnega inspektorja vojne sile, armijski general g. Bogoljub Ilić spada v vrsto najboljših in najuglednejših naših častnikov. Za izredno hrabrost, ki jo je pokazal v vseh dosedanjih vojnah, je sprejel najvišja odlikovanja. Zavezal je številne, odgovorne in visoke položaje. V zadnjih letih je povečeval drugi armijski oblasti v Sarajevu ter je na tem položaju dobil najvišji vojaški čin, ki je mogoč v mirni dobi.

G. Bogoljub Ilić je bil rojen 22. februarja 1881 v Požarevcu, kjer je obiskoval ljudsko šolo in dovršil šest razredov gimnazije. Nato je stopil l. 1898 v nižjo šolo vojne akademije. Po končani nižji šoli vojne akademije je l. 1900 postal topniški podporočnik, l. 1904 je dobil čin poročnika, l. 1908 čin kapetana 2. razr., l. 1911 čin kapetana 1. razr., l. 1913 je postal major, l. 1915 podpolkovnik, l. 1920 polkovnik, l. 1925 je postal brigadni general, l. 1930 divizijski general, armijski general pa l. 1937. Kot podporočnik je bil vodnik pri topništvu. L. 1905 je stopil v višjo šolo vojne akademije, ki jo je napravil z zelo dobrim uspehom. L. 1907 in 1908 je prebil na stažu v Nemčiji, nato pa je nekaj časa bil poveljnik baterije pri drinskem topniškem polku. Od l. 1910 do 1912 je bil v praksi za generalštabno stroko.

V balkanski vojni, pozneje v svetovni vojni je general Ilić zavezal zelo važne položaje, kar dokazuje, kako veliko zaupanje so imeli vanj predpostavljeni. L. 1912–1913 je bil poveljnik štaba poveljstva primorske čete. Tega leta je bil tudi ordonančni častnik v štabu 3. armijske oblasti. Pozneje je dobil položaj načelnika štaba kosovske divizijske oblasti. Leta 1915 je bil načelnik štaba krajinskega oddela. Kmalu za tem je prevzel dolžnost načelnika vlasinskega in priborskega oddela. Leta 1916 je bil postavljen za načelnika štaba konjeniške divizije. Nato je bil do leta 1918 poveljnik vardarske divizije. Kmalu za tem je bil imenovan za načelnika štaba jugoslovanske divizije. Naslednje leto je bil postavljen za načelnika štaba zetske divizije, od koder je bil v istem svojstvu premeščen v poltsko divizijo. Za pomočnika načelnika štaba druge armijske oblasti je bil imenovan leta 1921. Pozneje je bil imenovan za pomočnika načelnika štaba 3. armijske oblasti, za vršilca dolžnosti te oblasti in za poveljnika 21. pehotnega polka, za vršilca dolžnosti načelnika štaba prve armijske oblasti. L. 1924 se je nekaj časa mudil na Češkoslovaškem, kjer je preučeval ustroj češkoslovaške vojske. Nato je bil takoj premeščen v operativni oddelk glavnega generalnega štaba. Naslednje leto je bil postavljen za načelnika štaba 5. armijske oblasti. Na tem položaju je ostal do leta 1925, ko je bil postavljen za načelnika prve konjeniške divizije. Naslednje leto je bil postavljen za poveljnika zetske divizijske oblasti, leta 1931–32 pa k dravski divizijski oblasti v Ljubljani, kjer je zapustil najboljši sloves, na kar je bil nekaj časa poveljnik v Boki Kotorski.

Dopolnilni izpiti absolventov meščanskih šol

Belgrad, 8. febr. m. Trgovinski minister je izdal pravilnik o polaganju dopolnilnih izpitov učencev meščanskih šol z zaključnim izpitom, ki se žele vpisati v prvi razred trgovske akademije, dvorazredne trgovske šole, ženske strokovne učiteljske šole, pomorske trgovske akademije in srednje tehnične šole.

Po teh določilih imajo pravico do polaganja tega izpita tisti, ki so kot redni učenci dovršili meščansko šolo z zaključnim izpitom, in sicer za srednjo trgovsko šolo in srednjo tehnično šolo učenci z odličnim in prav dobrim uspehom in lepim vedenjem, za trgovsko pomorsko akademijo z odličnim in prav dobrim uspehom in lepim vedenjem, za žensko strokovno učiteljsko šolo predvsem odlične dijakinje z lepim vedenjem, če prestopajo dopolnilni izpit v smislu drugih zakonskih določb, ki veljajo za vpis v te šole. Ta izpit delajo tudi tisti učenci, ki želijo po prestatnem izpitu privatno študirati posamezne razrede na srednjih trgovskih šolah v smislu § 47. o srednjih trgovskih šolah.

Učenci, ki izpolnijo pogoje za polaganje dopolnilnih izpitov, se bodo priglašali za polaganje tega izpita od 22. do 25. avgusta naravnost ravnateljem šol v svojem področju. Prošnja mora biti kolkovana s 30 din, vložiti pa je treba spričevalo o dokončani meščanski šoli z zaključnim izpitom, krstni list in ubožni list. Administrativnega honorarja ne more biti nihče oproščen.

Učenci bodo morali za ta dopolnilni izpit plačati administrativni honorar 60 din, nagrado pred-

sedniku, stalnim članom po 40 din, nagrado predmetnemu profesorju-izpraševalcu za vsak pismen izpit 20 din in za vsak ustni izpit 80 din. Plačila teh nagrad članom izpraševalne komisije bodo oproščeni samo tisti učenci, katerih starši bodo predložili ubožni list. Dopolnilni izpit se dela: 1. v trgovskih akademijah: iz arhografske oziroma slovenščine in matematike in enega živega tujeja jezika (nemščine, francoščine ali italijanščine), ki se poučuje na šoli, kjer se izpit polaga in ki se učence ne učil v meščanski šoli; 2. na dvorazrednih trgovskih šolah: iz arhografske oziroma slovenščine, matematike in nemškega jezika, če se učence tega jezika ni učil na meščanski šoli; 3. v pomorskih trg. akademijah: iz arhografskega jezika in matematike; 4. na srednjih tehničnih šolah: v brodo-strojniških oddelkih: iz matematike, tehničnega risanja in fizike; 5. v ženskih strokovnih učiteljskih šolah: iz arhografske, matematike in francoščine, če se učenka tega jezika ni učila na meščanski šoli.

Dopolnilni izpit iz posameznih predmetov se dela v obsegu gradiva štirih gimnazijskih razredov. Izpiti iz jezikov in matematike se delajo pismeno in ustno, iz tehničnega risanja pismeno, iz fizike pa samo ustno. Pismena naloga traja iz vsakega predmeta po eno uro. Če bi učence v pismenih izpiti iz teh predmetov pokazal nezadosten uspeh, ne bo pripisuen k ustnem izpitu. Dopolnilni pismeni in ustni izpiti bodo od 26. do 28. avgusta po urniku, ki ga bo določil ravnatelj šol. V teku enega dne se napravijo vsi trije pismeni izpiti, ustni izpiti pa po številu kandidatov pa naslednje dni. Pravilnik o dopolnilnih izpitih postane danes veljaven.

novi predsednik glavnega odbora Aca Stanojević in drugi radikali.

Belgrad, 8. febr. AA. Patriarh dr. Gavrillo in niski škof Jovan sta danes ob 12 obiskala predsednika vlade Dragiša Cvetkovića in se delj časa pomudila v razgovoru z njim.

Belgrad, 8. februarja. m. Patriarh srbske pravoslavne cerkve Gavrillo je danes obiskal ministrskega predsednika Cvetkovića, nato pa podpredsednika vlade dr. Mačka.

Izključen iz demokratske stranke

Belgrad, 8. febr. m. Na sinočnjem sestanku izvršilnega odbora demokratske stranke so člani tega odbora, kakor smo že poročali, proučili razna poročila o delovanju stranke v podežlju. Tako so člani tega odbora razpravljali tudi o slučaja uglednega člana demokratske stranke dr. Dragomirja Ikončića. Po končani seji je izvršilni odbor demokratske stranke izdal za javnost naslednje obvestilo:

»Na seji izvršnega odbora demokratske stranke dne 7. februarja 1940 so pretresali politični položaj v splošnem ter o delovanju posameznikov ki se ne strinjajo s sklepi, taktiko in disciplino stranke ter so proti redu, ki ga zahteva strankina disciplina. Izvršen je bil sklep, da Dragomir Ikončić preneha biti član demokratske stranke.«

Po informacijah, ki smo jih danes mogli dobiti iz demokratske stranke, je izvršilni odbor demokratske stranke dr. Ikončića izključil iz stranke zato, ker je zagovarjal sedanjí sporazum s Hrvati ter ni odobral delal in stališča, ki ga je zavzemala demokratska stranka proti temu sporazumu.

Zveza Kmetijskih zbornic

Belgrad, 8. febr. m. Člani izvršilnega odbora Zveze kmetijskih zbornic so bili dopolnne sprejeti najprej pri kmetijskem ministru dr. Čubriloviću, nato pa pri podpredsedniku vlade dr. Vl. Mačku. Popoldne je člani tega odbora sprejeli tudi ministrski predsednik Cvetković. Povsod so člani odbora izročili sklepe ZKZ glede trošarine na vino in žganje ter so vse meročajne činitelje naprosili, da se podpora ZKZ vnese v proračun in da se čimprej razdeli podpora pasivnim kramjem za izvrševanje javnih del, zbornice pa naj se obvestijo o vseh uredbah in zakonih, ki jih je izdala kr. vlada in ki se nanašajo na stanje kmeta. Člani tega odbora so dr. Mačka med drugim tudi prosili, naj ukrene vse potrebno, da bo KZ pri čela čimprej poslovali v banovini Hrvatski, ker so se uspehi delovanja KZ v drugih banovinah že pokazali.

Razmere v splitski HSS

Hrvatski listi prinašajo uradno obvestilo splitske organizacije HSS ob odstopu dosedanjega njenega predsednika inž. Ivaniševića. Odbor je ostavko sprejel na znanje ter sprejel naslednje predloge: »Pregleda naj se delovanje HSS od leta 1936, dalje. Na mestnem županstvu naj se izvrše spremembe, v zvezi s tem naj se spremene tudi osebe, ki so bile imenovane v posamezne mestne ustanove (mestna hranilnica, javna skladišča, elektrarna). V prihodnje naj se za člane mestnih uprav imenujejo le taki, ki so najmanj že 3 leta člani HSS. Naj se dožene, kdo izmed občinskih uslužbencev ima prosto stanovanje, vodo in plin, nakar naj se to odpravi. Prodaja sladkorja naj se izroči Gospodarski slogi. Naj se isti člani HSS ne imenujejo v več uprav naenkrat, da se tako večjemu številu članov omogoči delo za splošni blagor. Nagrade, ki bi jih člani za to svoje delo dobili, naj gredo v socialni sklad HSS. Naj se imenuje nov poverjenik (komisar) na mestnem županstvu ter naj se vse delo tam na novo in moderno reorganizira.« O teh sklepih je bilo obveščeno glavno vodstvo HSS po glavnem tajniku dr. Krnjeviću. Na koncu je rečeno, naj bodo vsi člani HSS složni in disciplinirani ter naj pobijajo razne neodgovorne elemente, ki so sovražniki hrvatskega naroda ter zdaj razširjajo neresnične govorice v zvezi z ostavko inž. Ivaniševića.

Napad na dr. Puka v Glinji

Zagrebski »Jutarnji list« poroča iz Petrinje. »Ko ni bilo nikjer blizu organa javne varnosti, so trije neznani mladeniči, oblečeni v kmečko obleko, prišli pred hišo znanega glinskega odvetnika dr. Mirka Puka ter so začeli izvivati. Kmalu nato so se spet vrnili na saneh, nakar so med glasnim izvajanjem iz revolverja trikrat ustrelili proti hiši, ki sreči pa niso nikogar zadeli. To je ponoven napad na hišo dr. Puka. Sodijo, da je vzrok politično maščevanje, ker je dr. Puka eden izmed prvakov opozicijske skupine okoli dr. Buča. Takoj je bila začeta preiskava, da bi storilce prijel. Ker je dr. Buč frankovec, bi bil ta napad izzvan od tistih, ki so zoper frankovstvo.

Ločeni zakoni v Belgradu

Pred belgrajskim srbskim pravoslavnim cerkvenim sodiščem, ki obsega področje Belgrada ter belgrajsko-karlovaško eparhijo, je bilo lanskega leta nekako 3000 tožb za ločitev zakona. Od tega števila je bilo rešenih nekako 600 tožb, druge pa pridejo letos na vrsto. Leta 1938. je bilo pred istim sodiščem 2544 takih tožb.

Osebnosti

Belgrad, 8. februarja. m. Upokojen je Miha Beljan, sodnik pri okrajnem sodišču v Gornjem gradu; za prietaša 8. skupine pri okrajnem sodišču v Ljubljani je postavljen Alfred Fišinger, sodni pripravnik istega sodišča.

Brod, 8. febr. b. Vodno stanje je bilo danes 4.75 nad normalo. Od večerj na danes pa je voda narasla še za pol metra. Sneg se naglo taja in mali potoki in reke dovajajo v Savo ogromne množice vode. Ledene plošče so doslej napravile okrog 10.000 din škoda.

Japonska grozi Ameriki

Tokio, 8. februarja. AA. DNB: Iz interpelacij o zunanji politiki v državnem zboru se čedalje jasneje vidi, da vse stranke zahtevajo, naj vlada odločno nastopi nasproti Ameriki, če se bo washingtonska vlada še nadalje vtkala v japonske zadeve in grozila s zaporo. V političnih krogih trde, da je vlada zdaj odločena izdati protikupe. Predsednik vlade Jona je izjavil:

Ce bo Amerika poostila svoj pritisk na Japonsko, bo trčila na odpor Japonske, ki je pripravljena na vsako morebitnost. Iz vladnih krogov se slišijo izjave, da je vlada že ukrenila vse potrebno, če bi ameriška vlada odredila zaporo. Gospodarski blok Japonsko-Mandžurija-Kitajska pomeni najčvrstejšo obrambo proti Ameriki.

Eden izmed zastopnikov stranke Minseita je zahteval naj vlada morda odpove pakt devetih in tako odstrani zapreke za obnovo Vzhodne Azije.

Amerika dovolila Fincem 6 milijard din posojila

Sovjeti ustavljeni 35 km pred Viipurijem

Washington, 8. febr. t. Havas. Zunanje-politični odbor senata je sprejel sklep, ki dovoljuje Finski posojilo 100 milijonov dolarjev za nabavo ameriškega blaga. Odbor je zavrnil predlog, naj bi se Fincem dovolilo samo posojilo 30 milijonov dolarjev (1 milijard 800 milijonov) ter je vztrajal pri posojilu 100 milijonov dolarjev (6 milijard din) pod pogojem, da bo vporabljen za nabavo ameriškega blaga.

Ker so se o tem glasovanju razširile različne tolmačenja, čes, da je ameriška vlada odobrila Finski posojilo v denarju, je zunanje-politični odbor senata izdal ponovno tolmačenje, v katerem pravi, da Finski ni bilo odobreno nobeno posojilo v denarju, ampak, da je bila izvozna banka pooblašena, da doliči za 100 milijonov dolarjev več izvoza in da bo ta denar služil prvenstveno za to, da ustreže finskim potrebam, ki jih bo krila z nabavo blaga na ameriškem trgu.

Finska poročila

Finski glavni stan, 8. febr. b. Sovjetsko vrhovno poveljstvo pošilja neprestano nove sveže čete proti središču Mannerheimove obrambne črte in hoče za vsako ceno izsiliti zmago. Finci se trdovratno upirajo navzlic velikim izgubam. Maršal Vorosilov je sestavil posebne naskakovne oddelke rdeče vojske, ki se menjajo vsako noč okrog polnoči.

tako, da ob Mannerheimovo črto butajo vedno novi vali svežega sovjetskega vojaštva. Predor Mannerheimove črte se doslej še ni posretil, le med Sumo in Galandjärviem so Sovjeti potisnili Fince za 3 km nazaj. Borbe se vodijo v mrazu 30 stopinj pod ničlo, kar zahteva ogromne izgube na eni in drugi strani.

General Valenius v odseku Suomesalmija prav tako pričakuje novo odločilno sovjetsko ofenzivo. Zelo ostri boji se vodijo tudi na področju Kuhme.

Fincem se je tu posreželo uničiti dve četi. Materijal, ki so ga Finci doslej zaplenili Sovjetom, je sledeč: 308 letal, 584 tankov, več sto streljice, 203 oklopne voze in oklopnih sani, znatno število poljskih kuhinj, strojev za kopanje strelskih jarkov i. t. d.

Stockholm, 8. februarja. AA. Havas. Posebni dopisnik lista »Dagens Nyheter« v Helsinkiju je zelo pretresljivo popisal, kako Finci varujejo družine pred bombardiranjem. Dopisnik pravi med drugim, da so sredi gozda zgradili tako rekoč čez, noč kliniko. V to kliniko, sestavljeno iz zaslonih barak, varnih pred vremenskimi nevarnostmi, pošljejo porodnice. Neki švedski častnik si je ogledal to kliniko. Tod je več ko 200 Fincev zagledalo luč sveta. Zdi se, da so sovjetski letalci vendarle odkrili ponoči to zavetišče in tako so morali večkrat izvršiti cesarski rez med pokanjem bomb.

London, 8. febr. AA. Reuter. Po poročilih, ki jih imajo finski krogi, so sovjetski letalci doslej bombardirali že vsa finska mesta. V toku tedna med 28. januarjem in 3. februarjem so sovjetska letala bombardirala 141 krat finska mesta. Napadla so med drugim šest bolnišnic. Skupno so vrgla 7.000 bomb. Med prebivalstvom je bilo 145 mrtvih in 179 ranjenih.

Stockholm, 8. febr. AA. Reuter. Mislijo, da so danes ob hudih borbah na odseku Mannerheimove linije pri Summi sovjetske enote prodrle skozi finsko prednjo črto in prispele okrog 35 km od Viberga (Viipuri). Sploh pa ni verjetno, da bi bili Sovjeti sposobni prodreti skozi trdno Mannerheimovo črto. Sedaj po 10 dnevni ostri borbi in ko so porabili ogromne količine materiala in izgubili mnogo ljudi, se Sovjeti nahajajo šele pred obrambno črto. Med finskimi četami in ostanki sovjetske

18. divizije se vodijo danes posamične borbe okrog Pitkarante. Po poročilih, ki prihajajo, poskuša sovj. vrhovno poveljstvo izvršiti vdor vzdolž vsega vzhodnega bojišča brez dvoma z namenom, da bi zaposlilo Fince medtem, ko bi glavni napad še naprej veljal Mannerheimovi črti.

Sovjetska poročila

Moskva, 8. febr. AA. DNB. Sporočilo generalnega štaba leningradskega vojnega okrožja se glasi:

V toku 7. februarja ni bilo na bojišču nobenega pomembnejšega dogodka. Sovjetske letalske sile so izvedle izvidniške polete ter bombardiranja.

Prostovoljci za Finsko 2000 iz Amerike, 6000 in Danske

Kjopenhaven, 8. febr. AA. Havas: V dveh dneh, odkar deluje urad za prijavo delavskih prostovoljcev za Finsko se je vpisalo več ko 6.000 delavcev. Prijavilo se je tudi 3 do 4 tisoč delavcev iz notranjinske države. »Politikens« pravi, da še ni znano koliko delavcev potrebuje Finska in tudi ne, za katero stroko, gotovo je le to, da so v prvi vrsti potrebni kovinarji.

Newyork, 8. februarja. AA. Stefani. V Newyork je prispelo okoli 2.000 prostovoljcev za Finsko. Pričakujejo, da dobijo vse vojaške potrebščine ter bodo nato odpotovali na Finsko.

Italijanska pomoč

Pariz, 8. febr. c. Italija je orožje in vojni material skušala skozi Nemčijo pošiljati na Finsko. Toda ta material je bil Italiji vrnjen. Danes je bilo objavljeno, da je nato ves ta material po najkrajši poti in najhitreje skozi Francijo odšel na Finsko.

Švedska se pripravlja

Stockholm, 8. febr. AA. Havas: Švedski parlament je izglasoval kredit za nakup 800.000 plinskih mask za civilno prebivalstvo. Razen tega je odobren kredit 10 milijonov kron za vojaške bolnišnice.

Hišna preiskava v sovjetskem

»trgovinskem odposlanstvu« v Parizu

Moskva, 8. februarja. AA. DNB: Agencija Tass objavlja uradno sporočilo o preiskavi, ki so jo izvršili organi francoske policije v prostorih trgovskega predstavništva Sovjetske Rusije v Parizu. Sporočilo pravi:

Dne 5. februarja ob 9.30 zjutraj je prišlo okoli sto oseb v civilni obleki v poslopje sovjetskega trgovskega predstavništva v Parizu. Ti ljudje so izjavili, da imajo od pariškega prefekta pooblastilo izvesti hišno preiskavo. Prerežali so takoj vse telefonske zveze ter odšli v pisarne in nato v stanovanje namestnika šefa trgovskega predstavništva Estratova. Navzlic protestom so policijski organi izvedli preiskavo tudi na stanovanju šefa delegacije. Ob tej priliki so policijski organi odprli omare in blagajne ter zaplenili mnogo dokumentov. Uradniki delegacije, ki so v tem trenutku prišli na delo, so bili zadržani ter v spremstvu stražnikov odpeljani na njihova privatna stanovanja, kjer je bila istotako preiskava. Istočasno je bila preiskava tudi pri zastopništvu »Inturistac« v poslopju nekdanje sovjetske šole v Parizu. Prijetni uradniki trgovskega predstavništva so bili po preiskavi izpuščeni. Ko je bil sovjetski veleposlanik Surič obveščen o teh dogodkih, je poslal takoj dva uradnika v poslopje trgovskega predstavništva. Ta dva uradnika sta zahtevala, da se francoski stražniki takoj odstranijo iz poslopja in da vrnejo zaplenjene dokumente. Ker je policija odbila to zahtevo, je veleposlanik Surič iste dne ob 17 vložil protest pri francoski vladi zaradi nastopa policijskih blasti ter zahteval, da se ustavijo preiskave in da se vrnejo vsi dokumenti, ki so bili ob tej priliki zaplenjeni.

Francosko pojasnilo

Pariz, 8. februarja. AA. Havas: Agencija DNB je razširila iz Moskve vest, ki objavlja uradno poročilo sovjetske agencije Tass v zvezi s preiskavo, ki jo je francoska policija izvršila v poslopju trgovskega zastopstva Sovjetske Rusije v Parizu. Resnica je ta, da je policija izvedla preiskavo na sedežu trgovskega zastopstva SSSR v Parizu, toda v nasprotju s trditvijo nemške agencije ni ta ustanova nikoli imela pravice diplomatske nedotakljivosti. Nedvomno so trije visoki uradniki trgovskega zastopstva Sovjetije, ki so bili obenem člani sovjetskega poslanstva v Parizu, imeli do neke meje pravico nedotakljivosti, toda to samo na podlagi trgovske pogodbe, ki je potekla 31. decembra l. l. Po tem dnevu pa ni noben član trgovskega zastopstva in tudi noben lokalni zastopnik nič več užival nobene diplomatske nedotakljivosti. Nemška trditve tem bolj presegajo, ker je nemška vlada večkrat izvršila preiskavo na sedežu trgovskega zastopstva SSSR v Berlinu. Pripomniti je pa treba, da sporočilo sovjetske agencije Tass, na katerem temelji vest agencije DNB, ne omenja nikakršne diplomatske nedotakljivosti.

V Angliji dobi 350.000 vdov starostno pokojnino

London, 8. februarja. AA. Reuter: Danes je izšel zakon, po katerem dobi 350.000 vdov starostno

Chamberlainov tedenski politični in vojaški pregled

Angleška vlada odobrava sklepe belgrajske konference

London, 8. febr. t. Reuter. V epodnjem domu je ministrski predsednik Chamberlain dal svoj običajni tedenski pregled o dogodkih na bojišču in o zunanjepolitičnem položaju.

Vrhovni vojni svet

Svoj govor je začel z omembo zasedanja vrhovnega vojnega sveta v Parizu. Dejal je, da obžaluje, da poslanci niso iz euhega uradnega poročila mogli zvedeti kaj bolj točnega o tej seji in on sam bi rad povedal kaj več, toda nikdo mu ne bo zameril, če bo molčal, da ne bi nasprotnikom odkril načrte Anglije in Francije. Toliko pa lahko rečem, da so zasedanja vojnega sveta postala neke vrste seje vlade obeh držav, tako gladko potekajo razprave in so sprejeti sklepi. Med Anglijo in Francijo nastaja neporušljivo prijateljstvo in vsa nasprotna propaganda ki ei je prizadevala, da bi Francijo odrgala od Anglije in zasejala nezaupanje med njiju, ni prišla na svoj račun. Anglija in Francija sta eno pri zasledovanju svojega vojnega cilja, ki se imenuje: zmaga nad nasprotnikom. Iz Pariza sem se vrnil, je dejal Chamberlain, s prepričanjem v arcu, da so prijateljske zveze med Anglijo in Francijo mnogo več, kakor navadna zveza, marveč, da prehajajo v srčno življenjsko prijateljstvo med dvema narodoma.

Pomoč Finski

Na to je Chamberlain govoril v Finski, ter izrekel svoje občudovanje finskemu narodu, ki se junsko bori za svojo svobodo proti barbarskemu sovražniku, ki mu domove nedolžnih ljudi in bolnišnice obsipava z bombami in strelja po civilistih s strojnimi puškami. »Veseli me, je dejal, Chamberlain, da je pomoč, ki jo je Anglija poslala Fincem, bila dobrodošla in da je mnogo koristila. Nadaljna pomoč je na poti na Finsko.«

Belgrajska konferenca

Chamberlain je na to prešel na balkansko konferenco v Belgradu, ki da je sklenila, da podaljša balkanski pakt za nadaljno dobo 7 let, ter dejal:

»Ta objava dokazuje, da so vlade balkanskih držav odločene, da bodo podvzele vse, kar je v njihovih močeh, da ohranijo tamkaj s jugovzhodno stalnost, varnost in mir. Ta njihov sklep je dobrodošel, predvsem, če bodo tudi druge države v južnovzhodni Evropi imele isti važni cilj pred svojimi očmi. Vlada Njegovega Veličanstva izraža svoje tople simpatije s tem prizadevanjem, ki bodo, tako iskreno upamo, dosegel svoj zaželeni uspeh.«

Pregled po bojiščih

V nadaljevanju svojega govora je na to Chamberlain obrazložil nekatere podrobnosti finančnih pogajanj z Grčijo, ter tako prešel na popis vojnih dogodkov zadnjega tedna. O tem predmetu je dal naslednje podatke: V zračni borbi je bilo angleško letalstvo postavljeno pred hude naloge, toda angleški letalci so vse napore prenesli brez najmanjšega oklevanja. Predsednik vlade je omenil, da je bila neka nemška podmornica, ki je napadla sku-

pino trgovskih ladij, takoj potopljena, in da so sestrelili tudi 3 nemške bombnike, ki so napadli trgovske ladje. »To kar nasprotniki govorijo o svojih uspehih, ne odgovarja resničnim dejstvom,« je menil Chamberlain. Tako na primer je nasprotnik trdil, da je pri napadu dne 3. februarja potopil kar devet angleških trgovskih ladij, medtem ko je resnica ta, da je potopil samo eno norveško ladjo, a angleška ni bila potopljena nobena. Chamberlain je rabil zelo ostre besede, ko je obsodil način, kako nasprotni bombniki napadajo navadne neoborožene ribiške ladje z bombami ter jih obetreljujejo s strojnimi puškami s takšne nižine, da ne more biti dvoma o tem, da vedo, da streljajo na ribiške ladje. Zavrnil je tudi poročilo, da bi bila ladja »East Dundgeon«, o kateri so nasprotniki poročali, da je bila vojna izvidniška ladja in da so jo zaradi tega napadli, zares vojna ladja. To je od te ladje ostal še živ, kako je bila napadena in kako so sovražne strojnice pokosile vso posadko. »Streljanje ribičev, neoboroženih, mirnih mornarjev, posadk avstlinih ladij, in to v okolčinah kot sem jih navedel, to ni več vojskovanje, to je ubijanje, to ni vojna, to je umor,« je dejal Chamberlain, ter dodal, da takšna dejanja nimajo nobenega pomena za izid vojne, ampak rodijo v nas samo še večjo odločnost, da zmagamo in da očistimo civilizacijo od vseh teh zlobnosti.

Na koncu je Chamberlain govoril spet o industrijskih pripravah Anglije ter svoj govor zaključil »da ne moremo reči, kako dolgo bo ta vojna trajala in kakšne težave nas še čakajo, toda dosedaj nimamo razloga, da ne bi bili zadovoljni s prvim razdobjem vojne. Nadaljno dobo sprejemamo mirno in s zaupanjem, ki v ničemer ni omajano.«

Po Chamberlainu je govoril finančni minister sir John Simon, ki je potolatil lanetnice ladij, kakor tudi zavarovalne družbe, ki ladje zavarujejo, da bodo mogle mirno in brez škode nadalje poslovati.

Letalski minister sir Kongsley Wood je povedal, da je angleško letalstvo dobilo izredno veliko število novih lovskih bojnih letal, ki bodo v stanu odbiti vsak množestveni napad na trgovske ladje.

Gospodarska pogajanja Jugoslavije z Anglijo in Nemčijo

London, 8. febr. t. Reuter. Na poučenih mestih potrjujejo, da pride v kratkem v London jugoslovansko gospodarsko odposlanstvo, bi bo nadaljevalo pogajanja, ki so se že v letu, 1939 začela v Belgradu, a so bila v decembru prekinjena.

Prav tako bo v kratkem na Bledu v Jugoslaviji konferenca zastopnikov nemške in jugoslovanske lesne industrije. Konferenca bo pod vodstvom vladnih zastopnikov. V gospodarskih krogih menijo, da ni verjetno, da bi se dosedanja javljani dogovor med Nemčijo in Jugoslavijo glede izvoza lesa obnovil, marveč da bo prišlo do popolnoma novih delotih.

Eksplodizije v Angliji delo irskih teroristov

London, 8. febr. t. Reuter. V predmestju Londona Coventry je prišlo do zelo hude eksplozije v tamkajšnji ladjedelnici. Policija je zaprla dva irska terorista. Pri zaslišanju se je izkazalo, da imajo v rokah vodilna moža te teroristične organizacije, ki v Angliji služi nasprotnikom domovine.

London, 8. febr. AA. Reuter: Na Irskem je bilo včeraj žalovanje zaradi smrti dveh irskih teroristov Barnes in Ricarda, ki sta bila obsojena na smrt in usmrčena. Sportne prireditve so bile ustavljene, kinodvorane in gledališča pa zaprta. Vest o izvršitvi smrtnih kazni je bila sprejeta v Dublinu z velikim razočaranjem ter se v mestu čuti mučna potrlost.

Kdaj bodo odpri vseučilišča na Češkem

Basel, 8. febr. t. United Press: Voditelj narodnih socialistov na Češkem Frank je sprejel odposlanstvo čeških vseučiliških dijakov, ki so ga vprašali, kdaj nameravajo nemške oblasti dovoliti, da se spet odprejo vseučilišča na Češkem in Moravskem, ki so zaprta že od dne 16. novembra lanskega leta. Frank je odgovoril, da ne ve, kdaj bodo nastopile okoliščine, ki bodo dovolile pouk po vseučiliščih, da pa po njegovem naziranju ni mnogo upanja, da bi se to moglo v kratkem zgoditi.

Praga, 8. februarja. AA. DNB: Predsednik dr. Hacha je imenoval 16 novih članov glavnega odbora češke narodne enote. Odbor te enote šteje 92 članov.

Sovjeti »odobrili« 10.000 družinam »preselitev« v Sibirijo

Moskva, 8. febr. b. Da bi Sovjetska Rusija okrepila svoj vojaški in strateški položaj na Daljnem vzhodu, je »odobrila« izselitev velikih množic v Sibirijo. Kakor uradno poročajo, je bilo lani poslanih v Sibirijo 10.000 družin, letošnje leto pa bo poslanih najmanj 35.000 družin iz evropske Rusije v Sibirijo.

Zanimiva zarota v Ameriki

Newyork, 8. februarja. AA. Havas: Vrhovno federalno sodišče je obložilo 17 članov krščanske fronte zaradi zarote proti vladi USA. Glavni državni tožilec je izjavil, da je med 1. januarjem 1939 in 15. januarjem 1940 17 članov te skupine kakor tudi večje število drugih dosedaj neznanih oseb sklenilo zaroto, da vržejo vlado Združenih držav s silo in da prevzamejo vse imetje in posle, ki pripadajo vladi Združenih držav. Kakor znano, je šef preiskovalne federalne družbe Edgar Hoover izjavil pred tremi tedni o priliki aretacije obtoženih, da so sklenili zaroto z namenom, da bi povzročili teroristična dejanja in sabotirali izvoz vojnega materiala v Evropo v upanju, da bi se v Združenih državah uvedel totalitarni režim. Dan za razpravo se ni določil. V kolikor bodo dognali krivdo obtoženih, bodo obsojeni na šest mesecev zapora in na denarno kazen do pet tisoč dolarjev.

Rim, 8. febr. AA. Havas: Po najnovejših podatkih ima italijanska trgovinska mornarica skupno 3.448,50 ton.

Priznanje papeževim prizadevanjem

Te dni so zborovali v Ženevi zastopniki »Svetovne zveze za prijateljsko sodelovanje krščanskih cerkva«, ki so jo svojčas ustanovila razna protestantska cerkvena občestva sveta v zvezi s pravoslavni. To pot je predsedoval pravoslavni škof Irenej iz Novega Sada.

Poročilo tega kongresa nam pove, da so poudarjali, kako morajo vse te krščanske konfesije v sedanjih svetovni vojni ostati nepristranske, gledati dogodke z višjega stališča in se posebno varovati, da bi se ne govalo sovraštvo, ker je edini namen krščanskih cerkva, da bi se človeštvo zavedlo zopet svojega bratovstva in težilo za mirom, kakršnega označuje evangelij. Nato se je sklenila spomenica vsem protestantskim in pravoslavnim cerkvam sveta, v kateri se le te pozivljajo, da vsaka v krogu svojega naroda ali države doprinese svoj delež, da se sporna vprašanja razjasnijo in ustvarijo pogoji pravega in trajnega miru, pa da obenem razmišljajo ne samo o političnem in nacionalnem, ampak tudi o novem gospodarskem in socialnem redu, na katerem bo edino mogoč trdno sloneti mir med narodi in v človeštvu. Kar nas najbolj zanima, pa je, da je ta kongres obenem z vznesenimi besedami poudaril in s spoštovanjem podčrtal besede papeža Pija XII. in njegova izvajanja v prvi okoliščini, v kateri kongres vidi vse temeljne elemente za vzpostavitev bodočega mira.

Gospodarstvo

Ugoden razvoj državnih financ

V mesecu decembru 1939 se je nadaljeval ugoden dotok državnih dohodkov. Skupno so znašali decembra 1939 državni dohodki 1.491 milij. dinarjev, dočim so znašali novembra 1939 državni dohodki 1.242,8 milij. din, decembra leta 1938 pa 1.074,4 milij. din.

V novembru 1939 so bili državni dohodki za 106,9 milij. din višji kot novembra 1938, decembra pa za 102 milij. din večji kot decembra 1938.

Skupno so znašali državni dohodki v lanskem koledarskem letu 12.460,4 milij. din, dočim so znašali v koledarskem letu 1938 samo 12.136,4 milij. din, torej 324 milij. več lani kot leta 1938. To je v vojnem letu 1939 vsekakor ugodna slika. Po vrstah dohodkov so znašali (v milij. din):

	1938	1939
neposredni davki	2726,9	2973,8
posredni davki	3281,8	3375,4
monopoli	2147,6	2156,3
ostali dohodki	3980,1	3954,8

Narasi so torej posebno dohodki od neposrednih davkov ter od posrednih davkov, zlasti trošarin, le državna podjetja so dala v celoti manj dohodkov kot leta 1938.

V prvih 9 mesecih preračunskega leta 1939-40 so dali državni dohodki 9384,8 milij. din, kar po-

meni v primeri s preračunom za 325,4 milij. din manj ali 3,35%. Višji kot preračunski dohodki so bili dohodki od neposrednih davkov, trošarin, taks, železnice in rečnega brodarstva.

Izdatki so znašali v decembru 1939 1036,8 milijona din, v prvih 9 mesecih preračunskega leta 1939-40 pa 8829,1 milij. din ali 755,3 milij. din odn. 7,88% manj kot je bilo preračunano. Od vseh izdatkov je bilo 4158,2 milij. din na osebne izdatke, 4670,9 milij. din pa na materialne izdatke.

Presežek dohodkov nad izdatki znaša 555,7 milij. din.

— Pri zlati žili, bolečinah v križu, zastoji krvotoka jeter in nezadostnem izločevanju želodca, nastalih vsled zapeke, se dosežejo vedno odlični uspehi z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo. Bolniki radi jemljijo preizkušeno »Franz-Josefovo« grenko vodo in jo dobro preneso tudi pri večkratni porabi.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Zaposlenost delavstva v Sloveniji

Iz statističnih podatkov Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani za december posnemamo, da so v konjunktornem pogledu, t. j. od decembra 1938 na december 1939 napredovale tele stroke: gradnja železnice, cest in vodnih zgradb, javni promet in visoke gradnje ter kovinska industrija, nazadovale pa so: tekstilna industrija, predelovanje lesa, industrija hranil in pijač ter hišna služinčad.

V sezijskem pogledu so napredovale: gozdno-žagarska industrija, hišna služinčad, predelovanje kože, industrija hranil ter oblačilna industrija, nazadovale pa so: stavbarstvo, industrija kamenja in zemlje ter tekstilna industrija.

V naslednjem podajamo pregled najvažnejših strok s tevilom zavarovancev v decembru 1938, avgustu 1939 in decembru 1939:

	dec. 1938	avg. 1939	dec. 1939
tekstilna industrija	17.212	17.329	16.853
kovinska industrija	7.994	8.325	8.305
gozdnožag. industrija	7.928	8.576	7.740
predelovanje lesa	4.509	4.618	4.251
oblačilna industrija	5.565	5.159	5.506
kemična industrija	2.372	2.464	2.144
papirna industrija	2.081	2.105	2.113
uprarska industrija	2.180	2.002	2.048
predelovanje kože	3.409	3.160	3.333
gradnja industrija	1.307	1.278	1.272
gradnje nad zemljo	3.833	8.577	4.212
gradnja železnice, cest	3.396	5.189	4.902
industrija kamenja	4.860	7.084	4.846

Uvoz cina poverjen Prizadu

Pred nedavnim je dospela na Sušak večja pošiljatev cina iz britske Malaje, in sicer okoli 30 vagonov, kar bi za dalj časa lahko pokrilo naše potrebe. Toda angleške kontrolne oblasti so začele delati velike težave, tako da dospeli cin ni bil odpremljen v notranjost države.

Po vesteh, ki jih razširja francoska agencija Havas, so blokadne oblasti bile mnenja, da je velik del tega cina bil namenjen Nemčiji. Kajti pravijo, da je bil uvoz cina v rokah družb, ki so podružnice nemških družb, in je bilo pričakovati po gotovih znakih, da bodo te družbe skušale izvažati cin dalje v Nemčijo.

Da se to stanje odpravi, je koordinacijski odbor, kakor smo že sivočasno poročali, sklenil poveriti uvoz cina Privilegirani izvozni družbi, ki se doslej z uvozno trgovino ni pečala. Družba bo prevzela vse dopolnilne in bo tudi vnaprej uvažala cin. Pričakovati pa je, da se bo njeno delovanje razširilo tudi na nakupovanje drugih važnih surovin, da se na ta način izognemo neprijetnostim z blokadnimi oblastmi.

Naš pomorski promet

Številke o našem pomorskem prometu za december kažejo, da je v primeri z decembrom 1938 padel promet v naših pristaniščih za 22,21%. Zlasti se je zmanjšal promet tujih ladij, saj razen italijanskih skoraj ni videti drugih ladij v naših pristaniščih. Redko kdaj se vidi albanska, angleška ali grška zastava v naših pristaniščih.

Razvoj prometa v zadnjih mesecih 1938 in 1939 nam kažejo naslednje številke (v tisočih ton):

	1938	1939
avgust	2219	2146
september	1991	1231
oktober	1576	1087
november	1342	1084
december	1340	1042

Promet v naših pristaniščih dosega komaj polovico prometa poletnih mesecev, ki so potekali še v miru. Največji je bil decembra promet v Splitu 168.000 ton (novembra 178.401, decembra 1938 274.962) ton, nadalje v Dubrovniku 110.599 (112.929, oz. 197.529) ton; promet na Sušaku se je malo zmanjšal: znašal je decembra 1939 79.279, novembra 1939 64.847, decembra 1938 82.875 ton. Promet v Šibeniku je znašal decembra 1939 58.369 ton, novembra 1939 66.000 ton in decembra 1938 90.781 ton.

Najnižja cena za domači bombaž

Dne 17. oktobra 1936 je izšla uredba o odkupovanju domačega bombaža, katerega mora vsega odkupiti naša tekstilna industrija. Za leto 1937. je bila določena odkupna cena bombaža domačega izvora na 17,50 din, v letu 1938 je bila odkupna cena zmanjšana na 16,20 din, za 1939 pa na 16 din, odnosno za slabše vrste na 12,50 din. Toda lani je dosegel v prosti prodaji bombaž boljše ceno in so ga plačevali trgovci in industriji po 20 do 22 din.

Zaradi tega je letos predložilo kmetijsko ministrstvo, naj znaša odkupna cena za domači bombaž pridelka 1940 26 din za kg očiščenega bombaža. Zaradi tega znatnega povišanja je pričakovati tudi, da bo površina, posejana z bombažem v novem letu znatno narasla, tako da bomo producirali večje količine bombaža doma. Pridelke leta 1938. je znašal v vsej državi 28.676 met. sto-

lov semena in 12.386 met. stotov vlakna, dočim za 1939 še niso objavljeni podatki. Po zasebnih cenitvah je znašal pridelek bombažnega vlakna lani samo okoli 10.000 met. stotov. Domača proizvodnja bombaža krije komaj nekaj odstotkov domače potrebe bombaža.

Veliko zanimanje za velesenje

V naših gospodarskih krogih vlada veliko zanimanje za iniciativo Nemčije, da organizira tesnejše sodelovanje nemških velesenjov s podnavskimi in balkanskimi velesenji. Znano je, da je pred kratkim prišlo do bližnjega sodelovanja jugoslovanskih in nemških velesenjov. V zadnjem času so se vodili tudi uspehi obetajoči razgovori o tem, da se poenostavi izdaja vize Jugoslovanom, ki bi zaradi obiska nemških velesenjov potovali iz Jugoslavije. Kar se posebno tiče dunajskega velesenja, vlada zanj že zaradi zemljepisne lege večje zanimanje, pri čemer je treba pripomniti, da je to zanimanje morda še večje v severnem delu države, torej v Sloveniji in Hrvaški, kakor pa v Belgradu. Industrije naše zemlje so v zelo veliki meri, kar se tiče nabavk novih strojev in instalacij, odvisne od inozemstva, torej predvsem Nemčije in bivše Avstrije. Dunajski velesenji je v takih primerih naravni in poklicni posredovalec, ravno tako kakor za nemške razstavljalce ljubljanski, zagrebški in belgrajski velesenji dajejo najboljšo priložnost za pridobitev novih odjemalcev v Jugoslaviji.

Vinski sejem v Ljutomeru

Vinarska podružnica v Ljutomeru priredi tudi letos v istem obsegu kot prejšnja leta vinski sejem in razstavo vin dne 12. marca 1940 v dvorani g. Zavratnika v Ljutomeru.

Vabimo vse vinogradnike iz ljutomerskega, gornjeradganskega in štrigovskega okoliša, da razstavijo svoje vino. Vsi, ki bodo razstavili, naj to prijavijo dne 7. marca, vzorce pa pošljejo do 10. marca t. l. Prijave in vzorce sprejema pisarna občine Ljutomer.

Vabijo se tudi kupci in vsi zainteresirani, da se osebno preprčajo na vinskem sejmu o dobri kakovosti našega vina, ki bo tudi letos v veliki izbiri na ponudbo, saj bo razstavljeno obilo sortnih in mešanih vin, ki bodo en dan pred razstavo tudi ocenjena.

Začetek je ob 9., zaključek pa ob 20. uri.

Angleški uvoz masla

Maslo je bil prvi predmet konzuma, za katerega je Anglija uvedla racioniranje. Tedenski obrok, ki znaša četrt angleške funta, to je nekaj nad 110 gramov, je razmeroma zelo majhen.

Da je Anglija pristopila k temu koraku, je iskati vzroke v tem, da ji je uvoz masla iz nekaterih držav zelo otežkočen. Statistika potrjuje za normalno leto kaže, da je znašala skupna potrošnja letno 522.000 ton, toda od tega je krila domača proizvodnja samo 47.000 ton in je bilo potrebno uvoziti 475.000 ton. Od tega uvoza je prišlo iz baltskih držav in Finske 47.000 ton (Finska 10.000 ton, Litva 11.000, Letonska 17.000 in Estonka 9.000 ton), iz Švedske 15.000 ton, iz Holandije 35.000 ton, iz Danske pa 118.000 ton. Ti dovozi so več ali manj odpadli in so tu nastale težave za Anglijo. Na drugi strani pa je tudi za države uvoznice izvoz masla v Anglijo važen problem za njih gospodarstvo, saj je n. pr. Danska prodala Angliji letno 60% svoje proizvodnje masla, Letonska 75, Litva 50, Estonka tudi nad 50% in Finska nad eno tretjino vse svoje proizvodnje.

Posestne spremembe v Ljubljani in okolici

Zemljiška knjiga ljubljanskega okrajnega sodišča je že ta mesec zaznamovala 25 prenosov lastninske pravice na imena raznih kupcev. Podane so bile v februarju naslednje kupne pogodbe:

»Sava«, družba z o. z. v Ljubljani, je prodala Dori Furlanovi, trgovski sotrudnici v Ljubljani, posestvo vl. št. 635 k. o. Vič za 109.500 din.

Pajman Mirko, top. kapetan v Slov. Bistrici, je prodal inž. Mirku Müllerju, ravnatelju Jugoslovanskih Solway-tovarn pri Tuzli, posestvo vl. št. 529 k. o. Kapucinsko predmestje, hiša št. 3 za Bežigradom in vrt za 412.000 din.

Šteblaj Ana, posestnica na Rudniku št. 4, je prodala Mariji Vokačevi, posestnici v Ljubljani, Krekov trg št. 10, več gozdnih in travniških parcel, spadajočih pod vl. št. 167 k. o. Rudnik in vl. št. 826 k. o. Karloško predmestje za 109.295 dinarjev.

Gođec Josip, posestnik v Ljubljani, Zvezna ulica št. 14, je prodal Ivanu Bizovičarju, posestniku v Ljubljani, Tržaška cesta št. 14, posestvo vl. št. 619 k. o. Udmat, hiša št. 14 v Zvezni ulici z vrtom, za 201.500 din.

Fakin Anton in Mara Fakinova, posestnika v Ljubljani, Rožna dolina, Cesta XV/19 sta prodala Dragu Pahorju, učitelju v Trbovljah, Marčeli Pahorjevi, uradnici v Kamniku, Mitji Pahorju in Bredi Pahorjevi, oba v Gornjem gradu ter Vidi Verkovi, roj. Pahorjevi, škedenj pri Trstu, hišo št. 19 v Rožni dolini, Cesta XV, spadajočo pod vl. št. 959 k. o. Vič za 127.500 din.

Vseh 25 kupnih pogodb, ki so bile zaznamovane februarja v zemljiški knjigi, predstavlja vrednost prodanih zemljišč 2.304.490 din. Zemljiško prometna komisija je na zadnji seji 7. t. m. reševala nad 120 kupnih pogodb za vrednost okoli 15.000.000 din. Treba je omeniti, da je začela sedaj komisija strožje postopati in zahteva točne podatke o osebnosti kupcev, zlasti podatke o domovinstvu in državljanstvu.

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani bo za Ptuj, okolico, Ormož, Ljutomer, Mursko Soboto in Dol. Lendavo v četrtek, dne 15. februarja v prostorih Združenja trgovcev za mesto Ptuj, Narodni dom.

Železobetonski most čez Mirno. Kr. banska uprava razpisuje za gradnjo železobetonkega mostu čez reko Mirno v tiru prelozene drž. ceste št. 2 Krška vas—Celje v Boštanju prvo licitacijo za 28. febr., proračunska vsota je 721.891,64 din.

Kreditni s poroštvom iz inozemstva. Finančni minister je izdal tale odlok: Krediti domačim pravnim in fizičnim osebam s poroštvom pravnih ali fizičnih oseb iz tujine se lahko dovolijo samo na podlagi dovoljenja deviznega ravnateljstva Narodne banke ne glede na to, v kakšni obliki se sprejme poroštvo iz tujine. — Devizno ravnateljstvo Narodne banke se pooblašča, da izda potrebna navodila prizadetim osebam preko pooblaščenih zavodov. (Iz bančnega in valutnega oddelka finančnega ministrstva.)

Carinski dohodki. V tretjem desetletju meseca januarja so dohodki osrednjih carinskih blagajen znašali 25,8 milij. din. V istem razdobju lanskega leta so ti dohodki znašali 26,06 milij. din. Od 1. aprila l. l. do 31. januarja t. l. so znašali carinski dohodki 813,15 milij. din, za isto razdobje je pa preračun določil 864,04 milij. din.

Centralno predstavništvo zvez trgovskih združenj v Belgradu je imelo svojo plenarno sejo v sredo, dne 7. t. m. Prisostvovali so zastopniki zvez trgovskih združenj iz Belgrada, Ljubljane, Novega Sada in Banja Luke. Predsedoval je seji g. Nedeljko Savič. Glavni predmet razprav je naravno tvorila davčna reforma.

Posebna trgovinska delegacija potuje v London. V teku prihodnjega tedna bo odpotovala v London posebna naša delegacija, ki bo z mero-dajnimi angleškimi faktorji pretresala vprašanje nabav raznih surovin iz Anglije in njenih kolonij. Delegacija bo dejansko nadaljevala razgovore, ki jih je imel meseca decembra v Belgradu g. Frank Nickson. Pri razgovorih decembra lanskega leta je prišlo do sporazuma glede izvoza naših surovin v Anglijo, ni bilo pa govora o našem uvozu surovin iz Anglije in kolonij. Gre predvsem za volno, cin, kavčuk, bombaž in prejo.

Prostovoljske obveznice. Da bi se preprečilo prodajanje 4 odstotnih prostovoljskih obligacij po prenikih cenah, je kmetijski minister podvel korake v svrhu omogočitve lombardiranja teh obveznic. Obveznice dolo tudi prostovoljci, ki niso dobili zemlje, borci dolo po 50.000 din imenske vrednosti, a neborci po 30.000 din, računajo na skupno emisijo na okoli 500 milij. din po imenski vrednosti. Po neki zamisli naj bi te obveznice lombardirala Državna hipotekarna banka po 40 do 50%. Vendar do odločitve še ni prišlo in se s tem bavi poseben odbor v banki sami. Cim odbor zaključi svoje delo, se bo izdajanje prostovoljskih obveznic nadaljevalo.

Železniški tečaj. Od 1. februarja dalje veljajo na naših državnih železnicah naslednji tečaj: holandski goldinar 24 din, nemška marka 17,90, zlati frank 14,50, madžarski pegž 12,85 din, švicarski frank 10,10, poljski zlot 8,40, italijanska lira 2,30, češkoslovaška krona 1,53, belgijski frank 1,51, francoski frank 1,15, bolgarski lev 0,55, grška dragma 0,37, romunski lej 0,35 din.

Lenena industrija d. d., Osijek. Vpisan je član ravnateljstva dr. Vladimir Spevec, bančni ravnatelj iz Zagreba.

Poravnajte takoj naročnino za „Domoljub“!

Pridobite novih naročnikov. — Do 12. februarja t. l. je še čas, da si pridobite pravico do ene od 700 bogatih nagrad, ki bodo dne 26. febr. z žrebanjem razdeljene med naročnike „Domoljuba“.

Borze

Dne 8. februarja 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14,70—14,90

Devizni promet na zagrebški borzi je znašal 3.590.880 din, na belgrajski borzi 7 milij. din. — V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 450.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaj:

London 1 funt	175,95—179,15
Pariz 100 frankov	99,45—101,75
Newyork 100 dolarjev	4425,00—4485,00
Zeneva 100 frankov	995,00—1005,00
Amsterdam 100 gold.	2354,00—2392,00
Bruselj 100 belg	744,50—756,50

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London 1 funt	217,35—220,55
Pariz 100 frankov	122,90—125,20
Newyork 100 dolarjev	5480,00—5520,00
Zeneva 100 frankov	1228,18—1238,18
Amsterdam 100 gold.	2907,33—2945,33
Bruselj 100 belg	919,50—931,50

Ljubljana — Zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14,70—14,90
--------------------------	-------------

Belgrad — Zasebni kliring:

Solun 100 drahem	31,87—32,07
Sofija 100 din	94 blago

Curih. Belgrad 10, Pariz 10,0625, London 17,75, Newyork 446, Bruselj 75,20, Milan 22,57, Amsterdam 237,30, Berlin 178,70, Stockholm 106,20, Oslo 101,32, Kopenhagen 86,15, Sofija 5,30, Budimpešta 80, Atena 3,35 ponudba, Carigrad 3,55 ponudba, Bukarešta 3,30 ponudba, Helsingfors 7,50 ponudba, Buenos Aires 102,50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 424,50—425,50

v Zagrebu 427 denar

v Belgradu 427 —428

Ljubljana, Drž. papirji: 7% invest. posojilo 98 do 99, agrarji 52—54, vojna škoda promptna 424,50 do 425,50, begluške obveznice 76—78, dalm. agrarji 70—73, 8% Blerovo posojilo 96—99, 7% Blerovo posojilo 88—90, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 do 101, 7% stab. posojilo 96—98. — Delnice: Narodna banka 7400—7600, Trboveljska 235—245.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 98 denar, agrarji 50—52, vojna škoda promptna 427 denar, begluške obveznice 74 denar, dalm. agr. 68 denar, 4% severni agrarji 52 blago, 6% šumske obveznice 67 denar, 8% Blerovo posojilo 96 denar, 7% Blerovo posojilo 88 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 99,50 denar, 7% stab. posojilo 95 denar. — Delnice: Trboveljska 245,50—247,50, Gutmann 60 blago, Sladk. tov. Osijek 140 denar, Osj. livarna 160 blago.

Belgrad. Državni papirji: 7% invest. posojilo 98,75 denar, agrarji 53 denar, vojna škoda prompt. 427—428 (427, 426,75), begluške obveznice 77,50 do 78, dalm. agrarji 72—72,50 (72), 4% severni agrarji 50,50 denar, 6% šumske obveznice 68 do 69,50, 8% Blerovo posojilo 97 denar, 7% Blerovo posojilo 89,25—90 (89,50), 7% posojilo Drž. hip. banke 101 denar. — Delnice: Narodna banka 7450 denar, Priv. agr. banka 193 denar (drobni kosi).

Žitni trg

Novi Sad. Koruza: stara ne notira, bač. 125 do 126, bač. pariteta Indija 124—125. Tendence neizpremenljive. Promet slab.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

V krškem okraju dne 2. februarja 1940. Voli: I. vrste do 6,50, II. vrste do 6, III. vrste do 5, telice: I. vrste do 5, II. vrste do 4,50, III. vrste do 4, krave: I. vrste do 5, II. vrste do 4, III. vrste do 3, telci: I. vrste do 7, II. vrste do 6, prašiči: špeharji do 9, pršutarji do 7 din kg žive teže. — Goveje meso: I. vrste 10, II. vrste 8, svinjina 12—14, slanina 17—18, svinjska mast 20—22, čisti med 16—22, volna: neoprana 16, oprana 20, surove kože: goveje 10—14, telečje 12—15, svinjske 8—10 din kg. — Pšenica 200—225, ječmen 150—175, rž 200, oves 175—200, koruza 174—200, fižol 400—600, krompir 150, lucerna 80, seno 75—100, slama 25—50, jabolka: I. vrste 500, II. vrste 400, III. vrste 300, suhe češplje: I. vrste 400—500, II. vrste 300—400, moka: pšenična 300—400, koruza 225—250, ajdova 400—500 din 100 kg. — Drva 60—75 din kub m, jelka 0,75—1 din komad, mleko 1,25—2 din liter, surova masla 24—28 din kilogram. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 3,50—4,75 din liter, finejšje sortirano vino 5—6 din liter.

V Kranju dne 5. februarja 1940. Dogon: 30 volov, 13 krav, 3 teleta, 1 junica, 29 svinj in 35 prašičev. Prodanih je bilo: 23 volov, 10 krav, 3 teleta, 1 junica, 21 svinj in 18 prašičev. Cene so bile sledeče: voli: I. vrste 6, II. vrste 5,50, III. vrste 5, telice: I. vrste 6, II. vrste 5,50, III. vrste 5, krave: I. vrste 6, II. vrste 4,50, III. vrste 3,75, telci: I. vrste 8, II. vrste 7, prašiči: špeharji 9,50—10, pršutarji 8—8,50 din kg žive teže; mladi pujski 7—8 tednov stari 130—240 din komad. — Goveje meso: I. vrste 14, II. vrste 12, III. vrste 10, svinjina 14—18, slanina suha 24—26, svinjska mast 22, čisti med 24—26, volna: neoprana 26—28, oprana 36—38, surove kože: goveje 14—16, telečje 18, svinjske 9—12 din kg. — Pšenica 250, ječmen 225, rž 200, oves 200, koruza 175, fižol 500—700, krompir 150, lucerna za krmo 125, seno 125, slama 75, jabolka: I. vrste 600, II. vrste 500, III. vrste 400, suhe češplje: I. vrste 100, II. vrste 900, III. vrste 8000

Najvažnejši viri našega premoženja:

Dvignimo kakovost naše živinoreje

Ljubljana, v februarju. Pred kratkim smo pisali na tem mestu, da je živinoreja glavni denarni vir našega kmečkega stanu. V tem času, ko se bo treba s podvojeno silo boriti za stalen in urejen vir denarnih dohodkov, moramo torej silno pozorno spremljati ves razvoj na domačem in tujem trgu in gledati, da čim bolj dvignemo kakovost naše živine, posebno pa naše klavne živine. V sedanjih časih bo Slovenija s precejšnjo lahkoto in z večjim zaslužkom vnovčevala samo še les poleg živine; in inozemskem trgu se je položaj v zadnjem času tako spremenil, da bo verjetno povpraševanje za naš les stalno rastle. Živine in mesnih proizvodov bomo lahko mnogo izvažali, najbrž največ v Nemčijo, in zato moramo gledati predvsem na kakovost naših izvoza sposobnih predmetov.

Naša klavna živina doseže na zunanjem trgu oceno drugega ali tretjega razreda

V Sloveniji pa proizvajamo le malo klavne živine, ki bi bila prvorazredna. Na zunanjem trgu dosežemo s svojo klavno živino komaj drugo ali pa tretje mesto.

Klavno živino ocenjujejo na zunanjem trgu po odstotku izkoriščenja, ki ga dobimo, če primerjamo težo živine v živem in zaklanem stanju potem, ko smo ji odstranili glavo, rep, noge do kolena in prebavno drobovje z vsebino vred. Pri vsem tem pa mora živina ustrezati v vseh drugih ozirih, mora biti mlada, mesnata itd. Živali, ki so koščate ali umazane, kupci ne prevzemajo radi ali pa odračunajo primeren odstotek na račun teh pomanjkljivosti.

Živinorejske zadruge bi morale spremeniti način svojega dela

V Sloveniji smo že mnogo storili za napredek živinoreje. Določene so pasme za posamezna okrožja, preskrbujejo se čistokrvni bikji, vrste se premovnja, nekatere selekcijske in bikorejske zadruge delujejo prav dobro, druge pa samo še živijo. Delo zadrug pa do sedaj še ni imelo večjega vpliva na vzrejo dobre klavne živine, ker to tudi ni bil glavni namen zadrug.

Če hočemo z zadrugami dvigniti kakovost naše klavne živine, moramo uvesti številne izpremembe. Spremembe pa bomo mogli uvesti najbrž le na ta način, če bomo proučili, kako so druge sosedne države poskrbele za dvig kakovosti klavne živine na zadrugi podlagi. Pri tem bomo morali upoštevati v glavnem izkušnje tistih držav, ki so na glaslo kot najboljše dobaviteljice kakovostne klavne živine.

Zadružne zveze bi naj poskrbele za vodstvo tega dela

Na Madžarskem ima pristojna zadruga zveza poseben odsek, ki vodi vsa dela v zvezi z vzrejo in izvozom živine za zakol. Ta odsek ima potrebna sredstva, nastavljenih ima dovolj strokovnih moči, in uživa pri vseh oblasteh naklonjenost in vso podporo.

Po navodilih in ugotovitvah tega odseka pošljejo nato v zvezi včlanjene zadruge med svojimi člani take kmete-živinorejce, ki bi bili pripravljeni in v stanu vzrejeti živino za zakol. Organi tega odseka pri zadrugi zvezi kupujejo nato na sejnih mlado, mršavo, vendar za hitro vzrejo in pitanje primerno živino, jo plačajo z lastnimi sredstvi in

izroče v rejo kmetu-živinorejcu, ki se je prijavil pri svoji zadrugi, da hoče gojiti klavno živino. Oba, in sicer kmetovalec in zadruga, podpiseta tozadevno pogodbo, ki vsebuje navodila, kako mora kmet z živino ravnati v času pitanja. Pri odseku obremenijo kmeta za nabavno vrednost v pitanje dane živali. Prav tako ga tudi obremenijo za stroške nakupa, nadziranja reje, morebitno zdravljenje itd.

Ko je žival spitana oziroma godna za zakol, jo odsek proda oziroma izvozi, skupiček pa izroči kmetu po odbitku že prej omenjenih obremenitev, obresti in provizije. Vsota, ki jo kmet dobi, je odškodnina za rejo in njegovo delo.

Pitanje živine po točnih navodilih

Odsek zadruga zveze izroči kmetu pri sklepanju pogodbe natančni predpis o vsem, kako mora z živino postopati. Kmet mora živino rediti točno po teh navodilih. Člani odseka glavne zadružne zveze tudi nadzirajo, ali pitajo živino po teh predpisih ali ne. Kjer navodil ne upoštevajo, tam živino kmetu odvzamejo, morebitno škodo pa od kmeta izterjajo. Rejo pri kmetu nadzirajo odsekovi strokovnjaki in živinozdravniki.

Dosedanje izkušnje so pokazale, da se je tak način reje klavne živine obnesel in da so imele korist ne samo države in zadruge, ampak predvsem tudi kmet. Tuje kmečke zadruge postavljajo na ta način in inozemski trg stalno prvovrstno klavno živino, dočim se naša klavna živina postavlja v drugo ali tretjo vrsto. Seveda je zato tudi

cena našega izvoza klavne živine slabša kot pa cena naših sosedov. Ves ta način pa se je obnesel zato, ker je kmet že vnaprej videl koristi svojega dela in reje, ne da bi mu bilo treba pri tem vložiti glavnico.

Tudi pri nas bi mogli poskušati uvesti tak način vzreje živine za zakol na zadrugi podlagi. Naše sedanje živinorejske zadruge pa za tako delo niso primerno organizirane. Za tak način delovanja bi bilo treba nekatere zadruge spremeniti ali pa ustanoviti nove, ki bi opravljale samo to nalogo. V Sloveniji bi bilo dovolj, če bi ustanovili tri ali štiri take zadruge. Pri pristojni zadrugi zvezi pa bi se moral ustanoviti odsek, ki bi vodil to delo. Organizacija bi bila pri nas Slovincih kmalu taka, da bi brezhibno poslovala in bi člani resnično imeli kmalu od tega velike koristi. Čas za vse to je zelo ugoden, ker prav sedaj razpravljajo o tem, kako se naj preuredi naš izvoz živine za zakol.

Te dni pa se sestaneta tudi banski svet, ki je naša osrednja ustanova, ki obravnava vse naše skupne probleme v Sloveniji. Letos bodo verjetno posebno industrijski in trgovski krogi morali najbolj podčrtavati svoj težavni položaj zaradi vojne, ki vira v ostalem delu Evrope. Naš kmečki stan pa mora tudi povedati svoje potrebe in predloge in zaščita glavnih denarnih virov našega kmečkega stanu, to je živinoreja, bo pač morala najbolj stopiti v ospredje. Zavarovalni in koristno zaščiti pa se bomo proti vsemu hudemu najbolj na ta način, če bomo z vsemi sredstvi skušali dvigniti kakovost tistega, kar se lahko uveljavlja v mednarodni konkurenci na gospodarskem trgu.

Sonja Henie: Dolarska milijonarka

Na večer zasluži 20.000 dolarjev

V Newjorku, konec januarja. V poslednjih tednih je ime svetovne drsalke in filmske umetnice Sonja Henie spet spreletelo svet in sicer iz treh razlogov. Prvič je Sonja Henie dobila v Hollywoodu v dar krzno najlepše norveške platinaste lisice in sicer od Zveze norveških rejcev platinastih lisic, in Sonja bo nekako za reklamo norveškega krzna platinastih lisic in bo tako koristila svoji norveški domovini. Drugič, poslednji Sonjin film je postal po svojem velikem uspehu v USA slaven tudi po raznih evropskih mestih in velika privlačnost za blagajne kinov! In tretjič je Sonja Henie vložila prošnjo za državljanstvo Združenih ameriških držav.

Za prijatelja sporta, ki se ne zmeni za drsanje, lisice krzno in za filme, pa je Sonja Henie zaradi nečesa drugega zanimiva. Ona je tista oseba, ki je leta 1939 zaslužila s športom največ denarja. Noben moški ne more stopati tozadevno z njo vtrje, celo tisti ne, ki zasluži največ s športom in to je boksač Joe Luis. S tem je postala Sonja Henie čudovitost svoje vrste in je že bolj pojava družabne zgodovine kot športnica.

Hollywoodski filmski bogataši se nikakor ne trgajo za športne ženske. Saj imajo svoje tozadevne skušnje z Gertrudo Ederle, z Didriksonovo in Madisonovo. Te so nastopile v enem samem filmu — potem pa konec. Sonja Henie pa je hotela filmskim močnikom dokazati, da zna kaj več ko hruške peč. Po olimpiadi leta 1936 je potovala po Združenih državah. V Newyorku, Čikagu, Pittsbourgu, St. Louisu, Minneapolisu, Bostonu — povsod je napolnila dvorane. Mnogo drsalciš so po mnogih letih spet odprli; zaradi Sonje

Henie je drsanje v Ameriki spet oživel. V nekaterih mestih je Sonja Henie s svojim predvajanjem prejela tudi po 20.000 dolarjev za en večer. Ko je nastopila v hollywoodski polarni palači, je bila navzoča vsa filmska kolonija. Neko podjetje ji je za en sam kratek prizor v revijskem filmu ponudilo 35.000 dolarjev. Toda Sonja je sprejela boljše ponudbo družbe Twentieth Century Fox, ki je hotela iz Sonje napraviti filmsko zvezdnico. Sonja je postala zvezdnica Foxa, kjer igra v dveh filmih na leto in prejme za slehernega 125.000 dolarjev. Njena predvajanja na ledu kot drsalca pa ji zdaj, ko je filmska zvezdnica, donesajo prav toliko na leto. V Ameriki je Sonja tudi rekla za lutke »Lutke Sonje Henie«, za puder in drsalke in od teh proizvodov prejema tudi visoke vsote dolarjev na leto. Tisti, ki Sonjo Henie poznajo, pravijo, da je v treh letih zaslužila že dva milijona dolarjev!

Še do 12. februarja t. l.

si lahko pridobite pravico do ene od 700 lepih nagrad, ki jih za svoje naročnike razpisuje „Domoljub“! Poravnajte takoj naročnino za „Domoljub“!

„Daj mi šemberlena ...“

Znano je, kako je dežnik angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina že kar zgodovinski. V tem smislu se je tudi zgodila mična dogodivščina v vagonu lokalnega nemškega vlaka. Nedavno je vstopil kmečki človek v prenapolnjen vagon in je dal velik dežnik na polico. Ker je bilo toliko ljudi in je hotel kmetič izstopiti, se je komaj izmotal do vrat. Čez minuto nato je bil pa že pri vratih vagona in je zapvil: »Tak dajte mi no mojega šemberlena ven...« Te besede so v vagonu koj razumeli in so brž dali kmetiču dežnik skozi okno... (Tako poroča nemški list.)

Povodnji v Belgiji

Iz Bruslja poročajo:

Južno vreme se je začelo tudi v Belgiji in ker vmes tudi dežuje, so nastale že povsod velike povodnji. Reka Henna je tako narasla, da bo zdaj zdaj prestopila bregove.

ki so bili ob tiru. Ona pa je gledala skozi okno. Tako sta se pogovarjala do večera, do odhoda vlaka. Nihče ni več zahteval od nje legitimacije in dokumentov.

Prišla je tretja noč. Vsi so bili že utrujeni. Ze jutraj so se ustavili pri Laskarzewu. Okrog sedmih rano. Pripeljal je drugi vlak, postal trenutek od njih in odpeljal. Kmalu pa so ga ustavili nekaj kilometrov dalje. Z nasprotni strani je pripeljal vojaški vlak in obstal najavestno nasproti njim. Vojakom je bilo prepovedano stopiti iz vlaka. Napadi pa so trajali brez prestanka. Bombardirali so vso okolico. Tudi njim je bilo prepovedano iti iz vlaka. Toda kljub temu se je mnogo ljudi razkropilo po okolici.

V kratkem prestanku, ko je Stachowiak mislil, da se napad ne bo več ponovil, je šel iskati tople vode. Našel jo je v železniški stražnici in jo prinesel Mariji. Umila se je v vagonu.

»Tudi jaz bi se rad umil.« je rekel Stachowiak in šel od nje, dasi nerad. Obstal je pri vagonu in potem se je ustavil še ob koncu vlaka. Oziral se je neprestano proti Mariji, če bi je morda ne zapazil pri oknu. Letal ni bilo slišati. Tako je Stachowiak našel vodnjak. Za grmovjem se je umil, obril se in se hotel vrniti k vlaku.

Tedaj pa so priletela letala. Našel je majhen ribnik, ki je bil že skoraj popolnoma izsušen. Ob njegovem bregu se je stiskalo že nekaj družin. Hotel je iti dalje, toda od vseh strani so vpili nanj, naj se skrije. Vlegel se je torej pod grm.

»Vsaj ne sedaj!« je govoril zase in šel z očmi za letali. Krožila so nad železniško postajo. Tja so metali bombe. Kanonada je trajala precej časa. Stachowiak je pomislil, da ne more priti dovolj hitro k vagonu in je začel iskati mesto krog sebe.

»Moral bom priti sem z Marijo,« je pomislil.

Prizor iz mednarodnih športnih tekem v Garmisch-Partenkirchenu — Nemška svetovna prvakinja v drsanju Herberjeva v pogovoru z majhno drsalco, ki kaže nekoč biti umetnica

Likvidacijski občni zbor Šišenske električne zadruge

Električna zadruga za Sp. in Zg. Šiško je sklicala likvidacijski občni zbor za nedeljo, 31. dec. 1939. Nekaj dni pred napovedanim občnim zborom pa je več bivših članov zadruge predlagalo na sodišču začasno odredbo, s katero se prepoveduje opraviti likvidacijski občni zbor. Okrajno sodišče v Ljubljani je predlagano začasno odredbo dovolilo ter je bila začasna odredba objavljena v »Jutru«. Proti začasni odredbi je zadruga vložila rekuz na okrajno sodišče v Ljubljani, ki je 26. januarja 1940 izdalo naslednji sklep:

Okrajno kot rekuzno sodišče v Ljubljani je v pravdni stvari tožeče stranke Zemljiča Jožka, pos., Ljubljana, Podlimbarskega 31, in 150 ostalih tožnikov, ki jih zastopa odvetnik dr. Zajec Marjan, odvetnik v Ljubljani, zoper toženo stranko Električno zadrugo za Spodnjo in Zgornjo Šiško v Sp. Šiški, r. z. z. o. z. v Ljubljani, Drenikova 40, po dr. Žitku St. odv. v Ljubljani, radi ugotovitve članskih pravic, vsled rekuzne tožene stranke zoper sklep o. s. v Ljubljani od 27. 12. 1939, IVa P 878/39-2, v nejavni seji sklenilo:

Rekuzu se ugotovi, pobijani sklep se tako spreminja, da se zavrne predlog na izdajo začasne odredbe, da se tožniki, njenemu sedanjemu načelniku nadzorstvu ter poedinim članom načelnika in nadzorstva prepoveduje opraviti oziroma izvesti od izdaje te začasne odredbe dalje občni zbor, na katerega dnevnem redu naj bi bilo razpravljanje o likvidaciji zadruge in volitvi likvidatorjev. Ta začasna odredba se izda za čas do pravomočne rešitve tist. pod IVa P 878/39 vložene tožbe, najdalje pa za 18 mesecev. V primeru ne-pokoravanja se odreja globa 50.000 din v korist ubožnega sklada mestne občine ljubljanske.

Predlagatelji so nerazdelno dolžni povrniti nasprotni stranki na stroških rekuz 638 din v 15 dneh pod izvršbo.

Obrazložitev.

Predlaga se začasna odredba za zavarovanje ugotovitvenega zahtevka, da je izključitev tožnika iz članstva tožene stranke neutemeljena. Za zavarovanje ugotovitvenih zahtevkov pa začasni odredb ni moči dovoljevati, ker ne gre za zahtevke, ki bi potrebovali zavarovanja za svojo ostvaritev, ko se ugotovitveni zahtevki ne ostvarjajo.

Kolikor pa začasna odredba zahteva za zavarovanje zahtevka, da je tožena stranka dolžna sklicati občni zbor, na katerem da mora dati v ponovno glasovanje sklepe prejšnjih občnih zborov in da mora k temu občnemu zboru pripustiti vse izključene člane, z začasno odredbo pa se naj toženi stranki prepove sklicanje občnega zbora, na katerem se naj bi sklepalo o likvidaciji, se taki začasni odredbi ne more ugoditi, ker bi se s tem posegalo v avtonomijo tožene zadruge. Pravica do takega posega v zadrugo avtonomijo se z začasno odredbo ne more uveljaviti.

Zato je bilo skleniti kot zgoraj. Izrek o stroških temelji na §§ 143, 152 c.p.p. in 65 ip.

Hekejska tekma med Protektoratom in Slovaško v Garmischu

Boguslav Kuczynski

Beg iz Varšave

Pri vsakem napadu se je strah večal.

»Ne hodi od mene!« je Stachowiak govoril Mariji, boječ se, da jo izgubi kje v gostem gozdu. Ležala sta na njegovem obronku. Skrila sta se pod grmovje. Stachowiak jo je prosil, naj drži glavo kolikor mogoče nizko in naj se obrne k tlom, naj se vleže na plašč, naj se stisne k zemlji. Sam je ležal vznak in gledal v nebo.

»Ne lete nad nami. O, to so še daleč,« ji je lagal, ko so letala nad njimi.

Vedno je šlo v napad po nekoliko deset letal. Izginjala so za gozdom, umolknila, pa se zopet čez pol ure prikazala in krožila nad okoličico. Če so bila ista ali druga, ni mogel ugotoviti.

V vsem vlaku je Stachowiak našel le enega znana, ki je imel s seboj družino. Ta se je odmikal vedno dalje v gozd. Bil je ves blede in tresli sta se mu roki. Njegova žena je vodila za roko majhno, smejočo se deklico.

»Vedno dalje in dalje,« je govorila deklica. »Nočem tako daleč. Vlak bo odpeljal in bomo ostali tu.«

»Ne odpelje, deklica, ne odpelje. To vem za gotovo,« jo je tolažila mati in izginjala z njo v gozd.

»Po vojni,« je rekel Stachowiak, »se vrneva sem.«

Vedno sta si želela kupiti kakšen košček zemlje v lepi okolici.

»Vrneva se,« je pritrdila Marija.

Letala so odletela. Bila je zopet tišina. Že se je mračilo. Polagoma sta se okrenila nazaj k vlaku. Po poti sta se vsak čas ustavljala, kajti

žal jima je bilo, oditi že odtod, ko nimata cilja. Strah ju je bilo tega prenapolnjenega vlaka in teh preplašenih ljudi.

Ob vlaku pa so imeli svojo senzacijo. Dva tukajšnja policaja sta iskala neke ženske. Nekdo ju je videl, da sta šle proti gozdu. Cela truma ljudi je takoj obnem s policajema stekla tja. Čez nekaj minut so se vrnili. Dve ženski sta jokajoč šle med njimi. Legitimirali sta se že in se opravičevali, da sta šle iskati mleka ter jokali od strahu.

»Dve ženski,« je rekel policaj, »in moški v temni obleki.«

Ljudje so se sumljivo ogledovali. Ustavili so vse moške, ki so imeli temne obleke in jih takoj legitimirali. Toda vsi so imeli dokumente v redu.

Moški iz Stachowiakovega kupeja so bili pozorni že jutraj na to, da je ženska v smučarskih hlačah izginila že jutraj. Melanijina hčerka jo je ponavljala, kar je slišala od drugih.

»Jaz ne vem ničesar,« se je opravičevala že vnaprej, govorim samo to, kar sem slišala.«

Pravili so, da je ta ženska, ki je bila že poročena, šla k možu, ki dela v okolici Varšave, pa ga ni dobila. Poklicali so ga k vojakom. Ni se hotela vrniti domov — v Šlezijo... Kako naj se vrne? Zato je šla k bratu, ki je delal nekeje v okolici Demblina.

Vse to se je sedaj zdelo sumljivo, že to, da je iz Šlezije, pa tudi to, da je stopila v vlak ponoči in to tudi, da je šla iz vagona pri vseh postankih.

Stachowiak jo je opravičeval nasproti Mariji: »Morda nima denarja in se preživlja sedaj v tej okolici.«

Iskali so jo po vseh vagonih. Čakali so nestrpno na njen prihod. Nekdo je že preiskal njeno prtljago.

Tedaj se je vrnila. Ne sama. Mladi častnik jo je spremljal. Vsedel se je na lesene pragove,

Drobne novice

Koledar

Petek, 9. februarja: Apolonija, devica, mučenica; Ciril Aleks.

Sobota, 10. februarja: Sholastika, devica, mučenica; Solera, devica.

Novi grobovi

† V 100. letu umrl, 7. februarja je umrl na Pšajnovici, župnija Češnjice, občina Šmartno v Tuhinju Anton Pestotnik, roj. 8. jun. 1840. Po pokopu je bil tkalec lanenega platna in cerkvenih podružnic. Dosegel je tako starost zaradi neomajnega zaupanja v Boga, ki mu je dajalo zadovoljnost in veselost, ter zaradi skromnega in rednega življenja. Pokojnik je bil do zadnje minute pri polni zavesti in je umrl brez smrtnega boja. Pogreb bo v soboto 10. februarja ob 10 dop. Naj mu sveti večna luč!

† V Ljubljani je umrl gospod Ivan Miklič, železniški uradnik v p. in hišni posestnik. Pogreb bo v soboto ob 4. popoldne. Naj v miru počiva! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnostne novice

— Promocija. Na zagrebški univerzi sta bila promovirana 31. januarja t. l. za doktorja vsega zdravilstva Lev Milčinski iz Ljubljane in Bojan Vandot iz Novega mesta. Čestitamo!

— V župni cerkvi v Brezicah sta se poročila gđc. Darinka Terčlav, zasebna uradnica in g. Majnik Franc, dipl. tekst. tehnik. Mlademu paru želimo obilo sreče in božjega blagoslova!

— Iz vojaške službe. Napredovali so: v čin rezervnega kapetana I. razr. z rangom od 28. jun. 1931 intendantski kapetan II. razr. dr. Ivo Belin, v čin rezervnega kapetana II. razr. z rangom od 31. decembra 1939 pehotni poročnik Karlo Lajdeker, v čin rezervnega poročnika vojne ljudje II. razr. z rangom od 31. decembra 1931 poročnik fregate Nikola Baule. — Vpokojen je po potrebi službe letalski kapetan I. razr. Branko Egič. — Prevedeni so v aktivni službi: inženir-major tehnične stroke morarice inž. Ivan Sebetič za inženirja-majorja topniško-tehnične stroke, v rezervi inženirski poročnik Pavle Dražič v letalstvo, pehotni podporočnik Vinko Petrin v veterinarsko stroko. — Z redom Belega orla III. stopnje je odlikovan Zdrženje rezervnih častnikov in bojnikov kraljevine Jugoslavije. — Z zlato medaljo za vestno službo je odlikovan pehotni narednik Dušan Gačša. — Napredoval je za strokovnega državnega mojstra VIII. pol. skup. strokovni državni mojster IX. skup. Josip Rejc. — Izpit sta položila: za čin rezervnega pehotnega kapetana II. razr. poročnik Karlo Lajdeker, za čin aktivnega inženirja-kapetana II. razr. topniško-tehnične stroke inženir-poročnik Leonid Envaljd.

Samo še danes ob 16., 19. in 21. ur nepozaben film po slovitom romanu Victorja Hugoja, ki na pretresljiv način predločuje obupno življenje dveh mladih deklet.

KINO SLOGA, tel. 27-30

Vinko Premk — 70 letnik

Danes obhaja 70 letnico svojega rojstva najmlajši član ZFO na Vrhniki, g. Vinko Premk, upok. davč. nadupravitelj. Z mladeniško čistostjo se koraka s fanti ob raznih slovesnostih. Tudi ob mladinskih dneh je strumno korakal v kroju na Stadion. Lansko leto pa, ko je bil na Vrhniki notranjski tabor, je precejšen del skrbi slonel na njegovih ramah. Kljub svoji starosti ima še polno drugih zaposlitev. Je tajnik pri JRZ, blagajnik pri »Protituberkulozni ligi« in upravlja še druge posle. Če se obrneš nanj s kakšno prošnjo, bo že toliko časa delal na to, da bo imelo zaželeni uspeh. Tudi pri vseh dobrotah ustanovah ga ne manjka. Kar on da v take namene, mu šteje samo Bog, ki vse vidi.

Kot dolgoletnemu naročniku »Slovenec« mu želimo, da bi dočkal še mnogo, mnogo zdravih in srečnih let Bog ga živi!

— Drž. nameščencem in upokojencem v okolici mest in trgov. Po uredbi min. sveta z dne 19. IX. 1935. spadajo vsi kraji, ki so vključeni v ožji ali širši gradbeni okoliš bližnjega mesta ali trga v oni držinski razred, kakor mesto ali trg. Kateri so ti kraji, najdete v banov. Pravilniku gradbenih predpisov, v »Službenem listu« od 19. VIII. 1933 kos 67/815. Ti kraji niso le v okolici večjih mest, ampak tudi n. pr. Dolga vas pri Dol. Lendavi, Videm pri Krškem, Boštanj pri Sevnici, itd. Državnim nameščencem in upokojencem iz teh krajev grede torej od 1. X. 1935. iste draginje doklade, ki veljajo za mesto ali trg, v katerega gradbeni okoliš spadajo. Ako je kdo le nekaj časa služboval v ta-

Kaj pravite?

Človek bi ne verjel, če bi mu kdo pravil. Pripisoval bi vse besede pustu, ki je onemu »pobedel pamet«. Toda jaz sem bral in se čudoma čudim. Nisem mogel prav razumeti. Kako more »Slovenski narod« — ta zaslužni navedenec! — priobiti tavanje in jamranje, da »naprednjaki« — pišimo jih od sedaj z dvojnimi navednicami! — da, da se »naprednjaki« zdaj ne morejo več zabavati, t. j. plesati po vseh prostorih Narodnega doma? V Narodnem domu je Narodna galerija, da bodo vedeli tudi »naprednjaki«! Potem ti govori ta pustni pajoco nekaj o »krajarski akciji«, ki je bila svoj čas za zidavo Narodnega doma, in se eprauje, čemu vendar je bilo vse to, ker niso več vsi prostori na razpolago prelovnemu namenu. »Krajarsko akcijo« so povečini zbirali narodni duhovniki — kako kratak je človeški spomin! — in zdaj — pomislite!!! — zdaj ne smejo »narodnjaki« plesati, kakor bi radi, po vseh prostorih! Grozno, da, pregrozno! Plast ljudi, ki je vendar za to na svetu, da uživajo, kar so jim »neumni kranjski farje« postavili. Ali se je zgodila kdaj še večja krivica, kakor je ta, da »naprednjaki« — saj ni da bi mogli povedati svoje ogorčenje nad krivico, ki se jim godi!!

Kaj pravite, če bi Narodna galerija »Narodov« članek spravila v okvir in ga obesila na vrata za spomin? Mislim, da bi zanjo bolj vabil kar vse dosedanje tople besede. In večkrat bi nas spomnil na »naprednost« naših »naprednjakov« in naših »narodnih« ljudi!

kem kraju v dobi po 1. 10. 1935, mu pripada za oni čas povračilo razlike. Isto velja za one, ki so služili v priključenih občinah, če se je priključen izvršila po 1. X. 1935. N. pr. A je služboval v Krčevini pri Mariboru od 1. IX. 1936. do 1. V. 1938. in je prejemal osebno draginjsko doklado III. razreda. Naj služi sedaj kjerkoli, dobiti mora povračilo razlike a din 100 mesečno za vso to dobo, kar zneso din 2000. Vse to velja tudi za upokojence. Aktivni nameščenci naj se obrnejo v tej zadevi a primerno vlogo na kraljevske banoske upravo, upokojenci pa na dravsko finančno direkcijo.

— Turistični vizum za nemške turiste. Na intervencijo »Putnik-a« je ministrstvo za zunanje zadeve pojasnilo, da imajo vsi turisti iz Nemčije, ki nameravajo obiskati našo državo (zdravilišča, kopališča letovišča itd.) zaradi zdravljenja ali odmora, pravico do turističnega vizuma za dopotovanje in odpočivanje. Ta turistični vizum stane le din 10 in ima veljavnost 3 mesece ter ga izdajajo vsa konzularna zastopstva naše države v Nemčiji.

Pod istimi pogoji se izdaja turistični vizum tudi vsem državljanom Češkega protektorata

— Tedenski smučki pregled v ljubljanskem radiu bo odslej namesto ob sobotah vsak petek ob 14.

— Zdravniška zbornica v Ljubljani vabi vse svoje člane, da se udeležijo redne letne skupščine, ki bo v nedeljo 11. februarja ob 8.30 v beli dvorani hotela Union (1. nadstropje).

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes in jutri ob 20. uri vefilm po Ganghoferjevi noveli

Gozdni akordi

Hansi Knotek — Paul Richter

Kaznienci

— Konkurz za sprejem rezervnih pehotnih in topniških častnikov v aktivno službo je razpisan po odobritvi vojnega ministra. Kandidati morajo imeti čin rezervnih pehotnih oziroma topniških podporočnikov ali poročnikov. Rojeni morajo biti leta 1909 ali mlajši. Ne smejo biti oženjeni. Imeti morajo dokončano šolo za rezervne pehotne oziroma topniške častnike oziroma šolo dijaške protiletalske baterije. Kot rezervni častniki morajo imeti vsaj za zadnji dve leti dobro oceno. Narodnost mora biti jugoslovanska. Ne smejo biti še sodno kaznovani, morajo biti moralno neoporečni in zdravi. Pronje a potrebnimi dokumenti je treba najkasneje do 15. febr. 1940 predložiti neposredno vojnemu ministru za inspekcijo pehote in inspekcijo topništva. Podrobnejše podatke prinaša »Službeni vojni list« št. 4 z dne 3. febr. 1940.

DVE SIROTI

Renne Saint Cyr, Rosine Derean, Gabriel Gabriel

— Še zmerom oblačno, spremenljivo in malo hladnejše vreme nam napoveduje vremenska napoved. Tako vreme vlada zdaj po vsej državi, razen v Dalmaciji, odkoder poročajo,

Po državi

* Strašen boj ljudi z ledenimi ploščami na Savi. Iz Slavonskega Broda poročajo: Morarji na vlačicah, ki se nahajajo na Savi v prezimovališčih so v pustni noči doživeli težke ure strahu in panike. Čeprav so pričakovali, da se bo led staljal na svojem mestu in ne bo odplaval po Savi, se to ni zgodilo, marveč se je led pretekli terek proti večeru nenadoma začel premikati. Ker so se že včeraj gromadile ledene plošče druga na drugo, so bili posamezni ogromni deli ledu po več metrov debeli. V prezimovališču na bosanski strani je mestno kopališče, ki so ga pravčasno prepeljali s slavonskega brega. Za kopališčem je bilo pet vlačilcev z dvostvo vagoni drv za belgajsko občino in dva vlačilca s tridesetimi vagoni bencina. Največji pritisk leda je bil v terek zvečer ob 11 in je grozila velika katastrofa. Na kopališču, ki nekako varuje vlačilce, je bilo več ljudi, ki so se borili z ledenimi ploščami, katere so pri vsakem udarcu ob kopališče grozilo, da ga odtrgajo in odnese. Ledene plošče so se vzpenjale na kopališče in potapljevale njegove dele, tako da so bili ljudje na kopališču v stalni nevarnosti. Ker so se bali, da bo pritisk leda porušil kopališče in bi bili potem izgubljeni tudi vlačilci, so s teh hitro spravili na varno družino morarjev. Dolgo v noč je ob svitu bakel trajal boj ljudi z ledenimi ploščami in šele proti jutru je minila nevarnost. Kopališče je precej poškodovano, vendar je uprav kopališče rešilo vlačilce, ki bi jih sicer led gotovo odtrgal in odnesel po vodi. Tudi vojaško kopališče, ki je pri oloku, je znatno poškodovano. Premikanje ledu po Savi je tudi drugod povzročilo veliko škodo. Potopljenih je veliko število vodnih mlinov in pontonov, pri Bosanskem Samcu pa je led odnesel tudi bager »Posavino«. Z velikimi napori se je posrečilo bager ustaviti, preden se je potopil. Iz Bosne prihajajo vesti, da je led na reki Bosni porušil del mosta pri Modriču, most pri Bosanskem Samcu pa je še vedno v veliki nevarnosti in je ves promet čezenj ustavljen. Vsak hip pričakujejo, da bodo ledene plošče porušile tudi ta most.

* Oropana cerkev na Braču. V župnijsko cerkev v Selcih na Braču so vlomili neznanzi zločinci in odnesli iz cerkve vse zlato in srebro. Odnesli so tudi zlate krone z glav svetnikov. Vlom je bil izvršen zelo eprau in sodijo, da so ga zagrešili tuji. Vlomilci so odnesli dve veliki in dve mali zlati kroni, ki so bile okrašene z zlatimi križci in zvezdicami. Odnesli so tudi druge zlate in srebrne predmete in tri srebrne relikvije. Skupno škodo cenijo na 100.000 dinarjev.

* Pri razstrelitvi potopljenih ladje se je ponesrečil. V šibeniško bolnišnico so pripeljali potapljača Antona Šumerja iz Krapnja, ki se je ponesrečil pri razstrelitvi potopljenega parnika »Avalac«. Šumer je s petimi drugimi potapljači razstreljeval ladjo, ki leži na morskem dnu, in praviljaj razstreljene dele ladje na površje. Preteklo sredo je spet položil razstreljivo patrono. Ker ni prišlo do eksplozije, se je spustil v morje, da bi ugotovil, zakaj patrona ne eksplozira. Ko se je približal potopljeni ladji, je

artin

1—2 zrnca omogočajo lahko normalno stolico
2 kom. Din 1.50, 12 kom. Din 8.—, 60 kom. Din 27.—
Reg. S. br. 31888/38.

da so imeli predvčerajšnjim zlasti v Dubrovniku in Splitu krasno sončno, že čisto spomladansko vreme. — V Dubrovniku so včeraj za beležili najvišjo temperaturo 15 stopinj C, v Kumboru 14 in v Splitu 13. Najnižja temperatura je bila včeraj v Mariboru, kjer je obstalo živo srebro na 1 pod ničlo. V Ljubljani je včeraj zjutraj kazal termometer minus 0.2 stop. C. V večini krajev, ki jih registrira vremensko poročilo, so imeli dež.

— Pri zaprtju, motnji v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

— Konj je brcnil v trebuh 27letnega hlapca Ivana Kosernika s Komenske Dobrave in mu prizadel zelo nevarno poškodbo. — Pri sankanju si je zlomil levo nogo 11letni prevzitarjev sin Jože Jakič z Velikega Ločnika pri Velikih Laščah. — 13letni sin poslovođe Jože Svete iz Podpeči je zlezal na lestev, ki ga pa ni držala. Padel je, se precej potokel in si zlomil levo roko. — Graničar Vlado Ivanovič iz Mojstrane se je pri smučanju zadel z glavo v vejo in si občutno poškodoval desno roko. — Delavca na Martinjem vrhu Petra Benedičiča je zadela nezgoda v gozdu. Pri prevažanju hlodov ga je hlod butnil v trebuh in ga smrtno nevarno poškodoval. — Vse te ponesrečence so pripeljali v ljubljansko bolnišnico.

— Gg. rezervni oficirji Vse, kar potrebujete za Vašo uniformo, dobite najceneje pri tvrdki A. Kassig, Ljubljana, Miklošičeva c. 17 — blizu glavnega kolodvora.

— Dva razbojnika pred malim senatom obsojena. Tam v Zgošah pri Begunjah na Gorenjskem je 10. decembra lani preživljala posestnica Ivana Avenik hudo noč. V njeno hišo sta vdrla razbojnika Klement Seršič, samski delavec, star 20 let, doma iz Jurandvora, Baška, okraj Krk, ter njegov pajdaš Mustafa Lepir, doma iz Sarajeva. Avenikovi in Ivanki Pucovi sta pobrala razno perilo v vrednosti 100 din. Navaila pa sta na Alojzijo Pucovo, ki je spala v kuhinji. Vrgla sta jo na tla, tepla in dušila. Ivano Avenikovo sta zaklenila v sobo. Vse sta pretaknila, pa nista dosti našla. Še isto noč sta na Bledu poskušala vlomiti v Batino podružnico, pa sta bila prepadena. Pozneje so ju orožniki prijeli in odvedli v zapore radovljanskega okrajnega sodišča. Od tam sta 12. decembra pobegnila. Dva dni sta uživala zlato svobodo. Prijeli so ju in odvedli v varnejše ljubljanske sodne zapore. Oba razbojnika sta vse priznala pred malim senatom. Bila sta obsojena zaradi rop in vzloma: Seršič na 2 let in 10 mesecev, Mustafa Lepir pa na 3 leta robije.

— Za 101 mleka — 5 mesecev strogega zapora. Mali kazenski senat v Ljubljani je samskega delavca Jakoba Jančarja, doma iz Spodnje Zadobrove, obsodil na 5 mesecev strogega zapora, ker je 7. januarja letos ukradel Gorenjskim mlekarskim zadrugam vrč z 10 l mleka.

— Gospodinjki tečaj v Veliki Polani v Prekmurju obiskuje 20 kmečkih deklet, ki z veseljem sledijo praktičnemu pouku. Tečaj bo trajal do srede marca.

nenadoma nastala eksplozija. Potapljač je bil hudo ranjen. Izšlo mu je levo oko, desno pa hudo poškodovano. Ponesrečenec bi kmalu utonil. K sreči so ga tovariši hitro potegnili iz vode in ga prepeljali v šibeniško bolnišnico. Skoro gotovo bo zgubil tudi desno oko in tako popolnoma oslepel.

* Tisoč brezposelnih delavcev je zastoj čakalo na podpore. V Čakovcu je v poverjenstvu Javne borze dela, ki je nastanjena v zgradbi mestnega upravnstva, prišlo do večjih izredov. Že akoro dva meseca čakajo brezposelni delavci na obljubljeno podporo. Pred osmimi dnevi je prišla iz Zagreba vest od Borze dela, naj se pokličejo brezposelni delavci iz čakovskega in prelovskega okraja, da jih izplačajo podpore. In tako se je pretekli terek zbralo v Čakovcu okrog tisoč delavcev. Denar v znesku 70 tisoč dinarjev pa ni prispel. Na telefonično vprašanje so iz Zagreba odgovorili, da je bil denar poslan z jutranjim vlakom in da bo popoldne že v Čakovcu. Delavci so čakali do ene popoldne, ko so pa videli, da tudi s tem vlakom ni bilo denarja, so zasedli vso zgradbo in burno protestirali. Na pomoč so morali poklicati policijo. Poverjenstvo Borze dela v Čakovcu je moralo delavcem izstaviti brezplačne vozovnice za povratek domov. V sredo zjutraj je odpovala v Zagreb posebna deputacija Delavske zbornice, da protestira proti takemu postopanju.

* V 23 sekundah ga je obril. V Petrogradu je bilo tekmovalstvo za prvenstvo Jugoslavije v britju in friziranju. Tekmovanja se je udeležilo veliko število brivcev iz Belgrada, Novega Sada, Subotice, Kragujevca in drugih mest Jugoslavije. Na uspehe tekmovalstva so jugoslovanske brivce lahko ponosili. Trem tekmovalcem se je posrečilo prekositi svetovni rekord v hitrem britju, ki je znašal 27 sekund. Pančevski brivski pomočnik Bela Galin je obril svojega gosta v 23 sekundah, Gjorgji Agoston iz Petrograda v 24, Peter Schneider iz Petrograda pa v 25 sekundah. Vera Benak iz Petrograda, edina ženska, ki se je udeležila tekmovalstva v britju, je opravila svoje delo v 30 sekundah. Bila je tako razburjena, da se je onesvestila, ko je končala svoje delo. Neki tekmovalce iz Subotice je obril svojega gosta v 16 sekundah, bil pa je diskvalificiran, ker je njegova »žrtev« na večjih mestih krvavela. Pri friziranju je odnesel prvo mesto pomočnik Ljubomir Teleski iz Belgrada.

* Boj trgovke z razbojnikom. Pred okroglim sodiščem v Bjelovaru je bila razprava proti Jovu Deliču, usojarskemu pomočniku iz Velikih Sesvetov. Delič je preteklo leto pobegnil iz kaznilnice v Lepoglavi, kjer je bil zaprt zaradi razbojništva. Komaj je bil na svobodi, je sklenil oropati trgovko Emilijo Hesar iz Križevcev. Dne 14. novembra zvečer je čakal na trgovko, ki se je vračala iz prodajalne domov. Iztrgal ji je torbico, v kateri je imela tri tisoč dinarjev. Med obema je nastal boj. Trgovka je roparja ugriznila v prst, ropar pa je trgovki izbil zob in jo ranil na glavi. Deliča so kmalu prijeli, pa je spet pobegnil iz zapore. Nedavno so ga vnovič prijeli in sedaj je dobil plačilo za svoje grehe: 15 let robije.

* Smrt pod sanmi. Žrtev alkohola je postal Filip Nemet iz Puričana pri Bjelovaru. Vračal se je zvečer iz Bjelovara proti domu. Med potjo se je oglašil v gostilni in se precej dolgo zdržal pri pijanci. Da bi čimprej prišel domov, se je s sanmi, v katere sta bila vprežena dva

Ljubljana, 9. februarja

Gledališče

Drama. Petek, 9. ob 15: »Strleček Vanjac. Di-jaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol. Sobota, 10.: »Na prisojni strani. Red A. Nedelja, 11. ob 15: »Princeska in pastirček«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20: »Praznik cvetočih češenj«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera. Petek, 9.: Zaprt. Sobota, 10.: »Gorenjski slavček«. Red B. Nedelja, 11. ob 15: »Lumpaci Vagabundus«. Izven. Ob 20: »Frasquita«. Izven. Gostovanje Zlate Gjunglejac.

Radio Ljubljana

Petek, 9. febr.: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Soliska ura: Po Norveškem, II. del (gđc. Jul. Šušteršič) — 12 Iz naših krajev (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opold. koncert Radij, orkestra — 14 Poročila — 18 Ženska ura: Iligijena hiše (Pokorn Marija) — 18.20 Pesmice iz Pariza (plošče) — 18.40 Francoščina (dr. St. Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Franjo Supilo o urejevanju srbsko-hrvatskih odnosov (dr. Nik. Lalič, Zgb) — 19.40 Objave — 19.50 Količ SPD. O svetih jezerih (dr. V. Bohinec) — 20 Ura skladatelja Vinka Vodopivca — 21.15 Schubert: Kvintet (Forellen Quintett, plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Instrument. dueti: gosli in kitara (Slav. Marin in St. Prek).

Drugi programi

Petek, 9. februarja: Belgrad: 20.10 Violina — 20.40 Zab. konc. — Zagreb: 20.30 Belgrad — Bratislava: 20.30 Schubertove skladbe — Sofija: 19.30 Opera — Angleške postaje: 22.15 Avstralska ura, 23 Kabaret — Ankara: 20.35 Operetna gl. — Beromünster: 20.30 Mladi švicarski dirigent — Budimpešta: 19.45 Filharmonični koncert — Bukarešta: 19.35 Opera — Trst-Milan: 17 Konservatorijski konc., 21.40 Moderna glasba — Rim-Bari: 21.10 Fimf. konc. — Florenca: 20.30 Operetna gl. — Oslo: 21.10 Norveške pesmi — Sottens: 20.35 Ork. konc. — Stockholm: 20 Pevski in ork. koncert.

Prireditve in zabave

XIV. koncert Ljubljanske filharmonije bo drevi ob 8. v Unonu. — Koncert dirigira znameniti hrvatski dirigent in skladatelj, ravnatelj zagrebške opere g. K. Baranović. Opozarjamo, da sta prvi vrsti parternih sedežev pri nocojšnjem koncertu odstranjeni. Prodaja vstopnic pri blagajni kina Union.

Naše dijaštvo

AK Straža ima drevi v svojem lokalu članski sestanek. Predava g. Smeru o temi »Tehnika organizacij«. Za člane obvezno. Odbor.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

konja, peljal kar po snegu čez travnike. Ker pa v temi ni videl, se je zvrnil v jarek. Sani so padle nanj in zdrobile prsni koš. Konja sta ostala na robu jarka in se nista mogla ganiti. Šele čez delj časa so prišli ljudje, ki so konja odprigli. Nemeta pa so našli mrtvega pod sanmi.

* Prebrisana goljufija. 16letni posestnikov sin Radmilno Gjorgjevič, ki je imel pri sebi v denarnici 4000 dinarjev, je čakal v železniški čakalnici na vlak. Pristopil je k njemu eleganten gospod in ga prosil, naj bi mu pomagal nesti zavoj. Ko sta govorila, je prišel mimo drugi gospod, ki mu je vendar padla denarnica iz žepa. Prvi gospod jo je pobral, nato pa ponudil fantu, da bi si denar delila. Prav tedaj pa se je vrnil drugi gospod in začel izpraševati, če nista morebiti našla njegove denarnice. Nazadnje je začel preiskovati fanta in mu potegnil iz žepa denarnico, v kateri je bilo 4000 dinarjev. Neznani gospod jo je izročil prvemu gospodu s pripombo, da ta denarnica ni njegova, on hoče le svojo. Ko je drugi gospod se pretipaval fanta, je pa prvi hitro pobral denar iz denarnice in jo nato vrnil fantu. Šele čez nekaj časa je fant pogledal v denarnico in našel v njej namesto tisočakov časopisni papir, gospoda sta jo pa medtem že odkurila. Toda policija ju je še isto noč prijela in jima vzela denar ter ga vrnila fantu.

* Sosedla izvalil v vinko klet in ga ubil. Okrogno sodišče v Bjelovaru je te dni obsodilo na 12 let robije Dragutina Novaka iz Podgajca pri Bjelovaru, ki je svojega sosedla, s katerim sta živela v sovraštvu, izvalil v svojo vinko klet, češ, da se bosta pomirila. V kleti pa ga je opijanal in nato ubil.

Anekdota

V dobrih starih časih sta zahajala v Štemburjevo gostilno v Kandiji pri Novem mestu med drugimi dva duhovita moža in prijatelja: profesor Alojzij Virbnik in zdravnik dr. Peter Defranceschi. Ne-koč, ko sta bila oba v gostilni, stopi doktor pred profesorja, ki je imel malo las na glavi, tako, da se je svetila na njegovi pleši, upre v profesorja svoj pogled in položi roko na njegovo plešo ter vzklizne: »Kaj bliska se v jasnem?«

Profesorja pa ta opazka ne spravi prav nič v zadrego. Potrka doktorju na čelo in odgovori: »Kaj volto doni?«

»Živijo, danes se mi ne bo treba umiti, ko je vodovod zamrznil«

LJUBLJANA

Gibanje prebivalstva v l. 1939

Ljubljana, 8. oktobra.

Te dni je izšlo »Letno poročilo o zdravstvenih razmerah v Ljubljani za leto 1939«, ki ga je sestavil ljubljanski mestni fizikat. Poročilo vsebuje na 43 straneh obilo zanimivih statističnih podatkov, ki jih pojasnjujejo številne tabele in grafiki.

Ljubljansko podnebje

Uvod v poročilo tvori analiza ljubljanskega podnebja, kjer prihaja poročilo na podlagi podatkov od leta 1851 naprej do zaključka, da se je ljubljanska klima spremenila v tem smislu, da je postala zima v Ljubljani mlačnejša. Čeprav obstaja v Ljubljani velika toplotna razlika med zimskim in poletnim časom, je bilo v toku dolgoletnega opazovanja ugotovljeno, da v Ljubljani ni kakih večjih, zdravju škodljivih ekov, oziroma naglih sprememb temperature. Oblačnost je v Ljubljani precejšnja, zlasti pogostna pa je megla. Ko bo izsušitev Barja popolna, bo v Ljubljani precej manj megle, kar bo dvignilo kakovost podnebja. Padavin je v Ljubljani mnogo. V zadnjih dveh desetletjih je bilo letno povprečno okrog 1530 mm padavin. Najpogostejši veter v Ljubljani je severovzhodni, ki prevladuje zlasti pozimi in jeseni. Klima v Ljubljani se da označiti takole: relativno visoke letne temperature; spremembe, vroča poletja in mile zime, brez zdravju škodljivih hitrih temperaturnih skokov, velika oblačnost, velike in pogoste padavine, nalivi v poletju in v jeseni, ugodni vetrovi in barjanska megla.

Iz splošnih statističnih podatkov poročila se ogledno danes nekoliko števil in podatkov o gibanju prebivalstva v Ljubljani v preteklem letu.

1088 rojstev

Število prebivalcev Velike Ljubljane je znašalo leta 1939 87.572, celokupna ploskev mestnega ozemlja pa meri 66 kvadr. km in 854.992 kvadr. metrov, tako da prebiva na enem kvadratnem kilometru 1299,4 prebivalcev. Hiš je v Ljubljani 6564.

Leta 1939 je bilo rojenih v Ljubljani skupno 2420 otrok, od tega je bilo 90 mrtvorojenih. Od teh otrok pa so rodile matere domačinke 1088, od katerih je bilo 80 nezakonskih. Med njimi je bilo 571 dečkov in 517 deklic. Ako vpoštevamo le novorojenčke-domačinke, pride v Ljubljani na 1000 prebivalcev 12,53 rojstev, kar pomeni malenkostno nadzadovanje v primeru z letom 1938, ko je znašala ta številka 12,94, bistveno več pa v primeru z letom 1935 (10,9) in z letom 1934 (10,18), ko je bilo število rojstev nižje kakor število smrti. Najbolj se se izkazala nižjega matere v starosti od 26 do 30 let, ki so dale življenja 413 otrokom, dalje žene v starosti 31 do 35 let, ki so rodile 240 otrok. Žene med 12 in 25 letom se niso izkazale, kajti rodile so samo 218 otrok. Žene pod 20 letom so dale luč življenja 43 otrokom. Matere med 35 in 40 letom so dale življenja 122 otrokom, matere med 41 in 45 leti 32, matere od 46 do 50 let pa so rodile 3 otroke. Največ naraščajo so dobile obrtniške družine (278), slede uradniške družine (189), potem delavske (179), nižji uslužbeni (156), prosti poklici (115) itd.

Značilno je, da je vsako leto manj tretjih, četrtih in nadaljnjih porodov pri isti ženi. Opaziti je, da velika večina družin ostaja pri enem ali dveh otrocih. Med 1088 porodi lanskega leta je bilo prvih 394, drugih 306, tretjih 108, četrtih 65, petih 32, šestih 23, sedmih 15, osmih 7, devetih 9, desetih 3, še višjih pa 9. Dvojčkov je bilo lanskega leta rojenih v Ljubljani 41, eni družini pa je škotljiva prinesla celo trojčke. Nobena žena ni obolela, oziroma umrla za porodno mrzlico, pač pa je umrla 21 novorojenček. Splavov je bilo lanskega leta v Ljubljani prijavljenih 556.

863 Ljubljancanov umrlo

Od stalnega prebivalstva Ljubljane je lanskega leta umrlo 863 oseb, od tega 417 moških in 446 žensk. Umrljivost na 1000 prebivalcev je torej znašala lanskega leta 10,2, namram 9,8 v letu 1938 in 10,86 v letu 1937. Demografski prirastek prebivalstva znaša torej lanskega leta v Ljubljani 225.

Razen domačinov je umrlo v Ljubljani preteklo leto še 499 nedomačinov, od tega 309 moških in 190 žensk. Ti so pomrli po ljubljanskih zdravstvenih zavodih. Ljubljanska bolnišnica je sprejela lanskega leta 34.500 bolnikov, dasiravno ima na razpolago samo 949 postelj. V žensko bolnišnico, ki ima 142 normalnih in 59 otroških postelj, pa je bilo sprejetih 2130 bolnic.

Ljubljanci umirajo v visoki starosti

Iz razpredelnice, v kateri so zbrani smrtni primeri po starostnih dobah, je razvidno, da umirajo Ljubljanci največ v visoki starosti, kar je vsakakor laekavo za presojo zdravstvenega stanja v Ljubljani. V starosti nad 80 let je umrl lanskega leta 101 Ljubljancan, od 71. do 80. leta 176, od 61. do 70. leta 152, od 56. do 60. leta 59, od 51. do 55. leta 50, itd. Do prvega leta starosti je umrlo 84 otrok. Najmanjši število umrljivosti izkazuje starostna doba med 11. in 15. letom, namreč 5, razmeroma precej velika je umrljivost med 16. in 20. letom (25) itd.

Pomembno je za Ljubljano, da je med smrtnimi vzroki, za katerimi umirajo Ljubljanci, na prvem mestu starostna oslabelost. Zaradi nje je umrlo lanskega leta 173 oseb. Slede bolezni srca in žil z 131

smrtnimi primeri, za rakom in drugimi novotvorbami je umrlo lanskega leta 109 Ljubljancanov, za jetiko 77, za boleznimi dihal 71, za različnimi živčnimi in duševnimi boleznimi 70, za boleznimi prebavnih organov 54, za boleznimi novorojenčkov 47, smrtnih nezdod je bilo 29, samomorov 23, za nalezljivimi boleznimi je umrlo 21 ljudi, za spolnimi boleznimi 8 itd.

Od leta do leta narašča umrljivost za rakom in drugimi novotvorbami, dočim je opaziti, da umrljivost za jetiko pada, kljub temu pa je še na četrtem mestu. Izredno veliko je število samomorov, pa tudi smrtnih nezdod.

V prihodnjih številkah bomo objavili še nekatere druge zanimive podatke iz zdravstvenega poročila ljubljanskega mesta.

I Postne pridige v stolnici bo imel prevz. g. knez in škof dr. Gregorij Rožman. Osnova pridige bo: »Zgodi se tvoja volja«. Prva postna pridiga bo danes zvečer ob pol 8 (19.30). Pred pridigo bodo ob 17.45 litanije, ob 18 pa križev pot s petjem. Vernike vjudno vabimo, da se postnih pridig prevz. nadpastirja v obilnem številu udeležujejo. Vabimo vse, da se po možnosti udeležijo tudi litanij in križevega pota. Premišljevanje Gospodovega trpljenja pri križevem potu dušo čudovito lepo pripravi, da more najkoristneje sprejeti resnice ki jih bo razlagal Prevzvišeni v postnih pridigah.

I Lurška procesija pri Sv. Jakobu v Ljubljani bo v soboto zvečer ob 6.

I Liturgične duhovne vaje pri frančiškanih. Snoči se je pričela v frančiškanski cerkvi v Ljubljani posebna pobožnost: tako zbrane liturgične duhovne vaje ali duhovna obnova, ki bo trajala do nedelje popoldne. Govornika strokovnjaka smo dobili iz Maribora v osebi g. konz. svetnika in spiritalna Antona Karo. Dravi bo govor ob pol 7, jutri zjutraj pa ob 5.30. Za Ljubljano je ta duhovna obnova nekaj povsem novega, zato pa je tudi cerkev do zadnjega kotlička napolnjena. Vabljeni vsi, zlasti tretljerdniki!

I O celih na Slovenskem bo danes na XIV. prosvetnem večeru predaval g. prof. dr. Pavel Blaznik iz Celja. Sam je zrasel v mestu, ki še diha o lepem življu, katerega korenine segajo nazaj v početek 15. stoletja, v dobo, ko so nastali celi in se najbolj razvili v Škofji Loki, ki je izrazilo obrtniško srednjeveško mesto. Za uvod pa bo podana recitacija: »Škofja Loka«, spenil dr. Tine Debeljak. Nato bo sledilo predavanje, ki sega globoko v zgodovino obrti in stanovske vzgoje Slovencev po naših srednjeveških mestih. Prepričani smo, da bodo obiskovalci zadovoljni, ko jim bo g. predavatelj odkril tako lep list naše stanovske zgodovine. Predavanje bo podajano ob lepih skiptičnih slikah, na katerih bomo videli celovske zanimivosti iz Škofje Loke, Trziča, Kranja, Ljubljane itd. Pri meščani pa imajo lepo priliko, da prisostvujejo temu predavanju. — Predprodaža vstopnic pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta, in v trgovini Ffiligij, na vogalu frančiškanske cerkve.

I V letošnjem predpustu 128 porok. V letošnjem kratkem predpustu so ljudje hiteli z ženitvami. Uradi vseh ljubljanskih župnih cerkva so letos v 5 dobrih tednih zaznamovali 128 porok. V trnovski, viški in bežigradski cerkvi je bilo po 9 porok, po 11 porok sta imela župni urad pri sv. Jakobu in v Spodnji Šiški. Župni urad sv. Nikolaja je imel 4 poroke. Največ porok je imel župni urad pri frančiškanih, kjer je bilo 42 porok. Na drugem mestu je šentpeterski župni urad s 33 porokami. V predpustu je bilo pri ljubljanskih notarnih sestavljenih 15 izročilnih in ženitovanjskih pisem.

I Razstava slik in kipov inž. Mitje Šviglja bo odprta v nedeljo, 11. februarja ob 11 dopoldne v Jakopičevem paviljonu. Razstavljaec, ki na upodablajočem polju sedaj prvič javno nastopa, se udeležuje predvsem tudi na polju figurinalnih kompozicij različnega obsega in eizeja. Poleg tega razstavlja tudi vsrže krajine, plastike in risbe.

I »Angleško društvo« je odprlo svoja lepe prostore v Tavčarjevi ulici št. 12 z zelo uspešno čajanko, na katero je povabilo ljubljanske častnike, da bi se spoznali z obrtniki društva, z učitelji na angleških tetajih ter z delom, ki ga to društvo opravlja. Čajanke se je udeležilo lepo število povabljencev, ki so se podrobno spoznali z delom v prošlosti in načrti za bodočnost. Goete je sprejemal predsednik društva dr. Ferdinand Majaron, atregle pa so jim gospe in gospodične, ki delujejo v društvu. Čajanka je bila zelo prijetna družabna prireditve, ki je pripomogla k temu, da so bili vsestransko navezani novi stiki. »Angleško društvo« v Ljubljani je bilo ustanovljeno l. 1922 po bivešem senatorju dr. Gustavu Gregorinu ter je takoj našlo velik odziv po mestu in po vsaj slovenski deželi. Postopno je razvijalo svoje kulturno delo in doseglo, da ima danes že kar 11 jezikovnih tečajev, ki jih obiskuje 130 učencev angleškega jezika. Društvo upa, da bo krog učeželne mladine še razširilo. Tečaje vodijo gospe Olga Groharjeva, gospe Božena Škrleja, lektorica gospe Copeland, lektor angleščine na univerzi g. Lawrenson, lektor Syers in njegova gospe. Slednja sta prišla šele nedavno v Ljubljano, ker je društvo zaradi vedno večjega zanimanja za učenje angleščine neobhodno potrebovalo novih učnih moči. Knjižnica društva je zelo bogata in ima najboljše knjige iz moderne angleške leposlovne literature, kakor tudi mnogo znanstvenih knjig zgodovinske in filozofske vsebine. Knjižnica je naročena tudi na veliko število angleških revij. Vodi jo gospe Groharjeva, ki potrjuje, da je obisk knjižnice izredno velik.

I Ljubljanske obrtniške kakor tudi trgovske kroge, vjudno vabimo na veleznanimivo predavanje, o srednjeveških celih, ki ga bo imel danes ob 20. uri v frančiškanski dvorani g. prof. dr. Pavel Blaznik iz Celja.

I Članstvu »Tovarištvac«, podpornega društva finančnih uslužbencev v Ljubljani (prejane »Podporno društvo državnih in banovinskih uslužbencev dravske banovine«) sporočamo, da se je društvena pisarna, ki je doslej poslovala v hiši nad kavarno »Evropa«, Tyrševa cesta 15-II, preselila v hišo zavarovalnice »Croatia«, Selenburgova 4-I.

I Posestniki konj se opozarjajo, da najkasneje do sobote 10. t. m. prijavijo svoje konje zaradi novega popisa mestnemu vojaškemu uradu na

Ambroževem trgu 7, I. nadst., sicer jih zadene stroga kazen. Stare prijave niso več veljavne, zato mora vsak lastnik svoje konje prijaviti znova.

I Steklo svojih naočnikov požrl. V polie. zaporih je sedel že nekaj dni 25letni čevljarški pomočnik J. G. Možakarja je pred nekaj dnevi prijel steklo, ko je v neki gostilni ponujal na prodaj različne glasbene instrumente, za katere obstoja močan sum, da so bili ukradeni. G.-ju je bilo v policijskih zaporih očitno nekoliko dolgočasno ter si je zaželel spremembe. Disala mu je ljubljanska bolnišnica, v kateri je baje boljša kakor v policijskih zaporih. Premišljujoč o tem, kako bi prišel tja, se je spomnil naočnikov. Izvlekel je iz njih steklo in ju požrl. Nato je čakal, kdaj se bodo pojavile bolečine. Te so prišle prej, kakor je mislil. Ko so stražniki v policijskih zaporih videli, da je možakarju precej hudo, so telefonirali po reševalce, ki so moža z nenavadnim apetitom odpeljali v bolnišnico. Tam ga bodo menda precej hitro pozdravili, nakar ga bo »Zeleni Henrik« odpeljal nazaj v policijske zapore.

I Spet je bilo ukradenih dvoje koles. Pos. Hribar Anton iz Vevč je prijavil policiji, da mu je bilo te dni izpred gostilne pri »Sedmicu ukradeno 1000 dn vredno moško kolo znamke »Herson« z dinamovsvetilo. — Simandlu Borisu pa je nekdo z dvoriša v Dvorčakovi ulici št. 3 odpeljal že precej obrabljeno moško kolo znamke »Markon«, vredno 400 din.

I Celo na univerzi krađejo suknje. Sezona tatvin zimskih sukenj še ni minila, kar dokazujejo dnevne prijave pri policiji. Te dni je akademik Vinko Kozjan prijavil policiji, da mu je bila s hodnika pred zbornično dvorano na univerzi ukradena skoraj nova črnkasta zimska suknja iz marena, usnjate rokavice in ovratnica v skupni vrednosti 1070 din. — Že pred nekaj dnevi pa je prijavila romunska državljanka Florea Balaj, da sta ji bila na ljubljanskem kolodvoru pri Simpon-ekspresnem vlaku

Naše nagrajene knjige

Slovenska Matica je izdala zadnji dve leti štiri leposlovne knjige, od katerih so bile naslednje tri nagrajene:

PAVLE SEDMAK: Kaplan Martin Čedermar. Roman. 240 strani. Nagradila banska uprava Dravske banovine 1938/39. Broširan izvod 32- din, vezan 48- din.

MIŠKO KRANJEC: Kapitanovi. Roman. 384 strani. Nagradila Mestna občina ljubljanska za l. 1938. Broš. izvod 40- din, vezan 56- din.

IGO GRUDEN: Dvanajsta ura. Zbirka pesmi. 100 strani. Nagradila banska uprava Dravske banovine 1938/39 in Mestna občina ljubljanska za l. 1939. Broš. izvod 16- din, vezan 28- din.

Se ceneje pa dobite Matične knjige, če postanete naš član

Pišite po cenik naših knjig in pristopne pogoje na

Upravo SLOVENSKE MATICE
Ljubljana, Kongresni trg 7

ukradena dva velika potna kovčega z razno obleko in perilom.

I Drago pustovanje. Zesebnik S. A., si je v noči pustnega torka privoščil nekoliko veselja po ljubljanskih lokalih. Držal se je bolj v šentjakobskem koncu. Obral je več lokalov, v zadnjem pa ga je čakalo nemilo presenečenje. Ko je hotel plačevati, je opazil, da mu je izginila listnica, v kateri je bilo nič manj, kakor 3500 dinarjev. S. je mnenja, da mu je nekdo izmaknil denar v enem izmed lokalov, kjer se je mudil.

MARIBOR

Kriminal na severni meji narašča

Zanimive številke iz statistike drž. pravdnitstva - Tatvine in poškodbe na prvem mestu

Letna statistika, ki jo sestavi državno tožilstvo za področje svojega dela — to je skoraj za vso severno Slovenijo in izjema Prekmurja in ljutomerskega okraja — ni zanimiva samo za jurista, temveč tudi obilo interesantnega gradiva tudi za druge. Iz suhih števil statistike se prikaže pri globljem pogledu svojevrstna slika življenja tega področja, ki je od leta do leta bolj žalostna. Statistika izkazuje namreč porast kaznivih dejanj v vseh smereh, najbolj pa v takih, ki so za naše narodno in gospodarsko življenje močno kvarne.

Mariborskemu državnemu tožilstvu je bilo v lanskem letu prijavljenih 4052 oseb. To število je precej večje, kakor ob koncu leta 1938. Od tega števila je bilo postopanje na podlagi poizvedb proti 868 osebam ustavljeno, proti 76 osebam ustavljeno po končani preiskavi, proti 782 osebam ustavljeno, ker storilec ni znal ali je neznanega bivaliča. 36 znanih storilcev ni bilo mogoče še dobiti, 3 storilci so med postopanjem umrli, proti 931 osebam se je postopanje odstopilo okr. sodiščem zaradi manjšega kaznivega dejanja, obtoženih pa je bilo 1477 oseb, postopanje pa je bilo dovršeno proti 1035 osebam. Državno tožilstvo je odredilo zavarovalni ali preiskovalni zapor za 331 oseb. Pred sodnikom poedincem je bilo obsojenih 201, popolnoma oproščenih pa 42 oseb; pred senatom je bilo obsojenih zaradi zločinstva 513, zaradi prestopka 45, popolnoma oproščenih pa 144 oseb. Vsi omenjeni so dobili nepogojne sodbe, dočim je bilo obsojenih pogojno zaradi zločinstva

115, zaradi prestopka 123 oseb. Po prestani kazni so dobile štiri osebe oduvalne odredbe — dva še nadaljnji pridržek v zaporu, dve pa se oddasta v prisilno delavnico. Veliko število postopanj se je vršilo proti mlajšim mladoletnim osebam (od 14. do 17. leta). Od teh so bili štirje oddani v poboljševalnico, 15 pa odpuščenih na preizkušnjo. Zoper obsojence je vložil državni tožilec 11 revizij ter 34 prizivov, obtoženci pa 41 revizij ter 55 prizivov zaradi previsokih kazni.

Največ — skoraj polovica vseh obtožencev — se je moralo zagovarjati zaradi telesne poškodbe, ostanek pa odpade večinoma na tatvine. Veliko število prestopkov zaradi telesne poškodbe, ki zadnja leta močno naraščajo, je pač žalosten pojav, ki je v poglavito zvezan z alkoholizmom. Porast tatvin je gotovo v zvezi s silno revščino, v katero zapadajo zadnja leta cela področja na severni meji. Prav tako pa so socialne razmere v glavnem vzrok kaznivih dejanj po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi.

Silno se množijo tudi kazniva dejanja zaradi odprave plodu. Industrializacija in težke socialne razmere imajo tudi pri tem svoj vpliv, ki je za naše kraje močno poguben.

m Notar dr. Šorli se je poslovil od Maribora. V sredo zvečer so številni prijatelji priredili slovenskemu književniku notarju dr. Ivo Šorliju v prostorih hotela »Orel« lep poslovilni večer. V imenu Umetniškega kluba se je od plodovitega pisatelja poslovil dr. Šnuderl, v imenu zadržanega župana magistratni ravatelj Rodošek, v imenu častnikarjev R. Goluh, za umetniški klub »Brzda« pa je spregovoril g. Rehar. Vsem govornikom se je v Kranj odhajajoči dr. Šorli prisrčno zahvalil. Kulturno zaslužnemu možu tudi mi na novem mestu želimo mnogo uspehov.

m V soboto premiera v gledališču. V soboto bodo na odru mariborskega gledališča predvajali klasično opereto »Cigan baron«. Predstava velja za red C.

m Kaj je zanimivega v evropskih državah? O tem vprašanju bo na sestanku Prosvetnega društva v Melju, ki bo v nedeljo po večernih v prostorih otroškega vrta v Melju, Erjavčeva ul. 3, odvetnik dr. Andrej Vebler. Vabimo vse Meljčane, da se zanimivega in poučnega predavanja v velikem številu udeležijo.

m Enkratna je predstava Mrakove tragedije »Stari Rimljan«, ki bo uprizorjena v četrtek, 15. t. m. v Narodnem gledališču. Zato opozarjamo na predprodažo vstopnic pri gledališki blagajni.

m SSK Maraton — šahovska sekcija. Članstvo se poziva, da se današnjega sestanka točno udeležijo. Prijatelji šaha vabljeni. Sestanek bo v klubski sobi, Sodna ulica 9, I.

m Okrožni urad bo razširil svoje prostore. Okrožni urad za zavarovanje delavcev ima svojo lastno zgradbo — vogalno poslopje Marijine in Sodne ulice. V Marijini ulici so ambulatoriji in uradni prostori OUZD, v Marijini ulici pa ima en trakt Delavskega zbornice, v drugem pa so stanovanja. Ker pa postajajo prostori za OUZD pretesni, se sedaj proučuje vprašanje njihove razširitve na ta način, da se bodo porabili stanovanjski prostori in pisarniški lokali v Sodni ulici v namene OUZD.

m Ipavčeva župa vabi pevce mariborskega okrožja, da se danes ob 3 popoldne udeležijo pogreba pokojnega dirigenta Josipa Hladka.

m Pregled za vojaško službo nesposobnih. Vsi vojni obvezniki od 22. do 50. leta starosti, ki se čutijo za vojno službo nesposobni ter želijo biti pregledani od vojaške zdravniške komisije ob pri-

liki rednega glavnega nabora, naj se takoj — najkasneje do 1. marca javijo v mestnem vojaškem uradu na Slomškovem trgu.

m Štanglov smuk odpovedan. V nedeljo bi morala biti tekma v smuku na progi Ruška koča — Ruše v prireditvi SSK Maratona — tako zvani štanglov smuk. Prireditve, ki se vrši vsako leto v spomin prvega zmagovalca na tej progi, pokojnega urednika »Slov. doma« Zdravka Štangla, pa je preložena, ker so snežne razmere zaradi odjuge preslabe.

m Še več trgovcev je naselilo sleparju iz Ljubljane. Včeraj smo poročali o spretnem sleparju, ki je opeharil trgovca Laha Ivana za 740 din. Na podoben način pa je ta slepar oškodoval še tri druge mariborske trgovce. Tudi pri teh trgovcih je telefonično naročil tri steklene desertne vina pod imenom profesorja Bevca ter prosil, da mu pošljejo vino v stanovanje v to in to hišo, obenem pa naj prinašalec vina prinese tudi drobiž, da mu bo izmenjal tisočdinarski bankovec. Trgovci so poslali z vinom in denarjem svoje vajuence, katere je slepar počakal pri vходу v hišo ter vzel od njih denar, nje pa je poslal z vinom v hišo k svoji »ženi, ki jim bo dala jurja. Policija je ugotovila, da je prišel ta slepar iz Ljubljane menda nalašč s tem trilekom v Maribor. Trgovce je oškodoval za okrog 4000 din.

m V eni noči — trije vlomi. Mariborska policija išče sedaj drznega vlomilca, ki je izvršil v eni noči kar tri vlome. Prvega je napravil v Dajnkovici ulici v gostilno »Pri zelenem vencu«, last Krizničič. Ondesnel je nekaj drobiža in krobas. Potem je vdril v Vetrinjski ulici v hišo, ki je last Zdrunjeva trgovcev. V pritličju je vlomil v pisarno odvetnika dr. Novaka ter odnesel iz predala red. sv. Zav. — iz zapuščine pokojnega notarija Firbasa — ter nekaj drobiža. Potem je vlomil v prvem nadstropju v prostore Obrtnopospeševalnega društva ter odnesel 255 dinarjev.

Gledališče

Petek, 9. febr.: Zaprt. — Sobota, 10. febr., ob 20: »Cigan baron«. Premiera. Red C.

Vesti iz Evrope - razdeljene po verodostojnosti

Ameriški časopis »Los Angeles Times« predlaga, da bi evropske vesti označili z znaki, po katerih bi čitatelj takoj spoznal, ali in koliko je dotična vest verjetna. List predlaga za začetek takšne znake:

P = propaganda; 0 = oficielno (uradno); L. L. P = Looklike propaganda (je videti kakor propaganda); S. A. = Seemauthentic (se dozdeva avtentično verjetno); In tako dalje...

To je res vse lepo mišljeno, toda ali bo zato kaj bolje? Najhuje je vprav to, da realnost ta sistem sproti uniči. Zakaj, kaka »0«-novica je dostikrat vsaj »L. L. P.«, in to, kar je »S. A.«, je večkrat samo »P«.

Obmejna nemška straža na zahodni meji

Samo še danes **Junaki Sibirije** Poljska umetnina. - Film samožrtovanja, plemenitosti, svobode in suženjstva Poljskega naroda iz leta 1918. Predstave ob 16, 19. in 21. uri **KINO MATICA**, telefon 21-24

Danes zadnjič! **Sevilijski brivec** po motivih istoimenske Rossinijeve komične opere. Filmsko delo z najboljšimi predstavniki španske umetnosti. Zaradi koncerta predstava samo ob 16. uri! **Kino Union** Telefon 22-21

KULTURNI OBZORNIK

Dva koncerta

Violinski koncert Lilije D'Albore — Pevski koncert Marlje Tutte

Zadnja dva solistična koncerta (ruskega pianista Magalova in italijanske pianistke Nino Pitini) je ljubljansko občinstvo slabo obiskalo, kot da ne bi prav zaupalo mladim umetnikom, nad katerimi se še ne blesti sij velike evropske ali morda celo svetovne slave. Res je, da nas je sem in tja kak inozemski gost kljub zgovorni reklamni precej razočaral; a resnica je tudi, da igra pri delu našega koncertnega občinstva precejšnjo vlogo enobizem, ki ceni predvsem slavna imena, a le kot senzacijo. Po drugi strani pa je krog pravih ljubiteljev glasbe pri nas brez dvoma številnejši, kot ga je bilo opaziti pri omenjenih dogodkih. Tako nezanimanje je v naših žetako kromnih glasbenih razmerah dvojnega obžalovanja vredno. Ne samo, da so ostali mnogi vsled lastnega neznanja prikrajšani za visok umetniški užitek, ki bi zaslužil večje pozornosti. Vsled tega se je še koncertna poslovalnica (v tem slučaju Glasbena Matica) čutila upravičeno, da prireja v mali Filharmonični dvorani koncerte, katerih umetniška kvaliteta naravnost zahteva za to primernejšega prostora. Enkrat za vselej moramo ugotoviti, da omejena mala dvorana po svoji akustiki prostora prav tako malo ustreza koncertnim zahtevam kot klavir tvrdke Seiler, ki krasi njen oder. Upajmo, da se bo to nerazumevanje na eni in drugi strani vzajemno izpremenilo v pravo vrednotenje duhovnih dobrin, da ne bo postala še vidnejša kruta resnica o počasnem propadanju naše glasbene kulture. — Končno bi pristavil še to: Kakor so nam v zadnjem času trije solistični koncerti pokazali, da je splošno neznanje do mladih umetnikov vse prej kot upravičeno, smo po tem, kar sta nam pokazali obe mladi italijanski umetnici, pianistka Pitini in violinistka d'Albora, lahko tudi za naprej prepričani, da to po svojih umetniških vrednotah niso nikoli dunajski darovi, pač pa obudovanja vredni plodovi slavne in bogate glasbene tradicije sosednjega naroda.

Violinistka Lilija d'Albore nas je že pri prvi točki koncerta, Vitalijevi Ciacconi, presenetila s polnim, blestečim zvokom, ki ga je s sigurno, izbruseno tehniko znala izvajati svojemu instrumentu, prav tako pa tudi z intenzivnostjo glasbenega oblikovanja, v katerem je bila temperamentnost lepo uravnovesena z zadržanostjo izraza. Prav ta združitev močnega subjektivnega zagona z neprestanim podrejanjem izrazu umetnine same je značilna za njeno moč v gradbi velikih form. Ta njena odlika se je izkazala v Brahmovi Sonati še bolj kot pri Vitaliju; v Ciacconi slednjega more namreč le skrajno subtilno niansiranje forte-piano dinamike, predvsem v nežnejših mestih, ustvariti protitež enakomernemu osnovnemu ritmu te variacijske oblike.

V Schubertovi Sonatini in Brahmovi Sonati v d-molu (op. 108.) se nam je razkrila lepota kornorne soigre dveh prirejenih instrumentov (violine in klavirja v tem primeru), ki smo jo tem bolj uživali, ker jo pri nas na javnih koncertih le redko slišimo. Čeprav sta si ti skladbi podobni po zuna-

njih sredstvih, predstavljata vendar dva popolnoma različna sveta. Preprosta Schubertova Sonatina je privlačna po intimnosti izraza in jasnosti zgradbe. A Brahmovs Sonata v d-molu ni velika le po svojem obsegu; podobno kot v njegovi I. simfoniji išče neizčrpana, eruptivna fantazija skladatelja izraza v silnih zagonih, sličnih divji sili in mračnosti jesenskih viharjev. V tej sonati in svetlih barv, miru; še celo pritajenost tretjega stavka je le tišina pred viharjem, ki zagradi v sklepem stavku. In kakor lepota viharja je divja lepota tega ogromnega dela, ki je med najlepšimi stvaritvami Brahmsovega genija.

Ze pri oblikovanju Schuberta, še bolj pa pri Brahmu je prevzel vodilno vlogo spremljevalec pri klavirju, izvrstni Hubert Giesen. S svojim silno impulzivnim, kar vidno se izražajočim neposrednim glasbenim doživljanjem, a zopet s premišljenostjo in pretehtanostjo posameznih odstavkov in večjih kompleksov je pokazal tako suvereno obvladovanje sonatne forme kot malokateri. Ob intenzivnem sodelovanju obeh umetnikov je bila Brahmovs Sonata res krona večera.

V drugem delu koncerta je sledilo še nekaj krajših točk zopet bolj violinsko-solističnega ali celo bolj virtuosnega značaja. Občinstvo, ki je malo filharmonično dvorano napolnilo do kraja, ni štedilo z navdušenim priznanjem visoki umetniški stopnji mlade violinistke in njenega soigralca.

Istočasno s koncertom italijanske violinistke se je v franciskanski dvorani predstavila ne ravno številnemu občinstvu koncertna pevka in pevska pedagoginja g. Marija Tutta. Ker sem bil prisoten le pri zadnjem delu programa, morem podati le splošen vtis mesto podrobnejšega poročila. Predvsem je že iz sestave sporeda očividno fin okus g. Tutte, ki je poleg slovenskih skladb prvega dela (vse te skladbe Kogojca, Lajovicca, Škerjanca, Osterca, Svara so skoraj sama res kvaliteta, reprezentativna domača dela), zapela v drugem delu tri arije klasikov Glucka, Scarlattija, Händla, za tem pa še iz modernejše tuje literature po dve pesmi Debussya, Ravela in špansko uspanko Cerepinna, vse v originalnem jeziku. Tako nas je seznanila z deli, ki so pri nas kljub originalni lepoti le malo znana. V splošnem je bila interpretacija drugega dela prepričevalnejša, izgovorjava slovanskih jezikov ji je sem in tja malo tuja in trda.

S kultiviranim glasom in občutno muzikalnostjo pa je znala v vsaki pesmi zajeti lepoto izraza in tako ustvariti vsaki skladbi lastno razpoloženje, večkrat obogateno z lepimi otenki glasovnega oblikovanja. Za to svoje delo jo je nagradilo priznanje občinstva, ki so mu ugajale zlasti štiri narodne na koncu (po ena španska, bosanska, ogrska in slovenska).

Pri klavirju je spremljal pevko g. Danilo Švara. dr. W.

Ravnatelj Hrvatske opere Krešimir Baranović v Ljubljani

G. Baranović, ravnatelj Hrvatske opere, ki dirigira nocojšnji koncert Ljubljanske filharmonije, spada med najmarkantnejše skladatelje in dirigente na slovenskem jugovzhodu. Rojen je bil 1896. leta v Šibeniku. Kot 19 leten fant je stopil prvič za dirigentski pult, a njegova prva skladba »Koncertna predigra« je bila izjavljena, ko mu je bilo komaj 22 let. Že s svojim prvim javnim nastopom je popolnoma uspel in kritika je pravilno zasledila v njem bodočega mojstra.

V Zagrebu se je ogled za motive in glasbo kajkavske Hrvatske, kar priča njegova druga skladba »Z mojih bregov«. Tudi v baletu »Imbreg z nosom« je ostal v istem okolju. Pomemben uspeh, ki ga je dosegel s »Simfoničnim scherzom v a-duru« ga je privedel do plesne suite. »Srce iz lečca«, ki si je prav zaradi svoje nasičenosti z narodnimi motivi, ostri ritmi in svojevrstni barvitosti utrla pot in priznanje tudi pri nas in v tujini. Največje njegovo delo je opera »Strizeno — košeno«.

Baranovičeva slikovita instrumentacija spada med največje skladateljeve vrline. V glasbi uporablja skoraj izključno le folkloristične elemente, ki jih zna obdelati z velikim čutom in znanjem, zato dostojno predstavlja hrvatsko glasbeno individualnost.

Zdaj komponira opero »Turki gredo« po humorističnem romanu Senoe in »Simfonijo« v klasičnem slogu.

Kot ravnatelj Opere in njen glavni dirigent, se v kolikor ga ne ovirajo upravni posli, posveča v glavnem dirigiranju. Pod njegovo taktirko je doživela dolga vrsta velikih opernih del sijajne izvedbe, pri katerih so v veliki meri imeli svoj delež tudi slovenski pevci, ki so angažirani v zagrebški operi in ki jih ravnatelj Baranović zelo ceni. Je stalni dirigent Zagrebške filharmonije, ki uživa pod njegovim vodstvom prav tako kot Opera srednjeevropski sloves. Nešteto krat je dirigiral simfonične koncerte, izvajajoč na njih najtežja dela glasbene literature. Dirigiral je simfonične koncerte v Pragi, Varšavi, a mnogo lahkavij povabil je moral odkloniti vsled

prevelike zaposlenosti. 13 let je dirigent »H. P. D. Lisinskega«. Leto dni je bil dirigent slavne plesne skupine velike ruske plesalke Ane Pavlova, s katero je prepotoval skoraj vso Evropo in se uveljavil pred najkritičnejšim občinstvom.

Ljubljanska filharmonija, ki ima v načrtu, da prireja koncerte z velikimi tujimi dirigenti, ob katerih se meri in izpolnjuje reproduktivna sila orkestra, vsled česar pridemo v naših razmerah in možnostih do dobrih, žal preredkih koncertov, je gotovo etorila popolnoma prav, da je pridobila g. Baranoviča za nocojšnje gostovanje. S tem gostovanjem pričena Ljubljanska filharmonija izmenjavo med slovenskimi in hrvatskimi dirigenti, katerim se bodo v kratkem pridružili še bolgarski. Zato je nocojšnji koncert tem pomembnejši, ker je uvod v spoznavanje znamenitih dirigentov jugoslovanskih narodov, in le želeto je, da bi idealna zamisel Ljubljanske filharmonije pri svoji kvedbi našla oporo v najširših plasteh, ki naj bi goste tople sprejeli.

Prešernova matineja v Zagrebu. Prosvetni odsek društva »Narodni dom« v Zagrebu priredi v nedeljo, dne 18. februarja ob 11. uri predpoldne v zagrebškem Malem kazališču matinejo v spomin 90letnice smrti našega velikega pesnika Franca Prešerna s sodelovanjem odličnih slovenskih zagrebških umetnikov. Po pozdravnem govoru g. vseuč. prof. dr. Borisa Zarnika ima spominski govor o življenju in delu pesnika. F. Prešerna književnik g. prof. dr. Anton Slodnjak iz Ljubljane. Po odmoru recitira g. Hinko Nučič »Glosce in »Slovo od mladosti«, a ga. Vika Podgorška »Gazele« in »Orglarac«. »Novo pisarijo« recitirajo skupno ga. Vika Podgorška in g. Hinko Nučič. Nato odpoje g. Mario Šimenc Vilharjevo kompozicijo Prešernovega »Mornarja«, a gđ. Olga Kojančič pesem »Nezakonska mati«. V zaključni točki nastopi zagrebški slov. oktet s pesmima »Strunam« in »Luna sijaj«.

Nestroyeva »Utopljena« na Rokodelskem odru. Igralska družina Rokodelskega odra je po dolgih letih na pustni torek spet uprizorila priljubljeno veselico s petjem in tleh dejanjih — »Utopljena«, ki je kljub svoji starosti ohranila svežost življenja, ki pelje v njej v vsej zapletenosti dejanja ob nepriljubljeni osebi in situacijski komiki. V Podvinovi spretni režiji je bila zasedba vlog povsem posrečena in izvajanja na višini najboljših uprizoritev Rokodelskega odra. Že kar uvodoma smo videli ob nastopu uslužbenec kapitalista Stefana Pečenka in Bučeve nečakinje Katrice (gđ. Stucinova) ter ključavničarja Jakoba Smole (g. Podvin), da so dobro zastavili in da bo potekala igra kar z elanom, v čemer nas je potem potrdil tudi nastop Stefana Pečenka (g. Gostinčar), ki je bil kot kapitalist in hlapec od kraja do konca že kar gledališko dober, s prijatelji partnerji (Pavlovič, Aleš, Korošec), kateri so ob njem in modistki Matildi (gđ. Lavtarjeva) do okca kakor v tekmi lepo vzdržali. Janez Buča (Debevec) je pa s svojo kreacijo najemnika Stefanovega posestva dal igri največ; pokazal je odlične sposobnosti, s katerimi bi se uveljavil tudi na poklicnem odru. Tudi notarja (Culiberg) je treba pohvaliti in še hlapec in mlatic, ki so se zavedali, da morajo tudi stranske in malopomembne vloge vzeti tako, da ne skvarijo celotnega vtisa. — Čas uprizoritve je bil nevaren in je izzival, da bi igro vzeli preveč po pustno, to se pravi, da bi na ljubo zabave in smeja željnemu občinstvu komiko pretirali in zašli v neokusnost. Pa so pokazali igralci s svojim režiserjem tudi v tem pogledu pravi okus in zrelost, kar je treba še posebej omeniti in pohvaliti. — Občinstvo — dvorana

Brezbožniške zapovedi vojakov sovjetske rdeče armade

Kakor poročajo nemški listi, dajejo člani brezbožniški vojakom rdeče armade, ki so na finski fronti, naslednjih 10 zapovedi: 1. Zmeraj se zavedaj, da se ne biješ samo za veličino Sovjetske Rusije, ampak tudi za osvobodjenje Finske. 2. Boriš se za 100 procentno novo finsko državo, ki bo steber brezbožništva v severni Evropi. 3. Vsak vernik je tvoj sovražnik, je sovražnik tvoje domovine in sovražnik Stalina. 4. Zmeraj pomisli na to, da so bile položene mine na bojišču na ukaz duhovščine. 5. Bodi v bojih vojak, v zaledju pa propagator. 6. Ustreliti tiste, ki plenijo, toda brani tiste, ki trpijo zaradi nasilja duhovnikov. 7. Primi slehernega duhovnika, ki ga dobiš na bojnem ozemlju. 8. Nobeni cerkvi ne izkazuje spoštovanja. 9. Spominjaj se vedno svojega gesla, da je »vera opij za ljudstvo«. 10. Zmeraj se zavedaj, da more tvoja smrt pomeniti zmago ateizma in osvobodjenje sveta. — Kakšni ljudje morejo nastati na podlagi takih zapovedi? Ali se sovjetski veljaki zares ne zavedajo, da s takimi zapovedmi sami sebi kopljejo grob?

Zdravilna pijača podkraljice

Zdravilo, ki se v mnogih boleznih obnese kot učinkujoče, se že sme imeti zdravilo za vse. Svojo veliko učinkovitost je zdravilo izkazalo pri pobijanju malarije, ko je vsako leto zbolelo za njo 700 milijonov ljudi in je vsako leto pomrlo okrog dva milijona ljudi. Zdaj je minilo točno 300 let, odkar je splošno znana moč kinina. Leta 1639, ko je Spance v Peruju napadla mrzlina in je tudi podkraljica, grofica del Cinchon smrtno nevarno zbolela, je star indijanski strežaj skuhal iz skorje drevesa kina pijačo, ki je bilo podkraljico otela smrti. Domačini Južne Amerike so že zdavnaj poznali skorjo kinovega drevesa kot odlično sredstvo zoper močvirsko mrzlico. In Indijanci — ne pa Kinezi (Kitajci) so mu dali tudi ime: kinin.

Smrtna kazen za izvoz mladik

Společka so dobivali kinin samo iz dragocenih dreves južnoameriških Andov. To dreve so neusmiljeno izsekali in so tako izropali kar širne gozdove, tako da je grozila nevarnost, da bo to dragoceno drevje sploh iztrebljeno. Seveda so si vsi sosedje zaželeli, da

Nemški drsalski mojstrski par v Garmischu Herberja in Baier

bi imeli to čudotvorno drevo tudi na svojem svetu. Toda južnoameriške države so izdale ukaz, da bo vsakdo ustreljen, kdor bi mladike kinovega drevesa hotel odnesti v drugo državo. Nekemu Evropejcu pa je uspelo, da je prinesel mladiko na otok Java. S tem je bilo zagotovljeno neomejeno izkoriščanje te dragocene zdravilne rastline.

Kinin, ta učinkoviti sok skorje kinovega drevesa, so v začetku 19. stoletja kemiki prvič čistega proizvajali. Takrat so odkrili še dolgo vrsto kemično kininu sorodnih snovi, ki so vsestransko uporabne. Od tod je hidrokinon, ki ga pozna vsak fotograf. Nemški lekarnarji pa zdaj niso več navezani na inozemstvo, če hoče s kininom pomagati bolnikom. Kemiki znajo snov drevesa kina umetno prirediti. Še v takih primerih se umetni kinin obnese, ko pristni kinin nič več ne zaleže. Po umetnem kininu ne šumi v ušesih in človeku tudi ni tesno pri srcu. Še bolj zdravilen je umetni kinin zato, ker dolgo kroži v krvi.

ŠPORT

Dvojboj obeh najboljših Srednjeevropceev

bo v nedeljo v Mojrstrani v smučarskem teku na 30 km.

Med sklenjeno vrsto smučarskih tekmovalcev severnih narodov — Fincev, Švedov in Norvežanov — sta se nekaj let sem vrnila dve imeni: Demetz in Smolej, večna rivala za naslov najboljšega srednjeevropskega smučarja.

Ko sta se bila zadnjikrat srečala, na svetovnem smučarskem prvenstvu v Zakopanem lanskega leta, je bil na 18 km Demetz boljši. Zato pa se mu je naš Smolej na najtežji smučarski progi, v smučarskem maratonu na 50 km pošteno revanžiral. Vsem je še gotovo v spominu dramatični potek borbe med Demetzem in Smolejem: Italijan je že vodil z velikim naskokom in nekateri poročevalci so ga že bili po radiju proglasili za najboljšega srednjeevropceja, ko se je na vse občee presenečenje mnogo prej, kot so vsi bili pričakovali, z visoko startno številko 60 pojavil na cilju Smolej in je bilo tako jasno, da je boljši od Italijana in da se je vrnil med vrste najboljših severnjakov.

Letos je Demetz v odlični formi, kar je dokazal na vseh letošnjih prireditvah. Toda doslej je startal še samo na kratkih progah na 10 km kot vsakokrat najboljši človek v nemških štafetah in pa na 18 km. Na daljši progi je za letos Demetz še velika zagonetka.

Našemu Smoleju bo za borbo z Demetzom proga 30 km menda prekratka — njegovo najmočnejše orožje je baš v silni izdržljivosti in čudoviti svežosti in čilosti po štiridesetih kilometru. Saj je lani v Zakopanem vzbudil največje občudovanje in priznanje ravno na poslednjih kilometrih, kjer mu je uspelo, z Demetzom definitivno obračunati.

V nedeljo bodo skakalne tekme na Mostecu

Ako bodo vremenske prilike dopuščale, bodo v nedeljo na skakalnici na Mostecu velike skakalne tekme, katerih se udeležijo naši priznani skakalci kakor Novšak, Jakopič, Klančnik, Pribovešek in drugi. Tekmovalci bodo tudi oni tekmovalci, ki so nastopili v Beljaku in najboljši seniorji in juniorji, zlasti oni, ki so sodelovali preteklo nedeljo na državnem prvenstvu v Planini.

Športni drobci

Nurmi in Maeki, ki sta že v Ameriki, ne bosta tam samo nastopala v raznih tekmah, temveč bosta na svoji propagandni turneji imela tudi predavanja o finko-ruski vojni. Oba športnika imata seboj popolno opremo finske smučarske patrulje vteveši male transportne sani in vse, kar še zraven spada.

Maks Schmeling, bivši svetovni prvak v boks, je izjavil, da je pripravljen sprejeti borbo z najboljšim evropskim boksaerjem.

Prvenstvo Amerike v umetnem drsanju si je priboril pri moških Freisinger pred Lamba-Bartonom in Lighthomom. Med ženskami pa je bila najboljša Horne in Luisa Heron.

Anglija in Francija se spoprimeta prihodnjo nedeljo v nogometu in sicer v Parizu. Za to srečanje, za katero sta se obe enajstorki prav dobro pripravili, vlada veliko zanimanje med športnim svetom. Francozi so svojo enajstorko že preizkusili zadnjo nedeljo v tekmi s Portugalski, katere so premagali z rezultatom 2:1, vendar z moštvo niso zadovoljni in bodo imeli še eno poskusno tekmo, ki naj bi odločila končnoveljavno, kdo pojde v reprezentanco.

Hitrostno drsanje v Oslo, ki naj bi nadomestilo odpadlo svetovno prvenstvo, je dobro izpadlo. Na 500 m je zmagal Engnestangen (Norveška) v času 42,8 sek., pred Norvežanom Finn Hodtom, ki je porabil za isto progo 43 sekund.

je bila kar polna — je bilo z igro močno zadovoljno in je celo sodelovalo s Smolo, ki je moral svoje kuplete — ponavljati.

Snežne razmere

Poročilo Tujkoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, SPD in JZSZ, dne 8. februarja 1940

Planica-Statina (Dom Litrije) 930 m: —3, oblačno, mirno, 100 cm snega, osenjen, drsališče uporabno. Kranjska gora 800 m: —2, oblačno, mirno, 70 cm snega, osenjen, drsališče in sankališče uporabno. Podkoren 800 m: —3, oblačno, 60 cm snega. Erjavčeva koča na Vršču 1515 m: —4, oblačno, 90 cm snega, osenjen. Dvije-Mojstrana 650 m: —3, oblačno, 60 cm snega, skakalnice uporabne. Bled 500 m: —2, barometer pada, megleno, 60 cm snega, osenjen. Pokljuka 1300 m: —4, oblačno, 120 cm snega, osenjen. Radovljica 470 m: —2, oblačno, 62 cm snega, osenjen. Bohinj — Sv. Janez 30 m: —3, 90 cm snega, osenjen. Bohinj — Zlatorog 530 m: —1, oblačno, 80 cm snega, osenjen. Dom na Komni 1520 m: —2, oblačno, 150 cm snega, osenjen. Dom na Kravcu 1700 m: —3, oblačno, 90 cm snega, osenjen. Koča na Veliki planini 1555 m: —2, oblačno, 80 cm snega, osenjen. Polzevo 620 m: —1, oblačno, 47 cm snega, osenjen. Bloke 900 m: —1, barometer pada, oblačno, vetrovno, 40 cm snega. Pohorski dom 1030 m: Mariborska koča 1050 m: —0, jasno, 40 cm snega, osenjen. Rimski vrelci 530 m: —1, megleno, 30 cm snega, osenjen.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Predavanje SPD pod nazivom »Gora in človek v gospodarskem pogledu« bo v torek, dne 13. t. m. ob 20 v beli dvorani hotela Union na Miklošičevi cesti. Predavanje g. dr. Svetozarja Ilesiča bo poleg stalnih gorskih naselij obravnavalo planšarstvo ter sploh izrazbo gorskih tal s pašo, ki je najglavnejša oblika gospodarskega udejstvovanja človeka v gorah. V poštev pridejo seveda tudi še druge panoge n. pr. izraba gorskega lesa, izraba gorskih vodnih sil, prometna sredstva v gorah, zavetišča in teleskopometne naprave. V poasnili bodo služili številni diapozitivi, ki jih je SPD naročilo posebej za to predavanje. Vstopnice so že na razpolago v društveni pisarni SPD na Aleksandrovi cesti 4-I.

ZSK Hermes (centralni odbor). Važna seja e. o. bo drevi ob 19.30 v palači Grafike. Ker je to poslednja seja pred obnim zborom, se vabilo v 1. g. posebnih referenti, da se iste zanesljivo udeležijo. Načelniki sekcij naj prinesejo na sejo svoje referate z obnim zborom. Obnim zboru kluba bo dne 18. t. m. ob 9. uri dop. v salonu pri Sešticu.

ZSK Hermes, nogometna sekcija. Službeno. Opozorilo vse aktivne igralce vseh skupin, da bo za vse strogo obvezno sestanek na igrišču in sicer ob 18.30. Vsi in točno! — Načelnik.

ZFO

III. smučarsko prvenstvo ZFO v Mojrstrani

Najzanimivejša točka našega nedeljskega sporeda v Dovjem-Mojstrani bodo smučske štafete 4 krat 10 km. Za to disciplino vlada v javnosti veliko zanimanje — ni čudno — saj bo namreč prvič, da bodo naši smučarji pomerili svoje moči in zmoglosti v štafetah.

Ker zahteva ta vrsta tekmovalj močno voljo in vztrajno disciplino na račun skupnosti, zato veljajo štafete kot najzahtevnejša preizkušnja vzgoje in organizacijske discipline. Na zunaj pa nudijo štafete opazovalcem zanimiv potek dramatične borbe med posameznimi skupinami.

Zaradi tega je tehnično vodstvo ZFO naknadno sklenilo, da se bo darilo mariborskega župana g. dr. Juvana (dragoceno brušena vaza na podstavku) izročila kot prehodno darilo najhitrejšemu okrožnemu štafetnemu moštvo.

Darila za zmagovalce na smučarskih tekmah ZFO

Za letošnje smučarske tekme ZFO so darovali lepa darila za zmagovalce ministra dr. Krek in Jevrem Tonič in župana dr. Adlešič in dr. Juvan. Veliko pozornost vzbujata darila županov obeh največjih slovenskih mest. Tako je daroval g. dr. Adlešič zelo originalno palico za smučarje in dr. Juvan krasno kristalno vazo. Smučarska palica je izdelana po načrtih mestnega arhitekta inž. Kobeta ter kaže novo izvirno smer za darila zmagovalcem amaterjem. Obe darila sta razstavljeni v izložbenem oknu trdke Radio, Miklošičeva cesta.

Eksplodizija

Kakor poročajo iz New Yorka, je bila po eksploziji uničena tvornica za smodnik v Ilerkulesu, v državi Olanahni. Dve osebi je ubilo, več pa ranilo. Šole nedavno so se je pripetila silena nesreča v Gibstonu (država New Jersey), ki jo odlično tako opisuje:

V New Yorku, februarja meseca. Kdor je kdaj videl ameriške petrolejske vrelce, ta pozna tudi rdeče poplesne mrtvaške avtomobile, ki se ponoči plazijo po cestah in zdaj pa zdaj z glasnim pokom srfijo v zrak. To so avtomobili z nitroglicerinom, ki je eden najhujših eksplozivnih snovi, kar jih svet pozna. Z nitroglicerinom, na primer, pogasijo petrolejske vrelce, če so se vneli. Doslej pač nimamo nobenega drugega sredstva zoper take požare. Zatorej se zmeraj vozarijo rdeči avtomobili po cestah USA in vsako drugo vozilo se brz »požuri«, da se mu čim dalj izogne. Mrtvaški avtomobili smejo voziti samo ponoči in samo po gladkih asfaltnih cestah, saj more vsakršno tresenje povzročiti eksplozijo. Prav zato tudi ti avtomobili ne smejo hitro voziti, le z 20 km brzino. Imajo posebno pravico, da jih druga vozila spustijo naprej in da opozarjajo ljudi z glasnimi zvonicami. »Mrtvaški vozniški«, kakor se imenujejo šoferji teh avtov, prejema plačo, ki ni dosti manjša od plače bančnih ravateljev. Nihče pa ne zdrži več ko dve leti v tej službi. Ali je medtem srfil v zrak, ali pa je izgubil živce...

Bilo je po sedmih zvečer. Iz tvornice je odšla druga skupina delavcev. Čakalo je 6000 funtov razstreliva, da bi ga drugi dan odpeljali v drugo tvornico, kjer bi ga obdelali v vojne namene.

Tvornica je morala nastaviti nove delavce, ki pa še niso znali pravilno ravnanja z nevarnimi snovmi. Ko so delavci odšli, se je zgodila nesreča, ki še ne vemo, kako se je izvršila. Nastala je eksplozija.

»Moja hiša je prva pri tvornici.« pripoveduje delavec O'Brien. »Zaradi tega ugodnega položaja me v slabem vremenu tovariši zmeraj zavidajo. Bliže ko v razdalji 1 km od tvornice pa ne sme nihče zidati hiše. K sreči sem z ženo stal pred hišo, ko sem hipoma zagledal plamenje za okni tvornice. Prej ko čez sekundo nato se je dvignila streha. Zidovi velike tvornice so se sesuli v prah. Oba z ženo sva dobila sunek, ki naju je vrgel na tla. Žena in znanec, ki je bil z nama pred hišo, sta takoj omedlela. Moja hiša je porušil zračni pritisk. Takoj sem vdel, kaj da je, saj eo nam večkrat pravili, kaj se utegne zgoditi... vendar se nisem mogel niti zganiti. Razločno sem slišal tri eksplozije, ki so sledile druga drugi. Bilo je, ko da bodo plameni do neba prodrli. Zasulo nas je s peskom in nas pokopalo. Nad nami je vihral orkan. Čez nekaj časa nato je bila vsa okolica zavita v črno-rumene oblake dima. Šele čez več ur je prišla pomoč. Skoraj 300 ljudi iz okolice so spravili v zasilno bolnišnico. Zadnje, kar sem še videl, je bilo žrelo v premeru 800 m in z globino 60 m. Noben zid ni stal več, nobenega stroja ni bilo nikjer več. Zdelo se je, da se je tvornica za nitroglicerina v atome razpršila.«

Zaradi eksplozije so bile šipe na daljavo 25 kilometrov vdrtle v oknih hiš. Deset kilometrov daleč so šutili eksplozijo, kakor bi bil potres. Ranjenec je brez dvoma nekaj stotin, vendar ni še nobenih podrobnejših vesti o žrtvah eksplozije.

Tukaj korakajo nemški vojaki s logato in krampom mimo betonskih utrd in ovir na čelo v strelsko jarko

Celjske novice

Ze danes opozarjamo na predavanje gosp. prof. dr. Pavla Blaznika o srednjeveških celih, ki bo v torek, 13. februarja, po programu prosvetnih večerov Katoliškega prosvetnega društva.

Za sadjarje in vrtnarje celjskega okraja priredi Sadjarsko in vrtnarsko društvo v Ljubljani v nedeljo, 11. februarja, ob pol 9. dopoldne okrajno zborovanje v telovadnici okol. deške šole v Celju.

Kmečka zveza v Galiciji je imela preteklo nedeljo zborovanje, katerega se je udeležil tudi senator in načelnik okrajnega cestnega odbora v Celju g. Alojzij Mihelič. Zupan g. Kokoč Martin se je ob tej priliki g. senatorja zahvalil za njegovo poštrevnovalno in uspešno prizadevanje za zboljšanje občinskih cest, zlasti pa za nakazano podporo v znesku 10.000 din za cesto Galicija-Lopata ter za preskrbo potrebnega kredita v okrajnem cestnem preračunu za nadaljevalna dela. Gosp. senator je nato poročal o raznih izvršenih in potrebnih delih v celjskem okraju. Gosp. zupan Turnšek iz Polzele je z lepim govorom navduševal zborovalce za edino kmečko organizacijo Kmečko zvezo, ki je v kraju združila lepo število stanovsko zavednih kmetov.

Fino čajno pecivo in bonboni!

Bonboniera Ruff, Prešernova ulica 1.

Glavni turnir Celjskega šahovskega kluba. V sredo je bilo odigrano 7. kolo glavnega turnirja. Rezultati so sledeči: Grašer : Černelc 1:0, dr. Cerin : inž. Sajovic 0:1, Csörgö : Rupar ½:½, Fajs in Pešič sta partije prekinila. Rezultati prekinjenih partij: Fajs : Schneider remis, inž. Sajovic : Čijan 0:1, Rajhman : Rupar 0:1. Po 7. kolu vodita Pešič in Rupar.

Fantovski odsek in Dekliški krožek v Sv. Jurju pri Celju prirediti v nedeljo, 18. februarja, ob 3. popoldne v Katoliškem domu akademijo, pri kateri sodeluje okrog 100 nastopajočih.

Začasne kapucinski most čez Savinjo je postal predmet, o katerem se govori marsikje — na sejah, sestankih, zborovanjih itd. Vanj se zaletavajo časopisi, celo pesmice so že skovali o njem, letos pa je prišel ta »začasni« most že na družinski večer KPD. Povsod slišiš: škandal in spet škandal za Celje, most se ziblje, strah nas je, če gremo čezenj, itd. Eno pa so vsi pozabili: most je precej »odporen«. Na njem stoji mlake vode. Ker voda sama ne more v Savinjo, jo skušajo spraviti z mosta razni avtomobili. Včeraj je neki avtomobil zmočil od nog do glave 4 otročičke, ki so šli v šolo. Ali se ne bi dalo ukreniti, da bi vsaj ta slepa lastnost »začasnega« mostu bila odpravljena?

Več pozornosti! Včeraj zjutraj se je v jutranjih urah zvalil s strehe neke vogalne hiše kup snega in padel na kmečko ženico, da je padla in stresla iz košare vso zelenjavo in jajca, ki jih je nameravala nesti na trg. Hišne posestnike prosimo, da v primerih, kjer je nevarnost, da bo zdrknil sneg s strehe, na to opozore občinstvo z drogi.

Celjska policija je aretirala vlomilce, ki so kradli v Celju in celjski okolici.

Ptuj

Fantovski odsek in dekliški krožek v Ptuj sta te dni odprla na slovesen način svoje nove prostore v prizidku pri minoritskem samostanu. To je lepa soba za društvene sestanke, zborovanja, seje in podobno. Pri otvoritvi je imel zelo vzpodbuden govor aglini predsednik ptujskega FO, g. Lojze Kostonjevec, ki je omenil, da se mora ptujska in okoliška katoliška mladina zadovoljiti zaenkrat s temi skromnimi prostori, dokler ne bo v

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(277) Komaj je sultan stopil v palačo, je služinčadi razodel, da želi, da se priredi velikanska ljudska veselica. »Predvsem pa bom poskrbel za to, da bomo oddali brzojavko po radiu, da bodo va-jini starši že vendar prejeli kako vest o vaju!« In fanta sta morala napisati naslov in imena.

(278) Čez nekaj ur nato so se deli Filipovi in dolgega Jana starši pred radio aparatom in so poslušali razna poročila kot vsak večer. Tedajci je Janova mati planila s stola: »Ti — poslušaj vendar...« In pri Filipovih starših ni bilo nič drugače. »Filip in Jan ozdravljena — prideta kmalu nazaj v domovino — za zdaj dobro spravljena pri sultanu...«

Neutrlnost je stara 300 let

Statistik, ki ima brez dvoma mnogo časa, je pravkar izračunal, da je beseda »neutrlnost« zdaj tista beseda, ki jo časopisi vseh držav največkrat uporabljajo. To je sicer jako razumljivo, saj vsakdo ve, da bi neutrlni radi ohranili svoje pravice in da so neutrlni države središče splošnega zanimanja.

Sicer pa neutrlnost ni nič novega. Nasprotno, odkar so bile vojne na svetu, so bili tudi narodi, ki se niso tistih vojn udeleževali. Trojanska vojna je poznala svoje neutrlnce, prav tako kot perzijske vojne, vojne rimskih pretoriancev in vojne Aleksandra Velikega.

Toda takratni neutrlni so bili le narodi, ki takrat pač niso bili v vojni. Pravno-politični pojem neutrlnosti v modernem smislu je mnogo mlajši.

Nastati je mogel seveda le tedaj, ko so postale države med seboj enakovrpane in so imele svojo lastno samostojnost, suverenost. Zakaj pojem neutrlnosti je pač vezan na priznanje višjih pravic nevojuih se držav po bojuuih se strankah.

Ustanovitelj modernih pravic narodov je hkrati tudi ustanovitelj pojma o neutrlnosti. Veliki holandski pravnik Hugon Grotius je prav pred 300

naključje, potem pa moramo vendar z današnjega stališča videti v tem naključju neko posebno logiko svetovne zgodovine.

500 let!

Ena najbolj znanih šol sveta obhaja v teh dneh svojo 500letnico. Ta šola je angleški kolegij v Etonu.

Eton je leta 1440 ustanovil kralj Henrik VI. in to je bilo brez dvoma eno največjih del, kar jih je ta kralj v svojem življenju izvršil. Zakaj, saj je pač malo kraljevskih ustanov, ki bi jim bilo usojeno 500 letno življenje in ki bi mogle biti na svoj 500. rojstni dan tako zdrave in sveže, da jim človek že koj vidi, da bodo doživele še nadaljnjih 500 let.

Dolgo časa je bil Eton cerkven šolski zavod. Njegov veliki čas je bil v 18. stoletju, ko so bili ondodni gojenci državniki, kakor Pitt, Fox, Walpole in bodoči vojvode Wellingtonski. Zdal je Eton še zmeraj šola visoke družbe, plemičev, dvorskih krogov in sinov inozemskih princev iz vseh koncev in vogalov sveta.

Eton slovi po vsem svetu zaradi odličnih načinov vzgoje in šolanja in ker imajo gojenci svojo

Prizor s hokejske tekme med jugoslovanskim in nemškim moštvo v Garmisch-Partenkirchenu

leti napisal svojo slavno debelo kasneje v vse jezike sveta prevedeno knjigo »De iure belli ac pacis« — »O pravihah vojne in miru«. V tem svojem izčrpnem delu, ki je na podlagi njega dobil Grotius ime »očeta pravice narodov«, je prvič razvil misli o pravem položaju neutrlncev, kakor so v glavnem še dandanes priznane. Nemara pa ni samo naključje, da je bil ustanovitelj nauka v neutrlnosti vprav Holanec. Če pa je bilo to samo

posebno značilno uniformo. Malokdo ve, da ima Eton tudi še druge zanimivosti. Koliko mladim fantom, ki brajo žogo, je znano, da izhaja ta šport vprav od etonskih gojencev, ki so nekako pred 100 leti oživili nekdanjo igro »Football-Plač« in jo prilagodili modernim navadam?

Za Jegličev Akademski dom

So darovali:

Nova vas. Po 10 din: Feguš J., Kolarič J., Polanec F., Polanec A., Golob Terezija, Firbos Marija; 6 din: Ciglar J.; 5 din: Peklar A.

Markovci: 20 din: Mikl A., trgovec; po 10 din: Cimerman F., Strelec M., Stratala F., Rožmarin J., Muhič J., 6 din: Horvat Konrad.

Zabovci: po 10 din: Tement A., Korošec J., Kuhar S., Feguš G., Krajncič Ivana, Janžekovič F., Segula F., Obrat M., Mikša Marija; 5 din: Kristovič M.

Borovci: po 10 din: Valenko Marija, Valič M., 5 din: Veselič A., 3 din: Zagoršek M.

Prvenci: 20 din: Zagoršek F.; po 10 din: Lah J., Bezjak F.

Bukovci: po 10 din: Cvetko J., Kekec F., Bezjak F., 6 din: Primožič M.; po 5 din: Bezjak J., Hameršak J., Prelog Marija; 3 din: Markovič M.

Stojci: 20 din: Urbanc J., trgovec; po 10 din: Turk M., Kostonjevec K., gostilna, Legat Marija, Fajs A., Stamberger, trgovina; 5 din: Kostonjevec L.; po 4 din: Rožmarin J., Poljanec M.

Maribor: 100 din: Kunstek Mara, Aškerčeva 7, 50 din: Berle Ježa, 20 din: Neimenovani.

Vsem darovalcem se akcija za Jegličev akademski dom iskreno zahvaljuje. Naj bi ob dvajsetletnici slovenske univerze darovali za Jegličev akademski dom vsi, ki vam je za rast slovenske akademske mladine. Pošiljajte prispevke na Hramnico dravske banovine z označbo: Za Jegličev akademski dom.

Nepričakovano me je zapustil srčno ljubljni soprog, brat in stric, gospod

Ivan Miklič

žel. uradnik v p. in hišni posestnik

Na njivo božjo ga spremimo v soboto, dne 10. februarja 1940 ob 4 popoldne, izpred mrliške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Svetemu Križu.

V Ljubljani, dne 8. februarja 1940.

V neizmerni žalosti

Ema, soproga; Viktor, brat; Frančiška, sestra

Križe na Gorenjskem

Letošnja na snegu in mrazu bogata zima nas ponovno opozarja na dve rak-rani v javnih prometnih komunikacijah, in sicer: vprašanje kolodvora na železnici in razširitev ceste, ki vodi od drž. ceste skozi Križe na Golnik. Zadeva železniške postaje ima že dokaj star datum ter ne dela nobene časti upravi drž. žel. Zelo razvita trgovina z lesom, čevljarstvo in posebno vedno večji pritisk tuberkuloznih bolnikov, ki prihajajo dnevno na Golnik, zahtevajo postajališče zgradbo. Bolniki izstopijo iz toplega vagona, pa se znajdejo na prostem kot ptica pod nebom — in na vetru, ki na tej ravni ne varčuje. Kako nevarno je to še za zdrave, kaj pa še za bolnike, ker se posebno v slabem vremenu nima kam zakloniti. Res je, da v bližnji gostilni radi postrežejo, vendar bi se marsikdo rajši odpočil ali čakal na vlak v postajni čakalnici. Drugi manj prometni kraji na železnicih so preskrbljeni v tem oziru, pri nas se pa mačehuje.

Drugo je vprašanje ceste, ki je posebno skozi Križe tako ozka, da bi se jo iz policijske varnostnih ozirov že moralo zapreti. Po polju ni nobenih zadržkov za razširjenje, razen odškodnine posestnikom zemljišča. V vasi pa je na potu električni transformator in pa tako zvana stara šola ali mežnarija. Transformator je bil pred nekaj leti prav neprevidno postavljen tik ceste; treba ga bo prestaviti. To je stvar Borneve elektrarne. Bolj košljivo za cesto je pri stari šoli, kjer se že v lepem vremenu promet zadržuje. Kaj pa je pozimi, ko zapade sneg so se prepirali organi cestne uprave ravno danes sami, ko so hoteli s snežnim plugom očistiti pot. Zaradi ozke ceste je zaoral prilično velik pa praktičen plug, da ga s tremi pari konji niso mogli premakniti, dokler ročno delo ni odstranilo snega, kar ni nobena olajšava vzdrževanja cest v zimskem času. Tu ni druge pomoči kot z upravo župne cerkve se pogoditi, da se stara stoletna zgradba odstrani, kljub temu, da ima svojo kulturno zgodovino, ker priča o preteklosti, ko je cerkev na svoj račun vzdrževala ljudsko narodno šolo, kakršne so bile redko posejane na kmetih. Zdaj služi organistu-mežnarju za stanovanje. Trebalo bi se domeniti z upravo župne cerkve kot lastnico hiše; seveda za primerno odškodnino, ker bo cerkev morala skrbeti na drugi način za stanovanje organista. Cestne oblasti naj bi to izvedle čim prej, ker je stvar nujna zaradi javne prometne komunikacije ter kliče k remeduri.

Gospode duhovnike

vljudno obveščamo, da dobe za župne urade potrebne tiskovine v podružnici Jugoslovanske knjigarne v Kranju, Majdičeva hiša, sodnija.

Mali oglasi

Službe iščejo

Lesni manipulant

Išče službo. — Naslov v vseh posloval. »Slovenca« pod št. 1693. (a)

Mizarski pomočnik

mlad, priden, išče službo v Ljubljani ali okolici. — Sprejme tudi drugo delo. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Mizar« 1598. (a)

Službo dobe

Praktikanta

sprejme večja manufakturna trgovina. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1687. (b)

Uradnico

z znanjem vseh pisarniških del, knjigovodstva, nemščine, srbohrvaščine, za Zagreb, išče. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Za takoj« 1709. (b)

Gostilniško kuharico

samostojno, pridno, posušeno, sprejemno v stalno službo. — Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja na naslov: Andrej Cufer, Jesenice. (b)

Posvetstva

Tri gozde na Rudniku pri Ljubljani prodam. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1688. (p)

Enonadstropno vilo

tristanovansko, v bližini Stadiona, prodam. Hipoteka 130.000 din. Dravska ulica 7, pritličje. (p)

OTVORITEV TRGOVINE!

Čast mi je obvestiti cenjeno občinstvo, da sem z današnjim dnem otvoril v Ulici 10. oktobra št. 2

SPECIALNO TRGOVINO Z ŽIVILI

Potrulil se bom nuditi prvovrstno blago po solidnih cenah ter tako popolnoma zadovoljiti spoštovane odjemalce.

Za velik obisk se priporočam z odličnim spoštovanjem

MIRKO HOJNIK, specialna trgovina z živili, Maribor, Ulica 10. oktobra št. 2

STROJI

Pisalni stroj

dobro ohranjen - kupim. Ponuditi v trgovini Fr. Malgaj, Kolodvorska 30.

Parni stroj

150/400 ks ali lokomobil, dinamo in več elektromotorjev za istosmerni tok kupim. Informacije honoriram. Perles, Osijek.

Čitajte »Slovenca«

Denar

Hranilne knjižice

3% obveznice

in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD

MARIBOR

Aleksandrova cesta 40

Prodamo

Preproga »Buhara«

1,75x1,22 m zaradi odpotovanja poceni prodam. Na ogled v trgovini Fr. Malgaj, Kolodvorska 30.

Snuži

in smučarske potrebščine dobite najceneje pri Banjal, Ljubljana, Miklošičeva cesta 20.

Tako prodam

dve kompletni postelji, omaro, ogledalo, zofo, oleandre in kuhinjske stvari. Moste, Slapničarjeva ulica 7, dvorišče. (l)

Premog

koks, drva nudi

I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 5

telefon 20-59

Postrežba brezplačno

Zahvala

Za vse dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli ob težki izgubi naše dobre mame

Marije Keršič

posestnice

kakor tudi za poklonjeno cvetje, se tem potom vsem najtopleje zahvaljujemo. Dalje se zahvaljujemo častiti duhovščini, učitelstvu in prav vsem, ki ste jo v tako častnem številu spremili na njeni zadnji poti.

Podbrezje, dne 6. februarja 1940

Zalujoči ostali

Umrli nam je naša ljubljena mama, gospa

Lea Potočnik

roj. Šmelcer

učiteljeva soproga

Pogreb bo v soboto, dne 10. februarja, ob 14 izpred mrtvašnice splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana - Zagorje, dne 9. februarja 1940.

Alojzij, soprogi; Lea, Stane, Adalbert, Silva, otroci; Pavle Kalan, zet; Jelka roj. Berbuč, sinaha; Pavel in Janko, vnuka.

Zahvala

Vsem, ki so ob prerani smrti našega dragega moža, očeta, dedeka in tasta, gospoda

dr. Stuhec Bele

zdravnika v Ptuj

izkazali težko prizadetim rodbinam sočustvovanje in pokojnega spremili v velikem številu na njega zadnji poti, se najiskreneje zahvaljujemo.

Posebno se še zahvaljujemo g. dr. V. Blanke-ju za njegovo pomoč v težki bolezni, prečistiti duhovščini, gg. mil. proštu Greifu, sanitetnemu nadsvetniku dr. Vrečku, primariju dr. Kiharju, šef-zdravniku dr. Okolo-Kulaku iz Vurberga za lepe poslovilne besede ob grobu.

Zahvaljujemo se tukajšnji vojaški komandi in vsem društvom, ki so pokojnika spremljala na njega zadnji poti, posebej še pevskega društvu za ganljive poslovilne pesmi, in vsem darovalcem vencev in krasnega cvetja.

V Ptuj, dne 8. februarja 1940.

Globoko žalujoči ostali

Jakob K. Heeri

Berninski kralj

Roman s švicarskega pogorja

Samo eden je bil ko začaran obstal pred silno milino ženske podobe in skoraj ni več mogel odtrgati oči od nje: Marko Paltram; prišel je bil pred nekaj dnevi, da bi se zahvalil župniku in mu svetožil, da se je že naselil v hiši ribiča Colanija in začel vršiti svoj poklic.

Cilgija mu je bila obljubila, da mu bo povedala zgodbo tega para. Toda odtlej ga ni več videla.

Na cesti je zadonelo v popoldnevni tišini, ki je prehajala počasi v večerni mir, nenadoma veselo petje. Cilgija je radovedno pogledala skozi okno. V vas je prihajala skupina tirolskih koscev in grabljic; vodil jih je dolg suhec, ki je gibal po taktu pesmi koso na rami. Dekleta so nosila zelene tirolske klobuke, kratka krila, rožaste modrice in bele, zavijane rokave in so pela, kakor je pri prihodu v vas velevala šega.

Vodja, ki bi po svojem vedenju sicer rad veljal še za mladega, pa mu gotovo ni manjkalo dosti do štirih križev, je zaklical Cilgiji: »Mladenka, kje pa prebivala Marko Paltram, kovač, in mladenka Premont?»

»Mladenka sem jaz sama, Paltram pa stanuje nad vasjo v koči, pri kateri je vodno kolo.«

»Hvala vam, samo videti sem hotel tista dva, ki sta rešila Sigismunda Gruberja.«

In Tirolci so odšli dalje.

»Grem po glorio in žozo,« je zaklicala urico kasneje Cilgija v župniščno kuhinjo, kjer je ropotala s posodo postavnega dekla Rozina. Mladenka stopa po grobo tlakovani poti, ki se vije med starimi zidanimi in lesenimi pontresinskimi hišami. Namenjena je k cerkvi Santa Maria, ki sameva in sanja na senoži nad vasjo pod gozdom Piz Languarda.

Tako dela vsak večer. S slamnikom na roki, razoglava pozdravlja vaščane. Komaj zaznavno je bolj gosposka nego ostali dolinci. Oblači se prav tako preprosto ko druga dekleta, toda namesto dečega pavolnatega ogrinjala, ki si ga zavezujejo one v delavnik kot modre, nosi Cilgija tanko belo tržaško platno, in ta majhen lišp je dovolj, da je videti, kakor bi hodila vedno praznje oblečena.

Za njo govorijo vaščani. Fetanska prigoda se je iztekla tako

10

ugodno, da si bolj srečnega izida niso mogli želeli. Čeprav so govorili o njej na glas po vsej dolini, ni prišla s Francoskega nobena pritožba.

In koga sta Cilgija Premont in Marko Paltram otela, da ni prišel pred naglo sodbu? Mladšega sina najbolj znanega in najbolj bogatega tirolskega trgovca.

Poslušati je treba samo tovarnike, kakršen je Tuons, kadar se pogovarjajo o begunčevem očetu: »Lovrenc Gruber je lesni dobavitelj za solarno v Hallu; ljudje v sprednjih Tirolah ga imenujejo zato samo »ubijavca gozdov« in si pripovedujejo, da začno jelke trepetati, kadar se prikaže on v hosto. Razen tega je v kupčijskih zadevah zapupnik tirolskih samostanov, in če se ziblje na cestah med Landeckom, Bozenom in Tiranom parizir in vpraša: Čigav je tovor? se glasi odgovor vedno enako: Lovrenca Gruberja s Suldna v Suldentalu.«

O sinu seveda vedo samo malo — z bratom pomaga očetu pri trgovini. Eno pa vedo: da Sigismund Gruber ni bil vohun, temveč vrl, hraber domobranec.

O tem kramljajo ljudje, kadar gre Cilgija zvečer s knjigo proti cerkvi Materie božje.

Od prvega dne, ko je prišla v Pontresino, ljubi Cilgija to tiho, starinsko častljivo božjo hišo, pokopališče okoli nje, na katerem se bobotijo po grobovih trava in nageljni, ter širni pokojnomirni razgled.

Pod starovinno planinsko vasico šumi, napol skrita v gozdu in soteski, Berninščica in pravi svojo vodno paro v zrak. Na oni strani potoka se vzpenjajo jelke kakor boreči se junaki po strmih skalah in za njimi blestijo po večerih rožnate najvišji vrhovi berninskega pogorja, ogromen kelih cvetja poln lepote in luči.

Danes sicer gore niso čiste, sonce zlati oblake in zbira vodo po njihovih robovih, vrhovi so sinjasto zadimljeni.

Cilgija sedi na klopi poleg vrat in ne daleč proč koplje stari mežnar, sivi, suhi možiček, nov grob za govejega hlapca, ki je bil hrom in za nobeno rabo več.

Cilgija pa vežejo na cerkvi Santa Maria bolj mične predstave nego misel na smrt.

Pod kamnitim svodom teh vrat v vklesano letnico 1497 sta stopila v cerkvi zaročenca, ki predeta s svojo usodo zlata niti med Adrijom in tem goratim svetom, kakor jih prede njen lastni spomin; tu sta se združila v zakonsko zvezo Pavel Verger in Katarina Dianti, ki je prišla v te gore, da bi vzela za moža prvega protestantskega župnika v Pontresini.

In ob vratih, skozi katera sta stopila kot poročni par tudi njena starša, se spomni na lastno sončno detinstvo v Trstu.

Pred duhom ji vstane vrt s temnim lovorjem, preprezajočimi se vrtnicami in voščeni kamelijami, bela hiša z verandami, ki jih bohotno obraščajo glicinije, in med drevjem in grmovjem vidi bela jadra sinje Adrije. Bela, zibajoča se jadra na modrem polju! Ako je pa od radosti nad tem zaploskala z ročicami, je rekla mati: »Lastovička, nekaj je še na svetu, kar je bolj belo nego jadra, to so večni snegovi Engadina. In lepše nego Adria blestijo jezera ob Innu.«

Da, ako bi smela hoditi po gorah in dolinah! Toda stric ne mara in same ne pusti hoditi.

In zdaj prihaja še stari Gruber, da bi jo snubil za sina. Neumnost, saj vendar ni reševala domobranca iz sovražnikovih rok, da bi se z njim možil! Mar ji je neki Gruberjev sin!

Tedaj zadoni v večerni pokoj cerkvice jasni klink-klink kovaškega kladiva — Paltramovega kladiva!

Cilgija naglo krene z roko, kakor bi hotela hipoma tudi ona krepko prijeti za delo.

Tam spodaj na pol pota med cerkvico in cesto, ki drži na Berninski prelaz, stoji koč, ki jo je dobil z župnikovo pomočjo in si uredil v njej delavnico. Z lastnimi rokami je popravil razpadajočo hišo, napeljal bistri potok od njenih sten ter stesal in postavil vani majhno vodno kolo, da mu goni višinski meh.

S pravo naslodo posluša Cilgija jasno petje kladiva — ne baš zato, ker ga vihti Paltram, temveč, ker oznanja pridno, koristno delo in njegove zlatorjave oči se svetijo.

Da, takšen kovač bi želela biti tudi sama! Mežnar je izkopal grob in poslušal v jami, naslonjen na lopato, kako poje kladivo.

»Da, če bi ne bilo tistih nerodnosti iz Maduleina,« pravi, stopajoč iz groba, »bi bilo z Markom Paltramom vse prav. Kar domač postaja, ljudje mu zaupajo in hvalijo njegovo delo. Vprašajte gostilničarja Pri kroni v Samadenu! Tri leta je pošiljal staro uro zdaj v Cleven, nato zopet v Chur, pa ni nikoli posteno šla. In jo da Paltram. Zdej gre natančno ko sonce.«

»Kaj pa govorijo v Maduleinu o Paltramu?« vpraša Cilgija.

»Hm, to so druge stvari,« odvrne mežnar.

»Kdo je bila njegova mati?«

»Čudna ženska. Poslušajte: deček se je najrajši igral na guardavalskih razvalinah, ki čepijo kakor gnezdo roparske ujede nad vasjo, in je vlačil tudi svoje mlajše brate tja gor, kjer nima sicer nihče kaj iskati. In nekoč so opazili nekaj groznega. Marko in njegov brat Rosij sta izvelkla iz razvalin lemez, položila nanj zdaj in se gugala na zidu med nebom in zemljo.«